

Kirkon tutkimuskeskuksen www-julkaisuja 20

aki

PAPISTO JA KANTTORIT 2010

Akavan kirkollisten ammattijärjestöjen jäsenkyselyn raportti

Kati Niemelä

**Kirkon tutkimuskeskus, Tampere 2010
ISBN 978-951-693-302-5
ISSN 1459-2703**

SISÄLLYS

1. JOHDANTO	3
2. VASTAAJAT	4
3. AJANKOHTAISIA KYSYMYKSIÄ	8
Palkkausjärjestelmän uudistus.....	8
Naiset ja miehet esimiestehtävissä	10
Tuomiokapitulin rooli	12
Seurakuntien yhdistyminen	13
Diakonaattiuudistus	13
Liberaali vai konservatiivi kirkko?	14
Suhtautuminen samaa sukupuolta olevien parisuhteen kirkollista siunaamista kohtaan	16
Suhtautuminen naispappeuteen.....	17
4. PAPIT JA KANTTORIT TYÖELÄMÄSSÄ	19
Pappisliiton ja Kanttori-urkuriliiton jäsenten sijoittuminen eri työtehtäviin	19
Pappien ja kanttorien työorientaatio.....	20
Suhde työhön ja työn merkitys	24
Miksi papiksi, miksi kanttoriksi?.....	28
Työtyytyväisyys ja työssä jaksaminen	31
Työaika, työmäärä ja niiden hallinta	33
Työssä jaksamista tukevat tekijät.....	37
Hengellinen elämä työn tukena	40
Mihin työaika kuluu?.....	41
5. AMMATTILIITTO JA TYYTYVÄISYYS SEN TOIMINTAAN	45
Mielikuva AKIsta.....	45
Mielikuva Suomen Kanttori-urkuriliitosta ja Suomen kirkon pappisliitosta	45
Akavan kirkollisten ammattiliittojen AKI ry:n toiminta ja sen kehittäminen	47
6. YHTEENVETO	53
Suhtautuminen ajankohtaisiin kysymyksiin	53
Pappien ja kanttorien suhde työhön ja kokemukset työelämästä.....	54
Ammattiliitto ja tyytyväisyys sen toimintaan.....	56

1. JOHDANTO

Mikä on pappien ja kanttorien suhde työhön ja kokemukset työelämästä? Miten papit ja kanttorit suhtautuvat ajankohtaisiin kysymyksiin? Miten ammattiliittoa pitäisi uudistaa ja miten se on hoitanut tehtävänsä? Tässä tutkimuksessa kohderyhmänä ovat Akavan kirkollisten ammattiliittojen jäsenet ja heidän mielipiteensä ja kokemuksensa. Tutkimuksessa tarkastellaan pappien ja kanttorien näkemyksiä erilaisista ajankohtaisista kysymyksistä sekä työorientaatioon, työn organisointiin, työtyytyväisyyteen ja työssä jaksamiseen liittyviä kysymyksiä. Lisäksi tutkimuksessa selvitetään jäsenten kokemuksia ja toiveita omaa ammattiliittoaan kohtaan.

Akavan kirkolliset ammattiliitot – AKI r.y:n jäsenliitot ovat Suomen kirkon pappisliitto r.y. ja Suomen Kanttori-urkuriliitto r.y. Opiskelijajäsenet ja eläkkeellä olevat jäsenet mukaan lukien AKIn jäsenliitoissa jäseniä oli vuoden 2009 lopussa yhteensä yli 5 500.

Kanttori-urkuriliitolla oli vuoden 2009 viimeisenä päivänä 677 työelämässä olevaa jäsentä ja 536 työelämän ulkopuolella olevaa jäsentä, yhteensä 1 213 jäsentä. Työelämän ulkopuolella olevista Kanttori-urkuriliiton jäsenistä suurin osa oli eläkeläisiä (234) ja toiseksi suurin ryhmä opiskelijoita (162). Työttömiä oli 23 ja muun perusteen vuoksi työelämän ulkopuolella 108 henkeä.

Pappisliitolla oli vuoden 2009 viimeisenä päivänä yhteensä 4 302 jäsentä, joista työelämässä olevia 2 236, ulkomailla olevia 55 ja työelämän ulkopuolella olevia 2 011. Työelämän ulkopuolella olevista pappisliiton jäsenistä suurimman ryhmän muodostivat opiskelijat (941) ja eläkeläiset (695). Työttömiä oli 82 ja muun perusteen vuoksi työelämän ulkopuolella 294 henkilöä.

Jäsenkysely toteutettiin Akavan kirkollisten ammattiliittojen valtuuston vaalin yhteydessä alkuvuodesta 2010. Kyselyt postitettiin vaalimateriaalin kanssa työelämässä oleville jäsenille viikolla 3. Yhteistyökumppaniksi pyydettiin Kirkon tutkimuskeskus, joka toimi myös AKIn vuoden 2006 sekä Pappisliiton vuosien 2002 ja 1998 jäsenkyselyjen toteuttajana ja analysoijana. Kyselylomakkeen suunnittelusta vastasivat AKIn apulaistoiminnanjohtaja, VTM Annamari Jokinen ja Kirkon tutkimuskeskuksen tutkija, dosentti, TT, KM Kati Niemelä. Aineiston analysoinnista vastasi ja kirjallisen raportin kirjoitti Kati Niemelä.

Tutkimusraportti koostuu johdantoluvusta, sitä seuraavasta vastaajien esittelyluvusta ja kolmesta tulosluvusta. Ensimmäisessä tulosluvussa tarkastellaan pappien ja kanttorien suhtautumista ajankohtaisiin kysymyksiin. Toisessa tarkastellaan pappien ja kanttorien työssä viihtymiseen, työorientaatioon ja uranvalintaan liittyviä kysymyksiä. Kolmannessa tulosluvussa tarkastelun kohteena on Akavan kirkollisten ammattiliittojen toiminta, jäsenten kokemukset ja odotukset sitä kohtaan. Tutkimuksen tuloksia verrataan aikaisempien vuosien jäsenkyselyihin.¹

¹ Palmu, Harri & Niemelä, Kati (2006). Papisto ja kanttorit 2006. Kirkollisten ammattiliittojen jäsenkyselyn raportti. Kirkon tutkimuskeskuksen www-julkaisu 11. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus. Salonen, Kari (2002). Papisto 2002. Pappisliiton jäsenkysely. Suomen kirkon pappisliiton hallussa. Salonen, Kari (1998). Pappisliiton jäsenkysely 1998. Suomen kirkon pappisliiton hallussa. Jäsenkyselyiden tilastoaineistot 1998, 2002, 2006 ja 2010. Kirkon tutkimuskeskuksen hallussa.

2. VASTAAJAT

Kyselyyn vastasi kaikkiaan 1 107 henkeä, joista kanttoriliiton jäseniä oli 229 ja pappisliiton jäseniä 878. Vastaaminen oli hivenen aktiivisempaa kuin neljä vuotta aiemmin, jolloin toteutettuun edelliseen jäsenkyselyyn vastasi 1 076 henkeä. Pappisliiton työelämässä olevista jäsenistä kyselyyn vastasi 39 prosenttia, Kanttori-urkuriliiton jäsenistä 34 prosenttia. Kyselyyn oli mahdollista vastata perinteisenä paperikyselynä tai netin kautta. Kaksi kolmasosaa vastaajista (736, 66 %) vastasi kirjekyselynä, kolmannes (371) sähköisesti. Kirjeitse vastattujen lomakkeiden tallennuksesta vastasivat Kyllikki Hovila ja Pekka Innanen.

On huomionarvoista, että kaikki pappisliiton jäsenet eivät ole pappeja, vaan mukana on myös muita teologeja, joilla ei ole pappisvihkimystä. Kyselyyn vastanneista heitä oli noin 3 prosenttia (kaikkiaan pappisliiton jäsenistä vuoden 2009 lopussa 88 oli maisterijäseniä eli ei-pappeja). Jatkossa pappisliiton jäsenistä käytetään kuitenkin useimmiten yksinkertaisuuden vuoksi nimitystä ”pappi”. Tällä viitataan kaikkiin myös niihin jäseniin, jotka eivät ole pappeja.

Kyselyyn vastanneista papeista 42 prosenttia oli naisia, kanttoreista 62 prosenttia. Kaikista pappisliiton työelämässä olevista jäsenistä naisia oli 45 prosenttia ja Kanttori-urkuriliiton jäsenistä 54 prosenttia. Vastaajat jakautuivat eri tehtäviin taulukon 1 mukaisesti.

Taulukko 1. Vastaajien virka-asema.

	Vastaaja	% vastaajista	Vastaus-prosentti
Laajaa yliopistotutkintoa edellyttävä kanttorin virka (ent. A-kanttori)	45	4,1	
Ylempää korkeakoulututkintoa edellyttävä kanttorin virka (ent. B-kanttori)	140	12,6	
Alempaa korkeakoulututkintoa edellyttävä kanttorin virka (ent. C-kanttori)	44	4,0	
Suomen Kanttori-urkuriliiton jäseniä yhteensä	229	20,7	34 %
Kirkkoherra	160	14,5	
Kappalainen	201	18,2	
Seurakuntapastori tai vastaava	240	21,7	
Sairaalapastori/sairaalasielunhoitaja	48	4,3	
Kristillisen järjestön työntekijä	42	3,8	
Muu seurakunnan tai srk-yhtymän työntekijä	36	3,3	
Kirkon keskushallinnon työntekijä	27	2,4	
Perheneuvoja	26	2,3	
Hiippakunnan työntekijä	18	1,6	
Lehtori	2	0,2	
Muu kirkollinen työ	7	0,6	
Yliopiston tai ammattikorkeakoulun opettaja tai tutkija	12	1,1	
Muu	28	2,5	
En ole tällä hetkellä työelämässä	16	1,4	
Ei vastausta	15	1,4	
Suomen kirkon pappisliiton jäseniä yhteensä	878	79,3	39 %
Yhteensä	1107	100	

Kyselyyn vastanneet Kanttori-urkuriliiton jäsenet täyttivät vuonna 2010 keskimäärin 48 vuotta, papit 49 vuotta. Vanhimmat vastaajat olivat molemmissa ryhmissä 68-vuotiaita, nuorimmat papit 24-vuotiaita ja nuorimmat kanttorit 26-vuotiaita. Kanttoreista 11 prosenttia ja papeista 13 prosenttia oli alle 35-vuotiaita. Pappien keskuudessa 35–44-vuotiaiden ikäluokka oli huomattavan pieni. Heitä oli kanttoreista 29 prosenttia ja papeista vain 19 prosenttia. 45–54-vuotiaita oli molemmissa ryhmissä kolmannes. Papeista kolmannes oli myös 55-vuotias tai vanhempi. Kanttoreista vanhimpaan ikäryhmään kuuluvia oli 32 prosenttia.

Vastaajat jakoutuivat eri hiippakuntiin taulukon 2 mukaisesti. Kokonaisuudessaan kyselyyn vastanneiden jakautuminen eri hiippakuntiin vastasi hiippakuntien suhteellista osuutta kirkossa. Hieman muita aktiivisemmin kyselyyn vastasivat Oulun ja Turun hiippakuntien työntekijät.

Taulukko 2. Kyselyyn vastanneet hiippakunnittain.

	Kanttorit vastaajia	%	Papit vastaajia	%	Hiippakunnan %-osuus koko kirkon väkiluvusta
Turku	22	10	82	10	13
Tampere	37	17	116	14	15
Oulu	24	11	67	8	13
Mikkeli	27	12	95	12	10
Porvoo	16	7	51	6	6
Kuopio	26	12	77	10	10
Lapua	22	10	82	10	10
Helsinki	28	13	119	15	12
Espoo	16	7	78	10	10
Ei toimi seurakunnassa/hiippakunnassa	0	0	25	3	–
Ei vastausta	1	,5	13	2	–
Yhteensä	219	100	805	100	100

Kyselyyn vastanneiden jakautuminen erikokoisiin seurakuntiin esitetään taulukossa 3. Papeista huomattava osa ei toiminut seurakunnassa. Sen sijaan kaikki kanttorit toimivat seurakunnassa. Papeista 76 prosenttia toimi kaupungissa, 24 prosenttia maaseudulla. Kanttoreista kaupungissa työskenteleviä oli 64 prosenttia ja maaseudulla työskenteleviä 36 prosenttia.

Taulukko 3. Seurakuntatyössä toimivien työskentelyseurakunnan koko.

	Kanttorit vastaajia	%	Papit vastaajia	%
Alle 4 000 jäsentä	37	17	66	8
4 001–9 000 jäsentä	47	22	125	15
9 001–15 000 jäsentä	40	18	112	14
Yli 15 000 jäsentä	94	43	312	39
Ei toimi seurakunnassa	0	0	124	15
Ei vastausta	1	0,5	66	8
Yhteensä	219	100	805	100

Papeista kolme neljästä ja kanttoreista kaksi kolmesta oli avioliitossa. Avioliitossa oli molemmista neljä prosenttia. Puoli prosenttia papeista ja kanttoreista oli rekisteröidyssä parisuhteessa. Naimattomia papeista oli joka kymmenes, kanttoreista joka kuudes. Eronneita molemmista oli noin joka kymmenes.

Taulukko 4. Vastaaajien siviilisäätty.

	Kanttorit %	Papit %
Naimaton	16	10
Avoliitossa	68	76
Rekisteröity parisuhde	0,5	0,5
Avoliitossa	4	4
Eronnut	10	8
Leski	1	1
Ei vastausta	1	1
Yhteensä	100	100

Taulukoissa 5 ja 6 esitellään pappien ja kanttorien suhde eri herätysliikkeisiin. Kanttoreista huomattavan moni, joka kuudes, kuului kiinteästi vanhoillislestadiolaisuuteen. Herännäisyyteen kiinteästi kuuluvia oli kanttoreiden keskuudessa viisi prosenttia. Lisäksi joka kymmenes kuului kiinteästi herännäisyyteen, ja joka neljäs oli saanut siitä vaikutteita. Muista liikkeistä useimmiten vaikutteita oli saatu evankelisesta liikkeestä (SLEY), Tuomasyhteisöstä ja Kansan Raamattuseurasta.

Taulukko 5. Suomen Kanttori-urkuriliiton jäsenten herätysliiketausta. N=155-183.

	Kuulun kiinteästi	Kuulun jossain määrin	En kuulu, mutta ajattelussani on vaikutteita	En kuulu eikä ajattelussani ole vaikutteita	Yhteensä
Vanhoillislestadiolaisuus	16	1	5	79	100
Herännäisyys	5	9	26	59	100
Hiljaisuuden ystävät	2	3	15	80	100
Muu lestadiolaisuus	1	5	5	90	100
Evankelinen liike (SLEY)	1	4	17	78	100
Tuomasyhteisö	1	3	18	77	100
Suomen raamattuopisto	1	3	11	85	100
Karismaattinen liike	1	3	9	87	100
Kansan raamattuseura	0	5	21	74	100
Taizélaisuus	0	3	18	79	100
Kansanlähetyksen	0	3	11	85	100
Muu ns. viides herätysliike	0	1	12	86	100
Evankelinen liike (ELY)	0	1	9	90	100
Opiskelija- ja koululaislähetyksen	0	1	5	93	100
Länsi-Suomen rukoilevaisuus	0	0	3	97	100
Luther-säätiö	0	1	2	97	100
Rukoilevaisen kansan yhdistys	0	1	1	98	100
Paavalin synodi	0	1	0	99	100

Pappien keskuudessa vahvimmin vaikuttava herätysliike oli herännäisyys, johon 12 % papeista katsoi kuuluvansa kiinteästi ja 16 % jossain määrin. Lisäksi kolmannes oli saanut siitä vaikutteita. Seuraavaksi eniten papistoon oli vaikuttanut Hiljaisuuden ystävät, Tuomasyhteisö ja taizelaisuus. Huomattavaa on, että kahtia jakautuneen evankelisen liikkeen molemmat suunnat (SLEY ja ELY) arvioitiin papiston keskuudesta suunnilleen yhtä merkittäviksi. Molempiin kiinteästi tai väljästi kuuluvia oli 4–5 prosenttia ja kaikkiaan vajaa viidennes arvioi saaneensa niistä vähintään vaikutteita. Vanhoillislestadiolaisuus oli papiston keskuudessa huomattavasti vähemmän vaikuttava liike kuin kanttorikunnan keskuudessa.

Taulukko 6. Suomen kirkon pappisliiton jäsenten herätysliiketausta. N=660-744.

	Kuulun kiinteästi	Kuulun jossain määrin	En kuulu, mutta ajattelussani on vaikutteita	En kuulu eikä ajattelussani ole vaikutteita	Yhteensä
Herännäisyys	12	16	37	35	100
Hiljaisuuden ystävät	6	11	31	52	100
Tuomasyhteisö	2	8	33	57	100
Taizélaisuus	2	7	31	60	100
Muu lestadiolaisuus	2	3	12	84	100
Evankelinen liike (ELY)	2	3	12	84	100
Kansan raamattuseura	1	6	32	61	100
Vanhoillislestadiolaisuus	1	5	5	90	100
Karismaattinen liike	1	4	17	79	100
Kansanlähetys	1	3	17	79	100
Evankelinen liike (SLEY)	1	3	15	81	100
Suomen raamattuopisto	1	3	13	83	100
Muu ns. viides herätysliike	0,3	3	13	84	100
Paavalin synodi	0,3	0,3	1	98	100
Opiskelija- ja Kokoululaislähetys	0,2	2	11	87	100
Rukoilevaisen kansan yhdistys	0	0,3	2	97	100
Länsi-Suomen rukoilevaisuus	0	0,2	5	95	100
Luther-säätiö	0	0,2	1	98	100

3. AJANKOHTAISIA KYSYMYKSIÄ

Jäsenkyselyssä koottiin papiston ja kanttorikunnan näkemyksiä erilaisista ajankohtaisista kysymyksistä. Näitä ovat 1) kokemukset palkkausjärjestelmän uudistuksesta, 2) naisten ja miesten suhtautuminen esimiestehtäviä kohtaan, 3) näkemykset tuomiokapitulin roolista, 4) suhtautuminen seurakuntien yhdistymiseen, 5) suhtautuminen kanttorien liittymisestä ns. diakonaattiin sekä 6) näkemykset kirkollisen kentän konservatiivisuudesta/liberaalisuudesta sekä 6) suhtautuminen samaa sukupuolta olevien parisuhteiden kirkollista siunaamista ja naispappeutta kohtaan.

Palkkausjärjestelmän uudistus

Kirkon uusi palkkausjärjestelmä astui voimaan lokakuussa 2007. Suomen kirkon pappisliiton ja Suomen Kanttori-urkuriliiton jäsenten tietämys palkkausjärjestelmästä oli neljän vuoden aikana olennaisesti parantunut. Kun vuonna 2006 vain 27 prosenttia Kanttori-urkuriliiton jäsenistä ja 36 prosenttia pappisliiton jäsenistä oli sitä mieltä, että on saanut riittävästi tietoa uudesta palkkausjärjestelmästä, vuonna 2010 osuudet olivat kanttoreilla 71 prosenttia ja papeilla 62 prosenttia. Erityisesti siis kanttoreiden tietämys palkkausjärjestelmästä oli lisääntynyt. Kokemus siitä, tekeekö henkilökohtaiseen suoriutumiseen pohjautuva palkkaus palkkauksen oikeudenmukaisemmaksi, ei kuitenkaan ollut lisääntynyt samassa suhteessa. Kun 2006 kanttoreista 34 prosenttia ja papeista 39 prosenttia koki, että henkilökohtaiseen suoriutumiseen pohjautuva palkkaus tekisi palkkauksen oikeudenmukaisemmaksi, vuonna 2010 osuudet olivat nousseet kanttoreilla 34 prosentista 48 prosenttiin, mutta papeilla pysyneet lähes samalla tasolla (41 %).

Taulukko 7. Suomen kirkon pappisliiton ja Suomen Kanttori-urkuriliiton jäsenten näkemys palkkausjärjestelmään liittyvistä kysymyksistä. Täysin tai jokseenkin samaan mieltä olevien osuus (%).

	Kanttorit 2010 N=224	Kanttorit 2006	Papit 2010 N=864	Papit 2006
Olen saanut riittävästi tietoa pappien/kanttorien palkkausjärjestelmästä	71	27	62	36
Henkilökohtaiseen suoriutumiseen pohjautuva palkkaus tekee mielestäni palkkauksen oikeudenmukaisemmaksi	48	34	41	39

Pappisliiton jäsenistä 60 prosenttia ja Kanttori-urkuriliiton jäsenistä 52 prosenttia ilmoitti olevansa vähintään melko tyytyväinen palkkaansa. Tyytymättömiä oli kanttoreista 26 prosenttia ja papeista 24 prosenttia. Edelliseen jäsenkyselyyn vuonna 2006 verrattuna kanttorien tyytyväisyys palkkaan oli parantunut, pappien tyytyväisyys oli samalla tasolla. Pappien tyytyväisyys oli kuitenkin kasvanut hivenen verrattaessa kahdeksan vuotta aiemman, vuoden 2002, jäsenkyselyn tuloksiin.

Taulukko 8. Suomen kirkon pappisliiton ja Suomen Kanttori-urkuriliiton jäsenten tyytyväisyys työstä saamaansa taloudelliseen korvaukseen. (%)

	Kanttorit 2010 N=225	Kanttorit 2006	Papit 2010 N=858	Papit 2006	Papit 2002
Erittäin tyytyväinen	5	1	11	10	8
Melko tyytyväinen	47	41	49	49	46
En tyytyväinen enkä tyytymätön	22	25	17	18	18
Melko tyytymätön	22	28	20	18	22
Erittäin tyytymätön	4	6	4	5	6
Yhteensä	100	100	100	100	100

Kanttorien lisääntyntä tyytyväisyyttä palkkaan selittävät uuden palkkausjärjestelmän mukana tulleet muutokset palkkauksessa. Kanttoreista kaikkiaan peräti 74 prosenttia kertoi palkkansa nousseen ainakin jonkin verran palkkausjärjestelmän uudistuksen myötä, papeista 41 prosenttia. Useimmat palkankorotuksen saaneista eivät kuitenkaan pitäneet palkankorotusta riittävänä. Kanttoreista 21 prosenttia ja papeista 15 prosenttia katsoi, että palkka nousi riittävästi. Useimmat palkkaansa tyytymättömät toivoisivat 200–500 euroa lisää palkkaa kuukaudessa. Yleisin yksittäinen toive oli 500 euroa.

Taulukko 9. Suomen kirkon pappisliiton ja Suomen Kanttori-urkuriliiton jäsenten näkemykset palkkausjärjestelmän uudistuksen vaikutuksesta palkkaan. Miten palkkausjärjestelmän uudistus vaikutti sinun palkkaasi? (%)

	Kanttorit N=224	Papit N=849
Ei mitenkään	24	56
Palkkani laski	2	3
Palkkani nousi, mutta liian vähän	54	26
Palkkani nousi riittävästi	21	15
Yhteensä	100	100

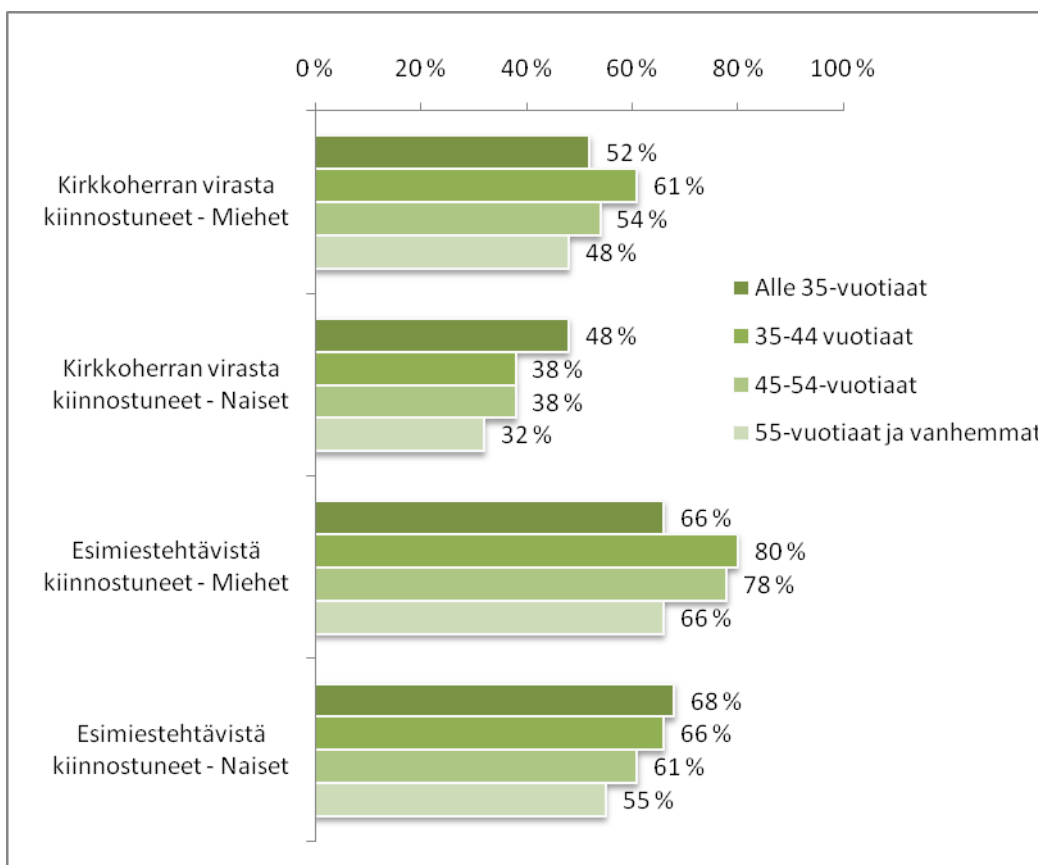
Kyselyssä tiedusteltiin vastaajilta myös sitä, oliko heidän työyhteisössään otettu käyttöön palkkausjärjestelmän mahdollistama harkinnanvarainen palkanosa. Kanttoreista kuusi prosenttia ja papeista 10 prosenttia kertoi, että palkanosa oli otettu käyttöön. Lisäksi molemmista joka neljäs (26–27 %) kertoi, että se oli päätetty ottaa käyttöön, muttei oltu vielä otettu. Pienessä osassa työyhteisöjä (6 %) oli päätetty, ettei harkinnanvaraisesta osaa oteta käyttöön. Joka viides kertoi, että asiasta on keskusteltu, muttei tehty päätöstä. Yli puolet vastaajista ei tiennyt, mitä työyhteisössä on mahdollisesti päätetty hankinnanvaraisesta palkanosasta. Pappien hieman kanttoreita myönteisemmät arviot selittyvät sillä, että harkinnanvarainen palkanosa oli useimmiten otettu käyttöön muualla kuin seurakunnassa: yliopistoissa, ammattikorkeakouluissa ja kristillisissä järjestöissä. Niistä, jotka eivät toimineet seurakunnassa, kaikkiaan 16 prosenttia kertoi, että harkinnanvarainen lisä oli otettu käyttöön. Harvimmin palkanosa oli käytössä isoissa seurakunnissa sekä hiippakunnan tai kirkon keskushallinnossa työskentelevillä.

Naiset ja miehet esimiestehtävissä

Kiinnostus esimiestehtäviä kohtaan oli yleisesti ottaen vuonna 2010 samalla tasolla kuin vuonna 2006. Papeista 68 prosenttia ja kanttoreista 47 prosenttia oli kiinnostunut esimiestehtävistä. Osuudet olivat samat tai lähes samat vuonna 2006. Kirkkoherran virasta oli kiinnostunut vajaa puolet (46 %) papeista (v. 2006 47 %).

Esimiestehtävät kiinnostivat enemmän miespuolisia kanttoreita ja pappeja kuin heidän naispuolisia kollegoitaan. Kuitenkin on merkille pantavaa, että neljän vuoden aikana naispuolisten pappien kiinnostus esimiestehtäviä kohtaan on lisääntynyt, ja miespuolisten pappien vähentynyt. Vuonna 2010 naispapeista 63 prosenttia oli kiinnostunut esimiestehtävistä ja 39 prosenttia kirkkoherran virasta. Vuonna 2006 vastaavat osuudet olivat naispapeilla 57 prosenttia ja 33 prosenttia. Vuonna 2010 alle kolme neljästä (72 %) miespapista oli kiinnostunut esimiestehtävistä, kun vuonna 2006 kiinnostuneita oli useampi kuin neljä viidestä (84 %). Kirkkoherran virasta kiinnostuneita miespappeja oli puolet vastaajista (52 %, vuonna 2006 56 %).

Kuvio 1. Eri-ikäisten Suomen kirkon pappisliiton mies- ja naisjäsenten kiinnostus kirkkoherran virkaa ja esimiestehtäviä kohtaan. N=848-893.

Nuorten naispappien keskuudessa oli muita naisia enemmän kiinnostusta kirkkoherran virkaa ja muita esimiestehtäviä kohtaan. Alle 35-vuotiaista naispapeista puolet oli kiinnostunut kirkkoherran virasta, kun 55-vuotiaista ja sitä vanhemmista naispapeista alle kolmannes. Nuorimmassa ikäryhmässä naisten kiinnostus kirkkoherran virkaa kohtaan oli samalla tasolla kuin nuorten miespappien keskuudessa. Muista esimiestehtävistä nuoret pappisnaiset olivat

vieläkin kiinnostuneempia: peräti kaksi kolmesta oli kiinnostunut esimiesasemasta. Tämä on hivenen enemmän kuin saman ikäryhmän miesten keskuudessa.

Neljän vuoden aikana myös kanttoreiden näkemys siitä, että heille tulisi olla tarjolla enemmän esimiestehtäviä, oli lisääntynyt. Kaikkiaan 61 prosenttia kanttoreista toivoi niin (55 % vuonna 2006). Kuitenkaan samaan aikaan kanttoreiden oma kiinnostus esimiestehtävissä toimimiseen ei ollut lisääntynyt.

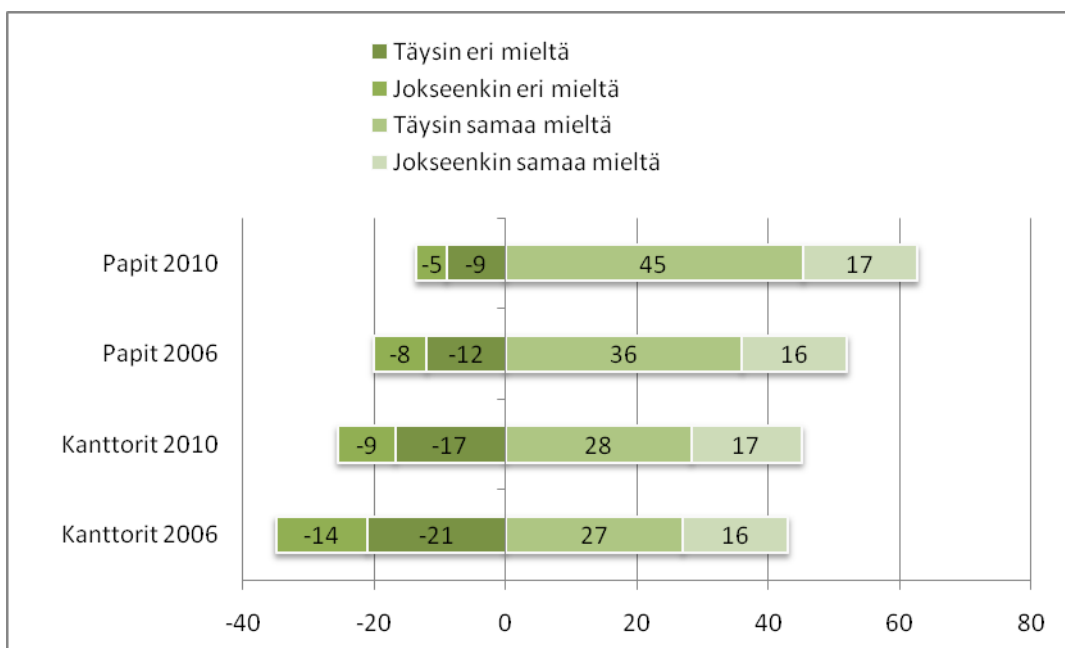
Neljän vuoden aikana myös näkemykset siitä, että naisia tulisi olla enemmän kirkon johtotehtävissä, olivat lisääntyneet niin pappien kuin kanttorienkin keskuudessa. Vuonna 2010 papeista 55 prosenttia ajatteli, että naisia tulisi olla enemmän kirkkoherroina (47 % vuonna 2006) ja 64 prosenttia ajatteli, että muissa johtotehtävissä (55 % vuonna 2006). Kanttoreiden keskuudessa osuudet olivat alhaisempia. Heistä 35 prosenttia ajatteli, että naisia pitäisi olla enemmän kirkkoherroina (32 % vuonna 2006) ja 49 prosenttia että naisten osuus tulisi olla suurempi muissa kirkon johtotehtävissä (42 % vuonna 2006).

Taulukko 10. Suomen kirkon pappisliiton ja Suomen Kanttori-urkuriliiton jäsenten mielipiteet esimiestehtäviä koskeviin kysymyksiin. Täysin tai jokseenkin samaa mieltä olevien osuus (%). 2010: N=217-224 (kanttorit), N=859-865 (papit).

	Kanttorit 2010	Kanttorit 2006	Papit 2010	Papit 2006
Olen halukas toimimaan esimiestehtävissä (riippumatta siitä toimitko tällä hetkellä vai et)	47	47	68	67
Olen kiinnostunut kirkkoherran virasta (riippumatta siitä toimitko tällä hetkellä vai et)	–	–	46	47
Lähiesimiesten/työalavastaavien yleistyminen parantaisi työnteon edellytyksiä	47	–	64	–
Kanttoreille tulisi olla enemmän tarjolla esimies- ja hallinnollisia tehtäviä (esim. työalavastaava, hiippakunnan jumalanpalvelus- ja musiikkisihteeri)	61	55	44	47
Naisia tulisi olla nykyistä enemmän kirkkoherroina	35	32	55	47
Naisia tulisi olla nykyistä enemmän muissa kirkon johtotehtävissä	49	42	64	55
Myös naisia pitäisi olla piispoina	45	44	63	52

Myös naisia piispaksi toivovien pappien osuus oli lisääntynyt. Kanttorien kohdalla naispuolisia piispoja toivovien osuus oli ennallaan. Kaikkiaan 63 prosenttia papeista ja 45 prosenttia kanttoreista katsoi, että myös naisia tulisi olla piispoina. Neljä vuotta aiemmin papeista 52 prosenttia ja kanttoreista 44 prosenttia toivoi myös naisia piispan virkaan. Erityisesti moni naispuolinen pappi toivoisi kirkkoon myös naisia piispoiksi. Kaikkiaan 81 prosenttia naispapeista ajatteli näin. Miespapeistakin puolet (50 %) toivoi kirkkoon naispiispaa. Oulun hiippakunta oli ainoa hiippakunta, jossa naista piispaa toivovia pappeja oli vähemmän kun puolet, 44 prosenttia. Helsingin ja Espoon hiippakunnissa naispiispaa toivoi peräti kolme pappia neljästä (77 %). Helsingin hiippakunnassa vain kaksi prosenttia papeista vastusti naista piispana, Espoon hiippakunnassa kymmenen prosenttia. Ikä ei pappien kohdalla selittänyt näkemyseroja. Sen sijaan kanttoreista alle 35-vuotiaat ja yli 55-vuotiaat olivat kriittisempiä naispuolista piispaa kohtaan kuin keski-ikäiset.

Kuvio 2. Niiden Suomen kirkon pappisliiton ja Suomen Kanttori-urkuriliiton jäsenten osuus, jotka kannattavat ja vastustavat sitä, että myös naisia tulisi olla piispoina vuosina 2006 ja 2010 (%). N=226 (kanttorit 2010), N=856 (papit 2010).

Varsin moni kanttori (64 %) koki, että lähiesimiesten yleistyminen parantaisi työnteon edellytyksiä. Papeista näin ajatteli vajaa puolet (47 %).

Tuomiokapitulin rooli

Neljän vuoden aikana kanttorien käsitys siitä, tulisiko heidän olla jatkossakin tuomiokapitulin alaisuudessa, oli entisestään muuttunut myönteisemmäksi. Kaikkiaan 81 prosenttia kanttoreista kannatti vuonna 2010 tuomiokapitulin alaisuudessa olemista, kun vuonna 2006 tätä mieltä olevia oli 72 prosenttia. Papit sen sijaan eivät yhtä voimakkaasti kokeneet, että kanttorien tulisi olla tuomiokapitulin alaisuudessa. Heistä asiaa kannatti vain joka toinen. Sen sijaan pappien tuomiokapitulin alaisuudessa olemista kannatti valtaosa (84–85 %) niin papeista kuin kanttoreistakin.

Taulukko 11. Suomen kirkon pappisliiton ja Suomen Kanttori-urkuriliiton jäsenten näkemys tuomiokapitulin roolista. Täysin tai jokseenkin samaa mieltä olevien osuus (%).

Samaa mieltä olevien osuus	Kanttorit 2010 N=226	Kanttorit 2006	Papit 2010 N=854	Papit 2006
Kanttorien tulisi jatkossakin olla tuomiokapitulien alaisuudessa	81	72	50	54
Pappien tulisi jatkossakin olla tuomiokapitulien alaisuudessa	85	76	84	85
Seurakunnilla tulisi olla suurempi itsenäisyys pappien ja kanttorien virkojen täytössä	43	39	50	45

Molemmassa ammattiryhmissä oli myös hivenen lisääntynyt toive siitä, että seurakunnilla olisi enemmän itsenäisyyttä pappien ja kanttorien virkojen täytössä. Tätä mieltä oli 50 prosenttia papeista ja 43 prosenttia kanttoreista (vuonna 2006 45 % ja 39 %).

Seurakuntien yhdistyminen

Edellisen jäsenkyselyn (2006) toteuttamisen aikoihin ja sen jälkeen seurakunnissa on käyty läpi mittava rakennemuutos, jonka seurauksena lukuisat seurakunnat ovat yhdistyneet. Tämä näkyi vuoden 2010 jäsenkyselyssä niin pappien kuin kanttorienkin näkemyksissä siitä, tulisiko edelleen yhä useampien seurakuntien yhdistyä. Vain 15 prosenttia kanttoreista ja 28 prosenttia papeista ajatteli edelleen näin. Vuonna 2006 tätä mieltä olevia oli molemmissa ammattiryhmissä noin kaksinkertainen määrä (31 % ja 52 %). Sen sijaan yhä useampi vuoden 2010 jäsenkyselyyn vastanneista ajatteli, että seurakuntatyötä tulisi tehdä suhteellisen pienissä toiminnallisissa yksiköissä, vaikka hallinnollisesti oltaisiin osa isompaa kokonaisuutta. Peräti 84 prosenttia papeista ja 81 prosenttia kanttoreista ajatteli näin. Vuonna 2006 samaa mieltä oli vain 57 prosenttia papeista ja 39 prosenttia kanttoreista.

Taulukko 12. Suomen kirkon pappisliiton ja Suomen Kanttori-urkuriliiton jäsenten suhtautuminen seurakuntien yhdistymiseen. Täysin tai jokseenkin samaa mieltä olevien osuus (%).

Samaa mieltä olevien osuus	Kanttorit	Kanttorit	Papit	Papit
	2010 N=224	2006	2010 N=862	2006
Yhä useampien seurakuntien tulisi yhdistyä	15	31	28	52
Seurakuntatyötä tulisi tehdä suhteellisen pienissä toiminnallisissa yksiköissä, vaikka hallinnollisesti oltaisiin osa isompaa kokonaisuutta	81	39	84	57

Diakonaattiuudistus

Kysymys siitä, tulisiko kanttoreiden liittyä suunniteltuun hengelliseen virkaan eli niin sanottuun diakonaattiin, jakoi erityisesti kanttorikunnan mielipiteet voimakkaasti. Liittymistä kannatti 29 prosenttia ja vastusti 32 prosenttia. Loput olivat välittävällä kannalla tai eivät osanneet sanoa. Pappien keskuudessa suhtautuminen kanttoreiden diakonaattiin liittymistä kohtaan oli myönteisempää: 52 prosenttia kannatti, 17 prosenttia vastusti. Kanttoreiden keskuudessa merkille pantavaa oli se, että alle 35-vuotiaista kanttoreista huomattavan moni (kolmannes) ei osannut ottaa kantaa. 55-vuotiaiden ja sitä vanhempien kanttorien keskuudessa vain neljä prosenttia ei osannut ilmaista kantaansa.

Taulukko 13. Suomen kirkon pappisliiton ja Suomen Kanttori-urkuriliiton jäsenten mielipiteet kysymykseen: Kanttorien tulisi liittyä suunniteltuun hengelliseen virkaan, ns. diakonaattiin. (%) N=227 (kanttorit), N=854 (papit)

	Kanttorit	Papit
Täysin eri mieltä	27	6
Jokseenkin eri mieltä	15	11
Siltä väliltä	15	17
Jokseenkin samaa mieltä	14	29
Täysin samaa mieltä	15	23
En osaa sanoa	14	14
Yhteensä	100	100

Liberaali vai konservatiivi kirkko?

Missä määrin kirkollinen kenttä koetaan liberaaliksi tai konservatiiviseksi? Vastaajilta tiedusteltiin kyselyssä sitä, missä määrin pitävät itseään, evankelis-luterilaista kirkkoa, pappeja ja kanttoreita (yleensä ja omassa seurakunnassa) sekä koko työyhteisöään ja seurakuntansa luottamushenkilöitä teologisesti konservatiivisena tai liberaalina.

Kanttori-urkuriliiton jäsenistä kolmannes (34 %) ja papeista neljännes (24 %) piti itseään teologisesti konservatiivisena. Teologisesti liberaalina itseään piti Kanttori-urkuriliiton jäsenistä 42 prosenttia ja pappisliiton jäsenistä 56 prosenttia. Itseään teologisesti konservatiivisena pitävät olivat taipuvaisia arvioimaan muita teologisesti liberaaleiksi ja vastaavasti itseään liberaaleina pitävät konservatiivisiksi.

Evankelis-luterilainen kirkko yleensä arvioitiin useammin teologisesti liberaaliksi kuin konservatiiviseksi. Reilu kolmannes arvioi evankelis-luterilaisen kirkon yleensä liberaaliksi, ja alle neljännes konservatiiviseksi. Arvioinneissa huomionarvoista oli se, että arvioidessaan omaa työyhteisöään tai oman seurakunnan pappeja ja kanttoreita useampi osasi ottaa kantaa kuin arvioitaessa näitä tai kirkkoa yleensä. Tällöin huomattavan iso osa vastaajista ei osannut sanoa tai oli välittävällä kannalla.

Taulukko 14. Suomen kirkon pappisliiton ja Suomen Kanttori-urkuriliiton jäsenten näkemys kirkon ja sen työntekijöiden liberaalisuudesta/konservatiivisuudesta (%). N=220-223 (kanttorit), N=847-855 (papit).

		Mielestäni teologisesti konservatiivinen (1-2)	Siltä väliltä tai en osaa sanoa (3 ja 0)	Mielestäni teologisesti liberaalinen (4-5)
Minä itse	Kanttorit	34	24	42
	Papit	25	20	56
Ev. lut. kirkko yleensä	Kanttorit	24	38	38
	Papit	22	43	35
Papit yleensä	Kanttorit	24	48	29
	Papit	16	49	36
Kanttorit yleensä	Kanttorit	19	48	33
	Papit	27	48	26
Oma työyhteisöni	Kanttorit	26	33	42
	Papit	24	32	44
Oman seurakuntani papit	Kanttorit	26	34	39
	Papit	26	34	40
Oman seurakuntani kanttorit	Kanttorit	26	33	40
	Papit	28	42	30
Oman seurakuntani luottamushenkilöt	Kanttorit	34	48	18
	Papit	44	39	17

Oman seurakunnan luottamushenkilöt arvioitiin kysytyistä useimmin teologisesti konservatiivisiksi. Vain 17 prosenttia papeista ja 18 prosenttia kanttoreista piti oman

seurakunnan luottamushenkilöitä liberaaleina, kun konservatiivisina heitä piti 44 prosenttia papeista ja 34 prosenttia kanttoreista.

Eri hiippakunnissa työskentelevien pappien ja kanttoreiden arviot omasta ja oman työyhteisönsä liberaalisuudesta/konservatiivisuudesta olivat linjassa aiempien tutkimusten ja arkikokemuksen kanssa. Eri hiippakunnista eniten itsensä teologisesti liberaaliksi mieltäviä pappeja ja kanttoreita on Helsingin ja Espoon hiippakunnissa, joissa papeista kaksi kolmesta (66–68 %) ja kanttoreista hieman useampi (67–73%) mielsi itsensä liberaaliksi. Vielä enemmän itsensä liberaaliksi mieltäviä pappeja oli kuitenkin niiden pappien keskuudessa, jotka eivät toimineet seurakuntien tai hiippakuntien palveluksessa. Heistä 71 prosenttia mielsi itsensä liberaaliksi, 21 prosenttia konservatiiviseksi. Myös Kuopion ja Porvoon hiippakunnissa enemmistö papeista mielsi itsensä liberaaliksi (58–61 %). Näissä hiippakunnissa on kuitenkin merkille pantavaa se, että kanttoreista vain vähemmistö (Kuopio 26 % ja Porvoo 37 %) mielsi itsensä liberaaliksi. Keskimääräistä vähemmän itsensä liberaaliksi identifioivia pappeja oli Oulun (35 %), Lapuan (46 %) ja Mikkelin (49 %) hiippakunnissa.

Eniten itsensä teologisesti konservatiiviseksi mieltäviä pappeja ja kanttoreita oli odotetusti Oulun hiippakunnassa, jossa 47 prosenttia papeista ja 71 prosenttia kanttoreista mielsi itsensä teologisesti konservatiiviseksi. Liberaaliksi itsensä mieltäviä Oulun hiippakunnassa oli papeista kolmannes (35 %) ja kanttoreista viidennes (21 %). Huomionarvoista on, että Oulun hiippakunta oli ainoa hiippakunta, jossa oli enemmän itsensä konservatiiviseksi mieltäviä pappeja kuin itsensä liberaaliksi mieltäviä pappeja. Sen sijaan kanttoreista itsensä konservatiiviseksi mieltäviä oli enemmän kuin itsensä liberaaliksi mieltäviä Oulun ohella myös Kuopion ja Lapuan hiippakunnissa.

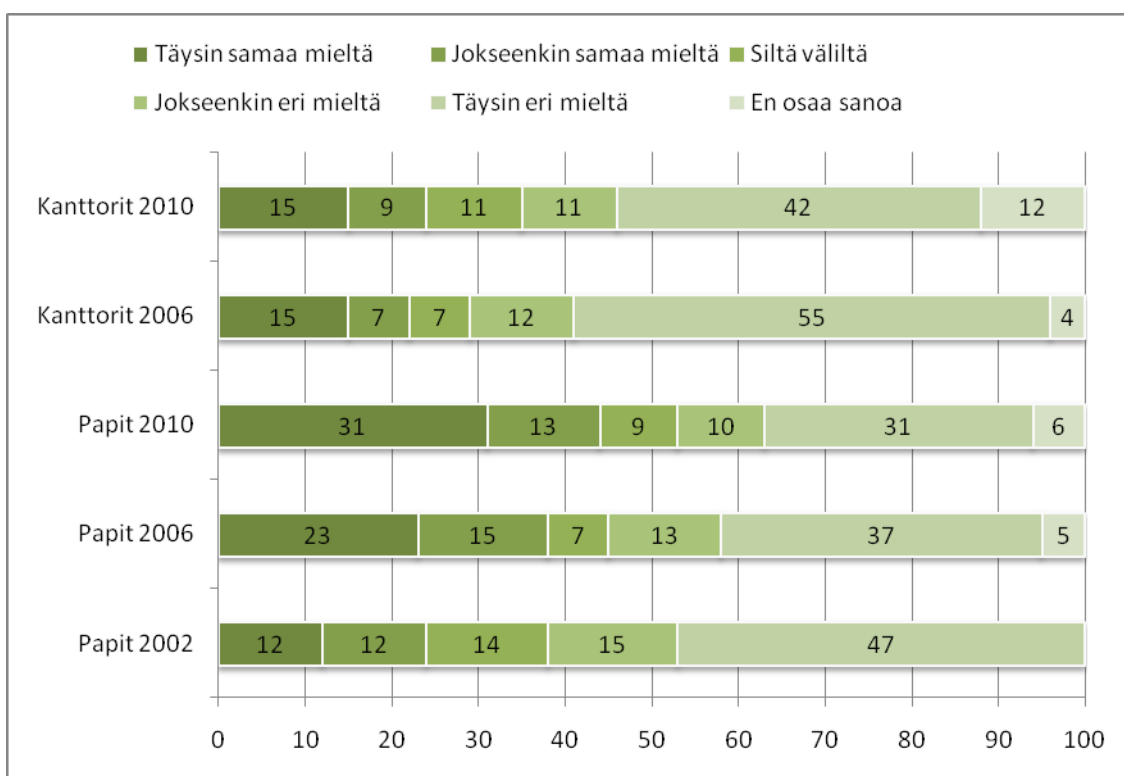
Naispuoliset papit ja kanttorit mielsivät itsensä useammin teologisesti liberaaliksi kuin miespuoliset kollegansa. Naispuolisista papeista kaksi kolmesta (68 %) piti itseään teologisesti liberaalina ja vain 14 prosenttia teologisesti konservatiivisena. Miespapeista itseään liberaalina pitäviä oli 46 prosenttia ja konservatiivisena 33 prosenttia. Kanttorinaisten keskuudessa itseään konservatiivisena pitäviä oli kolmannes (31 %) ja liberaalina vajaa puolet (47 %). Mieskanttoreista konservatiivina itseään piti 40 prosenttia ja liberaalina 33 prosenttia. Eriikäisten kanttorien itsearviointeissa ei ollut selkeitä eroja. Sen sijaan nuorempien pappien keskuudessa liberaalina itseään pitäviä oli enemmän kuin vanhempien pappien keskuudessa. Alle 35-vuotiaista papeista 65 prosenttia mielsi itsensä liberaaliksi, 21 prosenttia teologisesti konservatiiviseksi. 55-vuotiaiden ja vanhempien keskuudessa vastaavat osuudet olivat 30 prosenttia ja 49 prosenttia.

Herätysliikkeisiin kuuluvat mielsivät itsensä yleensä konservatiivisemmiksi kuin ne, jotka eivät kuuluneet herätysliikkeisiin. Tämä ei kuitenkaan pätenyt herännäisyyden ja Tuomasyhteisön kohdalla. Herännäisyyteen kiinteästi kuuluvista papeista kolme neljästä ja kanttoreista kaksi kolmesta arvioi itsensä teologisesti liberaaliksi (4–5). Tuomasyhteisöön kuuluvista kaksi kolmesta piti itseään teologisesti liberaalina. Hiljaisuuden ystäviin kuuluminen puolestaan ei erotellut vastaajia teologisen suuntautumisen perusteella. Lestadiolaisiin liikkeisiin, SLEY:yn, Kansanlähetykseen ja Suomen Raamattuopistoon kuuluvista papeista ja kanttoreista lähes kaikki pitivät itseään teologisesti konservatiivisena.

Suhtautuminen samaa sukupuolta olevien parisuhteen kirkollista siunaamista kohtaan

Suhtautuminen samaa sukupuolta olevien suhteen siunaamiseen myötäili erityisesti pappien keskuudessa selkeästi vastaajan näkemystä omasta teologisesta konservatiivisuudesta /liberaalisuudesta. Itseään konservatiivina pitävistä lähes kaikki vastustivat samaa sukupuolta olevien parisuhteen kirkollista siunaamista. Vastaavasti itseään teologisesti liberaalina pitävistä lähes kaikki hyväksyisivät sen.

Kuvio 3. Suomen kirkon pappisliiton ja Suomen Kanttori-urkuriliiton jäsenten näkemys siitä, tulisiko samaa sukupuolta olevien kumppanien rekisteröidyllä parisuhteella olla mahdollisuus saada kirkollinen siunaus (%). 2010: N=227 (kanttorit), N=861 (papit).

Pappien suhtautuminen samaa sukupuolta olevien rekisteröidyn parisuhteen kirkollista siunaamista kohtaan on kokonaisuudessaan muuttunut myönteisemmäksi 2000-luvulla (ks. Kuvio 1). Kun vuonna 2002 papeista 24 prosenttia kannatti (oli täysin tai jokseenkin samaa mieltä) rekisteröidyn parisuhteen siunaamista, vuonna 2006 osuus oli 38 prosenttia ja vuonna 2010 44 prosenttia. Täysin tai jokseenkin eri mieltä olevien osuus oli vastaavasti pudonnut vuoden 2002 62 prosentista ja vuoden 2006 51 prosentista vuonna 2010 41 prosenttiin. Pappien keskuudessa vastustajia ja kannattajia oli siis lähes yhtä paljon. Kanttoreiden asennoitumisessa tapahtunut muutos oli vähäisempi. Vuonna 2010 kanttoreista 53 prosenttia vastusti ja vain 24 prosenttia kannatti samaa sukupuolta olevien kumppanien rekisteröidyn parisuhteen kirkollista siunaamista.

Naispapit suhtautuivat samaa sukupuolta olevien parisuhteiden kirkolliseen siunaamiseen olennaisesti myönteisemmin kuin miespuoliset kollegansa. Miespapeista 56 prosenttia vastusti kirkollista siunaamista (valinnut vaihtoehdon 1–2), kun naispapeista vain joka viides. Vastaavasti hyväksyjä oli naispappien keskuudessa 57 prosenttia, miespappien keskuudessa

kolmannes. Myös naispuoliset kanttorit kannattivat samaa sukupuolta olevien parisuhteiden kirkollista siunaamista useammin kuin mieskanttorit, mutta ero ei ollut yhtä suuri kuin pappien keskuudessa.

Kriittisimpiä samaa sukupuolta olevien rekisteröidyn parisuhteen kirkollista siunaamista kohtaan olivat alle 35-vuotiaat ja yli 55-vuotiaat kanttorit, joista alle kymmenen prosenttia kannatti sitä. Papeista muita kriittisempiä olivat yli 55-vuotiaat, sen sijaan muiden ikäryhmien välillä ei juuri ollut eroa. Samaa sukupuolta olevien rekisteröidyn parisuhteiden siunaaminen herätti vastustusta eniten vanhoillislestadiolaisuuteen, SLEY:yn, Kansanlähetykseen, Suomen Raamattuopistoon ja karismaattiseen liikkeeseen kuuluvien keskuudessa.

Suhtautuminen naispappeuteen

Myös suhtautuminen naispappeuteen oli muuttunut entisestään hivenen myönteisemmäksi, ja yhteistyöstä pidättäytyvien osuus oli vähentynyt. Kaikkiaan 90 prosenttia pappisliiton jäsenistä ja 77 prosenttia Kanttori-urkuriliiton jäsenistä hyväksyi naispappeuden ilman muuta. Heistä enemmistö (pappisliiton jäsenistä 61 % ja kanttoreista 51 %) ei ymmärtänyt naispappeuden vastustajia, vaan katsoi, että heidänkin tulisi toimia yhteisen päätöksen mukaisesti. Neljännes hyväksyi naispappeuden ilman muuta, mutta samalla ymmärsi naispappeuden vastustajia ja soisi heille mahdollisuuden toimia oman vakaumuksensa mukaisesti.

Taulukko 15. Suomen kirkon pappisliiton ja Suomen Kanttori-urkuriliiton jäsenten suhtautuminen naispappeuteen. Mikä seuraavista vastaa lähinnä kantaasi naispappeuteen? (%)

	Kanttorit 2010 N=222	Kanttorit 2006	Papit 2010 N=851	Papit 2006
Hyväksyn naispappeuden ilman muuta. Sen sijaan en ymmärrä naispappeuden vastustajia, heidänkin pitäisi toimia yhteisen päätöksen mukaisesti	52	51	61	59
Hyväksyn naispappeuden ilman muuta. Ymmärrän myös naispappeuden vastustajia ja suon heille mahdollisuuden toimia oman vakaumuksensa mukaisesti	25	23	29	29
Hyväksyn naispappeuden, koska kirkko on sen virallisesti hyväksynyt. Suhtaudun naispappeuteen kuitenkin henkilökohtaisesti varauksella	13	14	6	7
Vastustan naispappeutta, mutta voin kuitenkin toimia yhteistyössä naispappien kanssa	11	10	3	4
Vastustan naispappeutta ja pidättäydyn yhteistyöstä, jos suinkin mahdollista	0	1	1	2
Vastustan naispappeutta ja olen harkinnut siirtymistä toiseen uskonnolliseen yhdyskuntaan kirkkomme virkateologian takia	0	0,4	0,6	0,4
Yhteensä	100	100	100	100

Varauksella naispappeuteen suhtautui kuusi prosenttia papeista ja 13 prosenttia kanttoreista. He olivat hyväksyneet naispappeuden, koska kirkko on hyväksynyt sen, mutta henkilökohtaisesti suhtautuivat siihen varauksella. Vastustajia oli papeista yhteensä viisi prosenttia ja kanttoreista 11 prosenttia. Valtaosa heistä kuitenkin suostui toimimaan yhteistyössä naispappien kanssa.

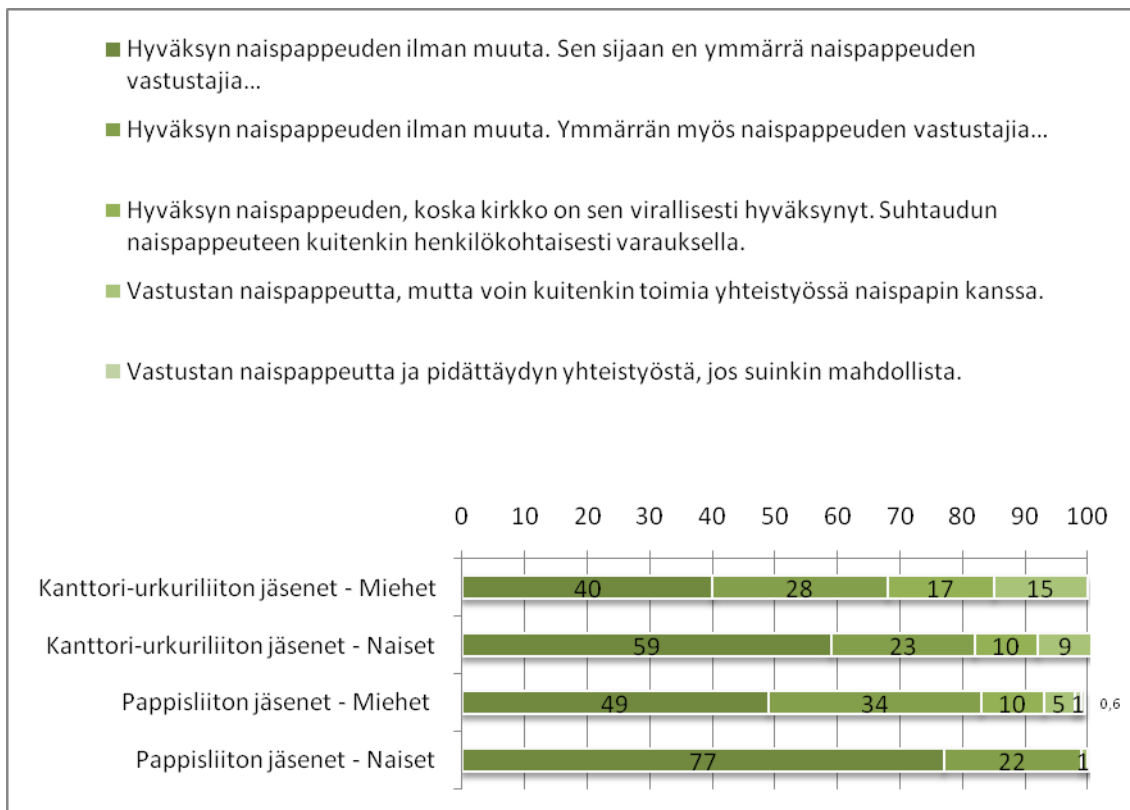
Miespapeista kaikkiaan kaksi prosenttia kertoi vastustavansa naispappeutta ja pidättäytyvänsä yhteistyöstä. Lisäksi viisi prosenttia kertoi vastustavansa, mutta voivansa toimia silti yhteistyössä. Sekä mies- että naispuolisten pappisliiton jäsenten keskuudessa puoli prosenttia kertoi harkinneensa siirtymistä toiseen uskonnolliseen yhdyskuntaan kirkkomme virkateologian takia.

On merkille pantavaa, että naisteologioiden keskuudesta löytyi myös ymmärtämystä naispappeuden vastustajia kohtaan. Naisteologeista 22 prosenttia soisi naispappeuden vastustajien toimivan oman vakaumuksensa mukaisesti. Prosentti naisteologeista kertoi suhtautuvansa varauksella naispappeuteen ja hyväksyvänsä sen vain, koska kirkko on sen virallisesti hyväksynyt.

Eniten naispappeuden vastustajia löytyi vanhoillislestadiolaisuuteen kuuluvien kanttorien keskuudesta, mutta kaikki heistä kuitenkin ilmoittivat voivansa toimia yhteistyössä naispappin kanssa. Vähiten ymmärrystä vastustajia kohtaan puolestaan löytyi herännäisyyteen, Tuomasyhteisöön ja Hiljaisuuden ystäviin kiinteästi kuuluvien keskuudesta.

Kanta naispappeuteen ei yhtä yksiselitteisesti erotellut vastaajan konservatiivisuutta tai liberaalisuutta. Esimerkiksi niistä vastaajista, jotka pitivät itseään selkeästi teologisesti konservatiivisena (valinnut asteikolla 1–5, vaihtoehdon 1), vain 11 prosenttia kertoi vastustavansa naispappeutta. Yleisintä oli naispappeuden hyväksyminen, mutta samanaikaisesti vastustajien ymmärtäminen.

Kuvio 4. Suomen kirkon pappisliiton ja Suomen Kanttori-urkuriliiton mies- ja naisjäsenten suhtautuminen naispappeuteen (%). N=222 (kanttorit), N=851 (papit).

4. PAPIT JA KANTTORIT TYÖELÄMÄSSÄ

Pappisliiton ja Kanttori-urkuriliiton jäsenten sijoittuminen eri työtehtäviin

Tässä luvussa tarkastelun kohteena ovat Suomen kirkon pappisliiton ja Suomen Kanttori-urkuriliiton jäsenet työelämässä: työhön sijoittuminen, uranvalintaan vaikuttaneet tekijät, suhde työhön, kokemukset työelämässä, työviihtyvyys, työssä jaksaminen sekä työajan jakautuminen eri tehtäviin.

Kaikki kyselyyn vastanneet Kanttori-urkuriliiton jäsenet toimivat kirkon palveluksessa. 20 prosenttia toimi laajaa yliopistotutkintoa edellyttävässä kanttorin virassa (entinen A-kanttori), 61 prosenttia ylempää korkeakoulututkintoa edellyttävässä kanttorin virassa (entinen B-kanttori) ja 19 prosenttia alemmaa korkeakoulututkintoa edellyttävässä kanttorin virassa (entinen C-kanttori). Laajaa yliopistotutkintoa edellyttävässä virassa olevista oli miehiä suhteellisesti selvästi enemmän kuin naisia.

Taulukko 16. Kyselyyn vastanneiden Suomen Kanttori-urkuriliiton jäsenten sijoittuminen eri työtehtäviin.

	Miehet vastaajia	Miehet %	Naiset vastaajia	Naiset %	Yhteensä vastaajia	Yhteensä %
Laajaa yliopistotutkintoa edellyttävä kanttorin virka (ent. A-kanttori)	26	30	19	14	45	20
Ylempää korkeakoulututkintoa edellyttävä kanttorin virka (ent. B-kanttori)	41	48	98	70	139	61
Alemmaa korkeakoulututkintoa edellyttävä kanttorin virka (ent. C-kanttori)	19	22	24	17	43	19
Yhteensä	86	100	141	100	227	100

Kanttoreista yli puolet (54 %) toimi itsenäisen seurakunnan palveluksessa, 39 prosenttia yhtymään kuuluvan seurakunnan palveluksessa ja kuusi prosenttia yhtymän palveluksessa.

Kyselyyn vastanneista Suomen kirkon pappisliiton jäsenistä suurimman ryhmän muodostivat seurakuntapastorit, joita kyselyyn vastanneista oli 28 prosenttia. Erityisesti naisjäsenten keskuudessa seurakuntapappeja oli huomattavan paljon (41 %). Miehet työskentelivät useammin kirkkoherroina tai kappalaisina kuin seurakuntapastoreina. Kaikista vastaajista kirkkoherroja oli 18 prosenttia ja kappalaisia 23 prosenttia. Naisvastaajista vain viisi prosenttia työskenteli kirkkoherroina, miehistä 29 prosenttia.

Muista tehtävistä yleisimpiä olivat sairaalapastorin / sairaalasielunhoitajan tehtävät, joissa työskenteli kuusi prosenttia kyselyyn vastanneista pappisliiton jäsenistä. Kristillisen järjestön tehtävissä työskenteli viisi prosenttia, muissa tehtävissä seurakunnassa tai seurakuntayhtymässä neljä prosenttia, kirkon keskushallinnossa kolme prosenttia, hiippakunnan palveluksessa kaksi prosenttia ja yliopiston tai ammattikorkeakoulun tutkijana tai opettajana yksi prosentti vastaajista.

Taulukko 17. Kyselyyn vastanneiden Suomen kirkon pappisliiton jäsenten sijoittuminen eri työtehtäviin.

	Miehet vastaajia	Miehet %	Naiset vastaajia	Naiset %	Yhteensä vastaajia	Yhteensä %
Kirkkoherra	139	29	19	5	158	18
Kappalainen	125	26	75	20	200	23
Seurakuntapastori tai vastaava	84	17	155	41	239	28
Lehtori	–	–	2	1	2	0
Sairaalapastori/sairaala- sielunhoitaja	16	3	32	9	48	6
Perheneuvoja	14	3	12	3	26	3
Muu seurakunnan tai srk- yhtymän työntekijä	24	5	12	3	36	4
Hiippakunnan työntekijä	11	2	7	2	18	2
Kirkon keskushallinnon työntekijä	14	3	13	4	27	3
Kristillisen järjestön työntekijä	24	5	18	5	42	5
Muu kirkollinen työ	5	1	2	1	7	1
Yliopiston tai ammattikorkeakoulun opettaja tai tutkija	7	1	5	1	12	1
Muu	16	3	11	3	27	3
En ole tällä hetkellä työelämässä	4	1	12	3	16	2
Yhteensä	483	100	375	100	858	100

Pappisliiton jäsenistä itsenäisen seurakunnan palveluksessa toimi reilu kolmannes (38 %) ja vajaa kolmannes (30 %) yhtymään kuuluvan seurakunnan palveluksessa. Yhtymän palveluksessa toimi 14 prosenttia ja joka kuudes muualla.

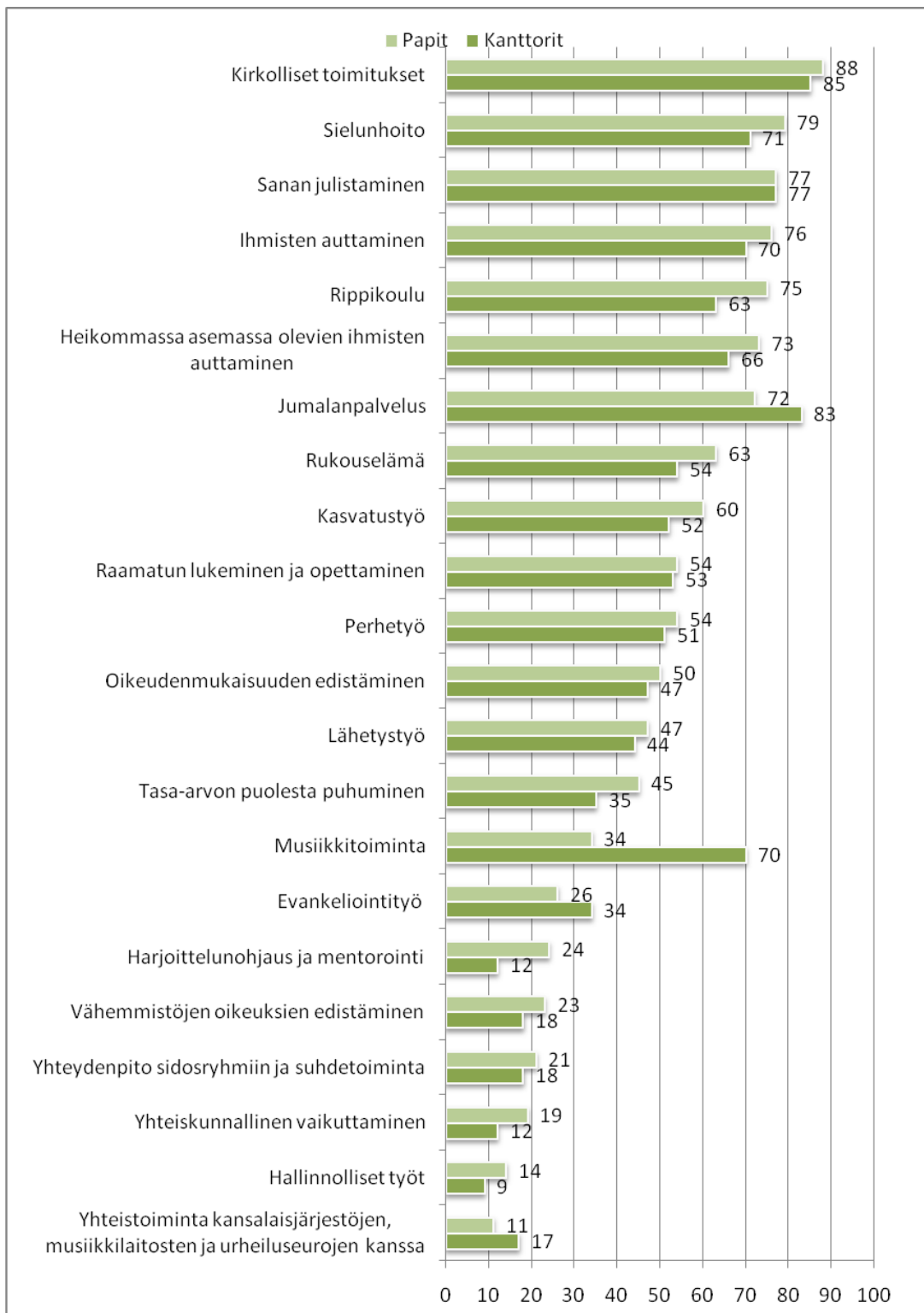
Pappisliiton jäsenistä 40 prosenttia ja Kanttori-urkuriliiton jäsenistä 11 prosenttia kertoi toimivansa esimiesasemassa. Esimiesasemassa olevista papeista miehiä oli 74 prosenttia, kanttoreista 54 prosenttia.

Kanttoreista 96 prosenttia ja papeista 86 prosenttia kertoi toimivansa vakinaisessa, toistaiseksi voimassa olevassa työsuhteessa. Määräaikaisessa työsuhteessa olevista puolella työsuhde oli alle 12 kuukautta, puolella yli. Viisi prosenttia papeista kertoi olleensa työttömänä viimeisen kahden vuoden aikana, kanttoreista vain yksi sadasta.

Pappien ja kanttorien työorientaatio

Pappisliiton ja Kanttori-urkuriliiton jäseniä pyydettiin arvioimaan asteikolla 1–5 (1=ei ollenkaan tärkeä ja 5=erittäin tärkeä), miten tärkeänä he pitivät seurakuntatyön eri osa-alueita riippumatta siitä, missä tehtävissä itse toimivat. Tulokset on raportoitu kuviossa 5. Tärkeimpänä seurakuntatyön osa-alueena niin papit kuin kanttoritkin pitivät kirkollisia toimituksia, joita 88 prosenttia papeista ja 85 prosenttia kanttoreista piti erittäin tärkeinä ja lähes kaikki muut melko tärkeinä. Vain kaksi prosenttia papeista ja kanttoreista piti kirkollisia toimituksia korkeintaan jonkin verran tärkeinä.

Kuvio 5. Suomen kirkon pappisliiton ja Suomen Kanttori-urkuriliiton jäsenten näkemys seurakuntatyön eri osa-alueiden tärkeydestä. Missä määrin pidät tärkeänä seuraavia osa-alueita seurakuntatyössä riippumatta siitä, missä tehtävässä itse toimit? Erittäin tärkeänä eri työn osa-alueita pitävien pappien ja kanttorien osuus (%). N=220-225 (kanttorit), N=855-859 (papit).

Toiseksi tärkeimpänä seurakuntatyön osa-alueena kanttorit pitivät jumalanpalveluselämää, jota 83 prosenttia piti erittäin tärkeänä. Papeista 72 prosenttia piti jumalanpalvelusta erittäin

tärkeänä. Jumalanpalveluksen ohella kanttorit pitivät pappeja selvästi tärkeämpänä musiikkitoimintaa, jota 70 prosenttia kanttoreista piti erittäin tärkeänä, mutta papeista vain 34 prosenttia. Kanttorit korostivat pappeja enemmän myös evankelointityön merkitystä ja yhteistoimintaa kansalaisjärjestöjen, musiikkilaitosten ja urheiluseurojen kanssa. Oletettavasti kanttorit jälkimmäisen kohdalla korostivat nimenomaan yhteistyötä musiikkioppilaitosten ja vastaavien kanssa.

Papeilla toiseksi tärkeimmäksi työalaksi nousi sielunhoito (79 % piti sitä erittäin tärkeänä; kanttoreista 71 %). Kolmanneksi tärkeimpänä osa-alueena niin kanttorit kuin papitkin pitivät sanan julistamista, jota erittäin tärkeänä piti molemmissa ammattiryhmissä 77 prosenttia. Papeilla seuraavaksi tärkeimmiksi seurakuntatyön osa-alueiksi arvioitiin ihmisten auttaminen, rippikoulu ja heikommassa asemassa olevien ihmisten auttaminen. Yli puolet papeista ja kanttoreista piti erittäin tärkeinä myös rukouselämää ja kasvatustyötä.

Vähiten tärkeinä seurakuntatyön osa-alueina papit ja kanttorit pitivät yhteistoimintaa kansalaisjärjestöjen, musiikkilaitosten ja urheiluseurojen kanssa, hallinnollisia töitä sekä yhteiskunnallista vaikuttamista.

Nais- ja miespappien työorientaatiossa oli nähtävissä joitain eroja (ks. taulukko 18). Naispapit pitivät seurakuntatyössä useita työn osa-alueita tärkeämpinä kuin miehet ja heidän työorientaationsa näyttäytyi kyselyn perusteella kokonaisuudessaan monipuolisempina kuin miespappien työorientaatio. Naisilla korostui ihmisten auttamisen, sielunhoidon, kasvatus- ja perhetyön, jumalanpalveluksen, tasa-arvon ja oikeudenmukaisuuden edistäminen, yhteiskunnallinen vaikuttaminen ja harjoitteluohjauksen ja mentorointi. Miespapit korostivat naisia tilastollisesti merkittävästi enemmän vain lähetystyötä. Miehet pitivät myös evankelointityötä hiivien merkityksellisempänä kuin naiset, joskin ero ei ollut tilastollisesti merkittävä.

Ikä erotteli jossain määrin työorientaatiota. Papeilla olennaisin ero oli nähtävissä evankelioinnin ja lähetystyön tärkeänä pitämisessä. Molempien merkitys oli vähentynyt nuorempien ikäluokkien keskuudessa. Ikä ja lähetystyön tärkeänä pitäminen korreloivat keskenään tilastollisesti erittäin merkittävästi ($r=.15^{***}$). Lähetysorientaation heikkeneminen oli hyvin selkeä: 55-vuotiaista ja sitä vanhemmista työntekijöistä 57 prosenttia piti lähetystyötä erittäin tärkeänä, alle 35-vuotiaista työntekijöistä vain 34 prosenttia. Sen sijaan evankelointityön kohdalla selkein ero oli vanhimman ja toiseksi nuorimman ikäryhmän välillä. 55-vuotiaista ja sitä vanhemmista evankelointityötä erittäin tärkeänä piti 31 prosenttia, 35–44-vuotiaista 22 prosenttia.

Lähetystyön tärkeänä pitäminen korreloi herätysliikkeistä kaikkein voimakkaimmin uuspietististen liikkeiden vaikutuksen kanssa.² Samaa päti evankelointityön kohdalla.³ Kaikkien näiden liikkeiden vaikutus oli vähentynyt nuorempien pappien keskuudessa. Kun 55-vuotiaista ja sitä vanhemmista papeista 47 prosenttia kertoi joko saaneensa vaikutteita Kansan Raamattuseurasta tai kuuluvansa siihen, alle 35-vuotiaiden pappien keskuudessa osuus oli vain 14 prosenttia (45–54-vuotiaista 46 %, 35–44-vuotiaista 38 %). Kansanlähetystyön kohdalla vastaavat luvut vanhimmaasta ikäryhmästä nuorimpaan olivat 33, 22, 15 ja 9 prosenttia. Suomen

² KRS .23***, KL .22***, SRO .27*** ja OPKO .19***.

³ KRS .25***, KL .30***, SRO .31***, OPKO .19***.

Raamattuopiston ja Opiskelija- ja koululaislähetysten kohdalla tilanne oli samansuuntainen, joskin vaikutteita saaneiden osuus oli kokonaisuudessaan vähäisempi.⁴

Taulukko 18. Nais- ja miespuolisten pappisliiton ja kanttori-urkuriliiton jäsenten seurakuntatyön eri osa-alueiden tärkeys. Keski-arvot asteikolla 1=ei ollenkaan tärkeä, 5=erittäin tärkeä. Tilastolliset merkitsevyydet merkitty taulukkoon symboleilla sen sukupuolen kohdalle, kumpi korostaa osa-alueita enemmän: *** tilastollisesti erittäin merkitsevä, ** tilastollisesti merkitsevä, * tilastollisesti melkein merkitsevä, + tilastollisesti oireellisesti merkitsevä. N=220-225 (kanttorit), N=855-859 (papit).

	Kanttorit - Miehet	Kanttorit - Naiset	Papit - Miehet	Papit - Naiset
Kirkolliset toimitukset	4,72	4,88*	4,82	4,88
Sanan julistaminen	4,70	4,72	4,71	4,73
Rippikoulu	4,49	4,60	4,68	4,71
Sielunhoito	4,58	4,68	4,67	4,80***
Ihmisten auttaminen	4,55	4,76**	4,66	4,80***
Heikoimmassa asemassa olevien ihmisten auttaminen	4,51	4,64	4,61	4,79***
Jumalanpalvelus	4,79	4,79	4,57	4,68***
Kasvatustyö	4,35	4,46	4,48	4,60**
Rukouselämä	4,40	4,37	4,45	4,61**
Raamatun lukeminen ja opettaminen	4,47	4,30	4,38	4,45
Perhetyö	4,18	4,49**	4,33	4,52***
Lähetystyö	4,08	4,15	4,25*	4,12
Oikeudenmukaisuuden edistäminen	4,19	4,33	4,18	4,52***
Musiikkitoiminta	4,68	4,67	4,04	4,19**
Yhteydenpito sidosryhmiin ja suhdetoiminta	3,65	3,76	3,88	3,83
Tasa-arvon puolesta puhuminen	3,81	4,06+	3,76	4,27***
Harjoittelunohjaus ja mentorointi	3,49	3,47	3,74	3,99***
Evankeliointityö	3,95	3,88	3,67	3,60
Yhteiskunnallinen vaikuttaminen	3,52	3,49	3,57	3,80***
Vähemmistöjen oikeuksien edistäminen	3,51	3,61	3,55	3,95***
Hallinnolliset työt	3,33	3,48	3,55	3,62
Yhteistoiminta kansalaisjärjestöjen, musiikkilaitosten ja urheiluseurojen kanssa	3,62	3,70	3,47	3,41

Myös evankelisuuden (SLEY⁵ ja ELY⁶) ja muiden lestadiolaisten liikkeiden kuin vanhoillislestadiolaisuuden⁷ ja karismaattisen liikkeen⁸ vaikutus oli yhteydessä lähetystyön ja evankeliointityön tärkeänä pitämiseen. Näistä liikkeistä SLEY:sta ja muista lestadiolaisista liikkeistä vaikutteita saaneiden osuus oli myös vähentynyt.⁹ Sen sijaan herännäisyyden

⁴ Suomen Raamattuopistosta vaikutteita saaneita on pappien keskuudessa vanhimmasta ikäryhmästä nuorimpaan seuraavasti: 14 %, 10 %, 13 % ja 5 %. Opiskelija- ja Koululaislähetysten kohdalla osuudet vaihtelevat seuraavasti: 18 %, 12 %, 12 % ja 9 %.

⁵ .18***/.25***. Ensimmäinen luku on liikkeen vaikutuksen ja lähetystyön tärkeänä pitämisen välinen korrelaatio, toinen liikkeen vaikutuksen ja evankeliointityön välinen korrelaatio.

⁶ .15***/.11**.

⁷ .14***/.13***.

⁸ .10**.

⁹ SLEY:sta vaikutteita saaneita on pappien keskuudessa vanhimmasta ikäryhmästä nuorimpaan seuraavasti: 28 %, 18 %, 12 % ja 12 %. Muista lestadiolaisista liikkeistä kuin vanhoillislestadiolaisuudesta vaikutteita saaneiden pappien määrä on vanhimmasta ikäryhmästä nuorimpaan seuraava: 14 %, 7 %,

vaikutuksen ja evankelioinnin tärkeänä pitämisen korrelaatio oli negatiivinen¹⁰, mikä tarkoittaa sitä, että herännäisyydestä vaikutteita saaneet papit eivät tyypillisesti pitäneet evankelointityötä tärkeänä.

Nuoremmat papit ja kanttorit pitivät vanhempia työntekijöitä tärkeämpänä myös yhteydenpitoa sidosryhmiin¹¹, yhteistoimintaa kansalaisjärjestöjen, musiikkilaitosten ja urheiluseurojen kanssa¹², musiikkitoimintaa yleensä¹³ sekä vähemmistön oikeuksien edistämistä¹⁴.

Suhde työhön ja työn merkitys

Kuvattessaan suhdettaan työhönsä kanttorit pitivät tärkeimpinä tekijöinä mahdollisuutta toteuttaa itseään sekä sitä, että työ tuottaa heille tyydytystä. Reilu kolmannes oli täysin samaa mieltä väitteiden kanssa ja puolet jokseenkin samaa mieltä. Pappisliiton jäsenille yleisintä oli kuvata suhdettaan työhön sen tuottamasta tyydytyksestä, lähimmäisten palvelemisesta ja Jumalan antaman kutsumustehtävän toteuttamisesta käsin. Vähintään neljä pappia viidestä oli väitteiden kanssa jokseenkin tai täysin samaa mieltä. Papeista 44 prosenttia oli täysin samaa mieltä väitteen ”työ on minulle Jumalan antama kutsumustehtävä” ja 37 prosenttia jokseenkin samaa mieltä. Kaikkiaan yhdeksän pappia kymmenestä oli vähintään jokseenkin samaa mieltä, että työ tuottaa tyydytystä. Täysin samaa mieltä oli 40 prosenttia.

Niin papit kuin kanttoritkin kokivat vähiten työtään kuvaaviksi työn tekemisen vain toimeentulon takia ja uralla etenemisen ja lisävastuun tärkeänä pitäminen. Papeista kolmannes ja kanttoreista neljännes oli jokseenkin tai täysin samaa mieltä väitteen ”Minulle on tärkeää edetä uralla ja saada lisää vastuuta. Joka kolmas kanttori ja joka viides pappi oli täysin tai jokseenkin samaa mieltä väitteen ”Teen työtäni ennen muuta toimeentulon takia. Täysin samaa mieltä oli papeista neljä prosenttia, kanttoreista seitsemän prosenttia.

Papeista 42 prosenttia ja kanttoreista 38 prosenttia kuvasi työtään täysin tai jokseenkin elämäntehtävänä, jolle vastaaja oli täysin omistautunut. Täysin samaa mieltä molemmista on 13 prosenttia.

Eri-ikäisten pappien ja kanttorien työorientaatioissa selkein ero näkyi siinä missä määrin työ koettiin elämäntehtävänä, jolle yksilö on omistautunut kokonaan. Tämä korostui selvästi enemmän vanhemmissa ikäluokissa. Vanhimman ikäryhmän kanttoreista peräti 30 prosenttia ja papeista 22 prosenttia oli täysin samaa mieltä siitä, että työ on elämäntehtävä, jolle vastaaja oli omistautunut kokonaan. Nuoremmissa ikäluokissa – niin pappien kuin kanttorienkin keskuudessa – osuus oli alle 10 prosenttia.

Elämäntehtävä-ajattelun heikentyminen näkyy myös, mikäli tuloksia verrataan vuoden 2002 Pappisliiton jäsenkyselyn tuloksiin. Tällöin 53 prosenttia papeista oli täysin tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että työ on elämäntehtävä, jolle yksilö on omistautunut kokonaan. Vuonna 2010 vastaava osuus oli 42 prosenttia.

3 %, 2 %. ELY:n kohdalla ikäryhmien välistä eroa ei yhtä selkeästi ollut, joskin liikkeeseen kiinteästi tai väljästi kuuluvat papit olivat pääosin yli 45-vuotiaita.

¹⁰ -.17***.

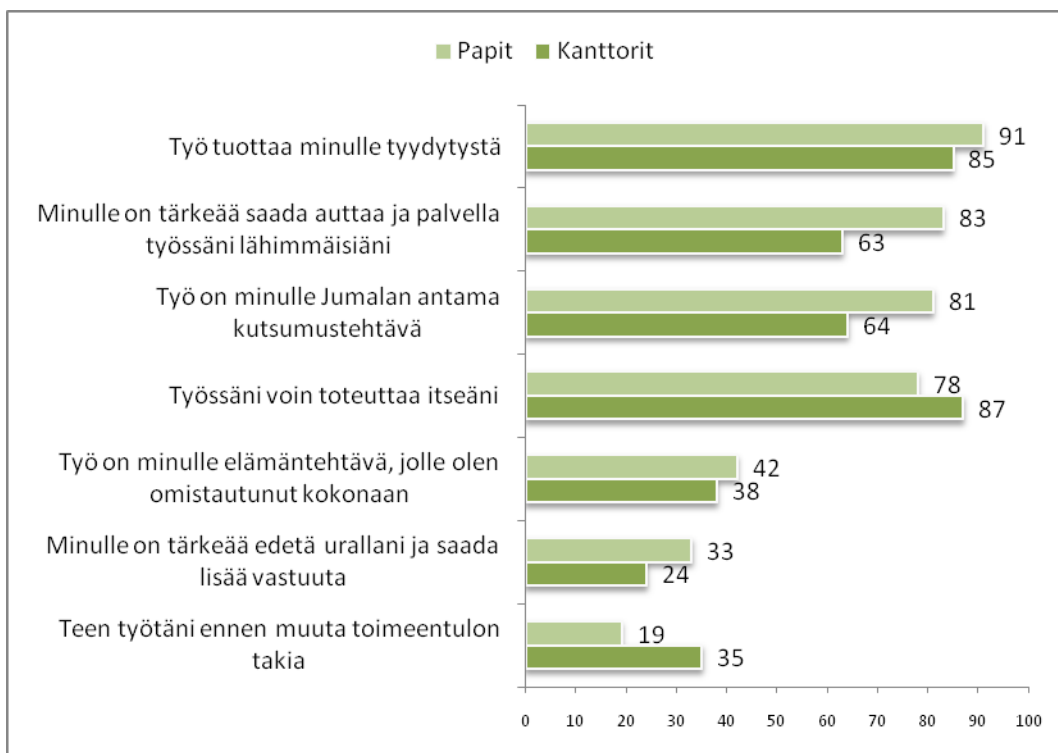
¹¹ Kanttorit: .17**; Papit: .10**.

¹² Kanttorit: .14*; Papit: .08*.

¹³ Kanttorit: .17**; Papit: .10**.

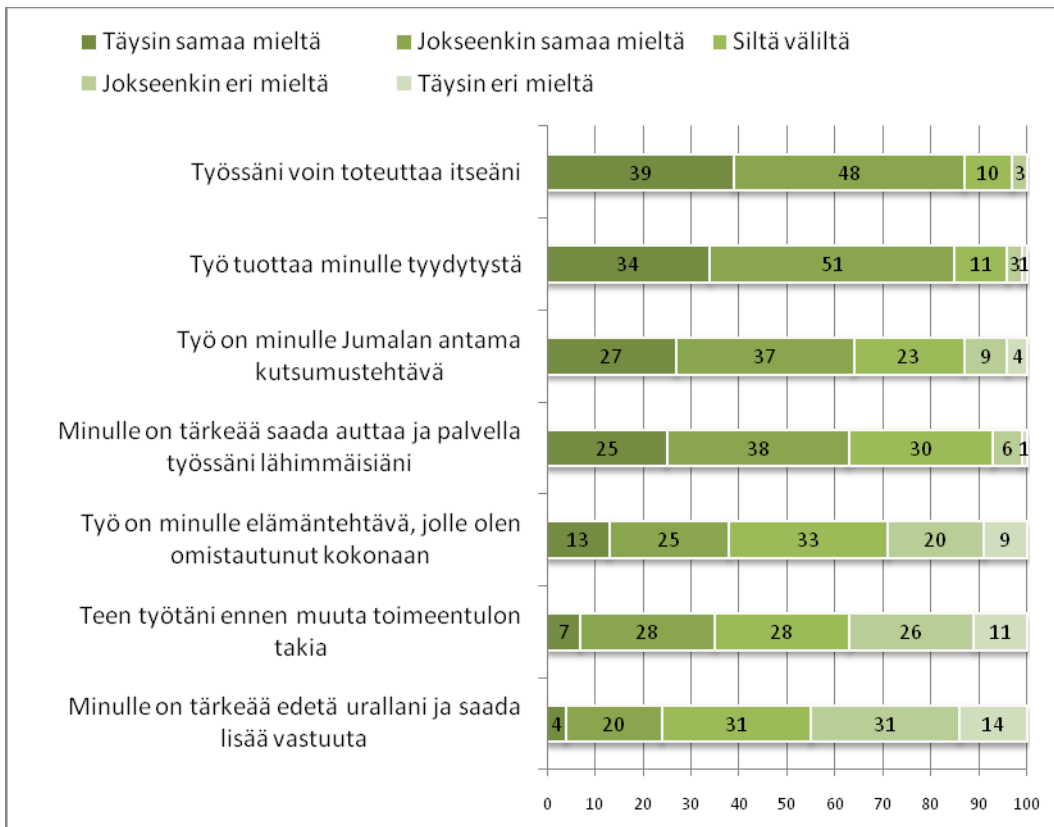
¹⁴ Papit ja kanttorit: .14*

Kuvio 6. Suomen kirkon pappisliiton ja Suomen Kanttori-urkuriliiton jäsenten suhde työhönsä. Niiden osuus, jotka ovat täysin tai jokseenkin samaa mieltä (%). N=221-225 (kanttorit), N=855-858 (papit).

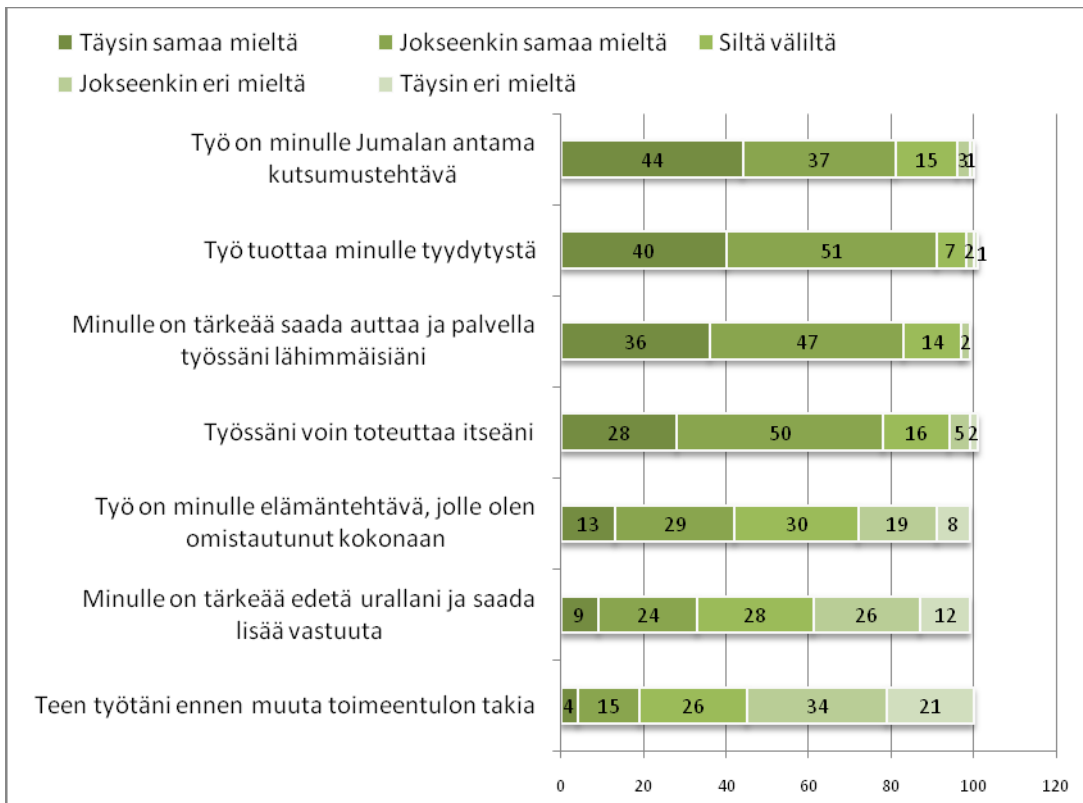

Nuoremmat papit sen sijaan korostivat vanhempia pappeja useammin itsensä toteuttamista työssä ja uralla etenemistä. Alle 35-vuotiaista papeista peräti joka neljäs (25 %) oli täysin samaa mieltä väitteen ”Minulle on tärkeää edetä urallani ja saada lisää vastuuta” kanssa, kun 55-vuotiaista ja sitä vanhemmista samaa mieltä oli vain viisi prosenttia. Uralla etenemisen tärkeys korostui nimenomaan alle 35-vuotiailla, 35–44-vuotiaidenkin keskuudessa samaa mieltä olevia pappeja oli vain joka kymmenes. Itsensä toteuttamista erittäin tärkeänä piti alle 35-vuotiaista papeista 44 prosenttia, vanhimman ikäryhmän papeista 26 prosenttia.

Kuvio 7. Suomen Kanttori-urkuriliiton jäsenten suhde työhönsä (%). N=221-225.

Kuvio 8. Suomen kirkon Pappisliiton jäsenten suhde työhönsä (%). N=855-858.

Nuoret papit orientoituivat työhönsä vanhempia pappeja useammin auttamistehtävästä käsin. Alle 35-vuotista papeista puolet (49 %) oli täysin samaa mieltä väitteen ”Minulle on tärkeää saada auttaa ja palvella työssäni lähimmäisiäsi” kanssa, kahden vanhimman ikäryhmän pappien

keskuudessa osuudet täysin samaa mieltä olevia oli kolmannes. Osin tämä muutos selittyy papiston naisistumisella. Nuorissa ikäryhmissä naisten osuus oli suurempi ja naispuoliset papit korostivat miehiä enemmän auttamista ja palvelemista.

55-vuotiaat ja sitä vanhemmat papit korostivat myös muita pappeja enemmän Jumalalta saadun kutsumustehtävän toteuttamista, joskaan eri ikäryhmien väliset erot eivät olleet yhtä selkeitä kuin edellä kuvatut. Eri-ikäisten kanttorien työorientaatiossa näkyi pappeja selkeämmin sen näkemyksen väheneminen, että työ olisi Jumalalta saadun kutsumustehtävän toteuttamista. Vielä isompi muutos eri-ikäisten kanttorien välillä näkyi siinä, nähtiinkö työ elämäntehtävänä.

Nuoremmat papit ja kanttorit kokivat myös vanhempia useammin tekevänsä työtä ennen muuta toimeentulon takia. Kokonaisuudessaan tällainen työorientaatio oli harvinainen, mutta ikäluokkien välinen ero oli silti selkeä. 55-vuotiaista ja sitä vanhemmista papeista vain yksi prosentti oli täysin samaa mieltä siitä, että teki työtä ennen muuta vain palkan takia. Alle 35-vuotiaiden keskuudessa osuus oli kuusi prosenttia. Kanttoreilla tällainen työorientaatio oli kokonaisuudessaan yleisempi. Alle 35-vuotiaista kanttoreista 12 prosenttia oli täysin samaa mieltä edellä mainitun väitteen kanssa, mutta 55-vuotiaista ja sitä vanhemmista kanttoreista vain neljä prosenttia ajatteli tekevänsä työtä ennen muuta toimeentulon takia.

Pappis- ja kanttoriliiton jäseniä pyydettiin kyselyssä myös valitsemaan seitsemän erilaisen työorientaation joukosta sen, jonka he katsovat parhaiten kuvaavan omaa työorientaatiotaan. Suosituin vaihtoehto oli kohta ”Työ on minulle Jumalan antama kutsumustehtävä”, jonka valitsi pappisliiton jäsenistä useampi kuin joka kolmas (39 %) ja kanttoriliiton jäsenistä joka neljäs. Kanttoreilla lähes yhtä suosittu oli kohta ”Työ tuottaa minulle tyydytystä”. Sen valitsi niin ikään neljännes (24 %) kanttoreista. Papeista sen valitsi joka viides (20 %). Papeista niin ikään joka viides valitsi kohdan ”Minulle on tärkeää saada auttaa ja palvella työssäni lähimmäisiäni”. Kanttoreista sen valitsi 11 prosenttia. Lähimmäisten palveleminen, samoin kuin tyydytyksen saaminen työstä korostui erityisesti naispuolisilla papeilla, tyydytyksen saaminen työstä korostui myös naispuolilla kanttoreilla. Naiskanttoreista isompi osa kuin mieskanttoreista oli valinnut myös vaihtoehdon ”Työssäni voin toteuttaa itseäni” kuvaamaan työtään. Vaihtoehto oli kanttoreilla ylipäätään yleisempi kuin papeilla. Kanttoreista 19 prosenttia valitsi sen parhaiten työorientaatiotaan kuvaavaksi, papeista vain seitsemän prosenttia.

Taulukko 19. Suomen Kanttori-urkuriliiton ja Suomen kirkon pappisliiton jäsenten parhaiten suhdetta työhön kuvaava vaihtoehto (mahdollisuus valita vain yksi vaihtoehto) (%). N=207 (kanttorit), N=769 (papit).

	Kanttorit – Miehet	Kanttorit – Naiset	Kaikki kanttorit	Papit – Miehet	Papit – Naiset	Kaikki papit
Työ on minulle Jumalan antama kutsumustehtävä	29	23	25	44	33	39
Työ tuottaa minulle tyydytystä	15	29	24	15	26	20
Minulle on tärkeää saada auttaa ja palvella työssäni lähimmäisiäni	11	11	11	17	25	20
Työssäni voin toteuttaa itseäni	18	23	21	8	8	8
Työ on minulle elämäntehtävä, jolle olen omistautunut kokonaan	14	5	8	10	4	7
Teen työtäni ennen muuta toimeentulon takia	12	11	11	6	3	4
Minulle on tärkeää edetä urallani ja saada lisää vastuuta	1	1	1	1	1	1
Yhteensä	100	100	100	100	100	100

Kanttoreista kahdeksan ja papeista seitsemän prosenttia kuvasi työtään ennen kaikkea elämäntehtävänä, jolle vastaaja oli omistautunut kokonaan. Kokemus oli selvästi yleisempi mies- kuin naistyöntekijöiden keskuudessa.

Joka kymmenes kanttori (11 %) ja neljä prosenttia papeista koki tekevänsä työtä vain toimeentulon takia. Kaikkein vähiten suosittu vaihtoehto oli ”Minulle on tärkeää edetä urallani ja saada lisää vastuuta”. Sen valitsi vain prosentti papeista ja kanttoreista.

Miksi papiksi, miksi kanttoriksi?

Tutkimuksessa tiedusteltiin pappisliiton ja Kanttori-urkuriliiton jäsenten yleisen työorientaation ohella myös tekijöitä, jotka olivat vaikuttaneet siihen, että yksilö oli valinnut kyseisen ammattiuran. Näitä tekijöitä nimitetään uranvalinnan motiiveiksi. Tulokset näkyvät kuvioissa 7–9.

Pappien keskeisimmiksi uranvalinnan motiiveiksi osoittautuivat kokemus Jumalan johdatuksesta ja Jumalalta saadun kutsumuksen toteuttaminen (ks. kuvio 7). Peräti 74 prosenttia papeista kuvasi johdatuksen vaikuttaneen suurella määrällä tai ratkaisevasti ammatinvalintaan. Joka kolmannelle kokemus kutsumuksesta oli ollut ratkaiseva. Lähes kaksi kolmesta koki Jumalalta saadun kutsumuksen toteuttamisen vaikuttaneen ratkaisevasti uranvalintaansa.

Eri-ikäisten teologien uranvalinnassa oli havaittavissa joitain eroja. Iän ja uranvalintamotiivien yhteyttä tarkastellaan seuraavassa korrelaatiokertoimen avulla. Nuoremmilla teologeilla korostuivat seuraavat tekijät:

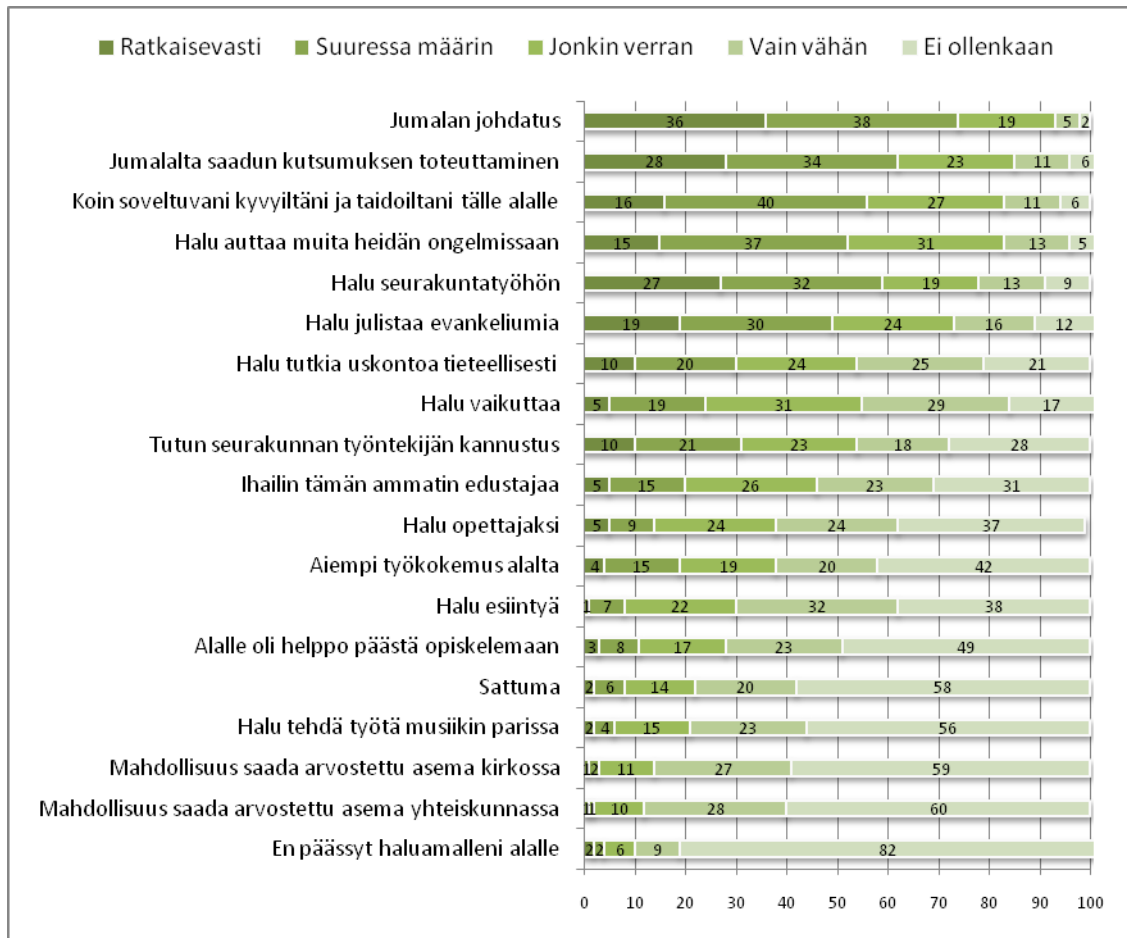
- Koin soveltuvani kyvyiltäni ja taidoiltani tälle alalle (-.14***)
- Halu tutkia uskontoa tieteellisesti (-.14***)
- Sattuma (-.14***)
- Halu esiintyä (-.08*)

Vanhemmilla teologeilla puolestaan korostuvat suhteessa nuorempiin seuraavat tekijät:

- Halu julistaa evankeliumia (.11**)
- Aiempi työkokemus alalta (.10**)
- Jumalalta saadun kutsumuksen toteuttaminen (.08*)

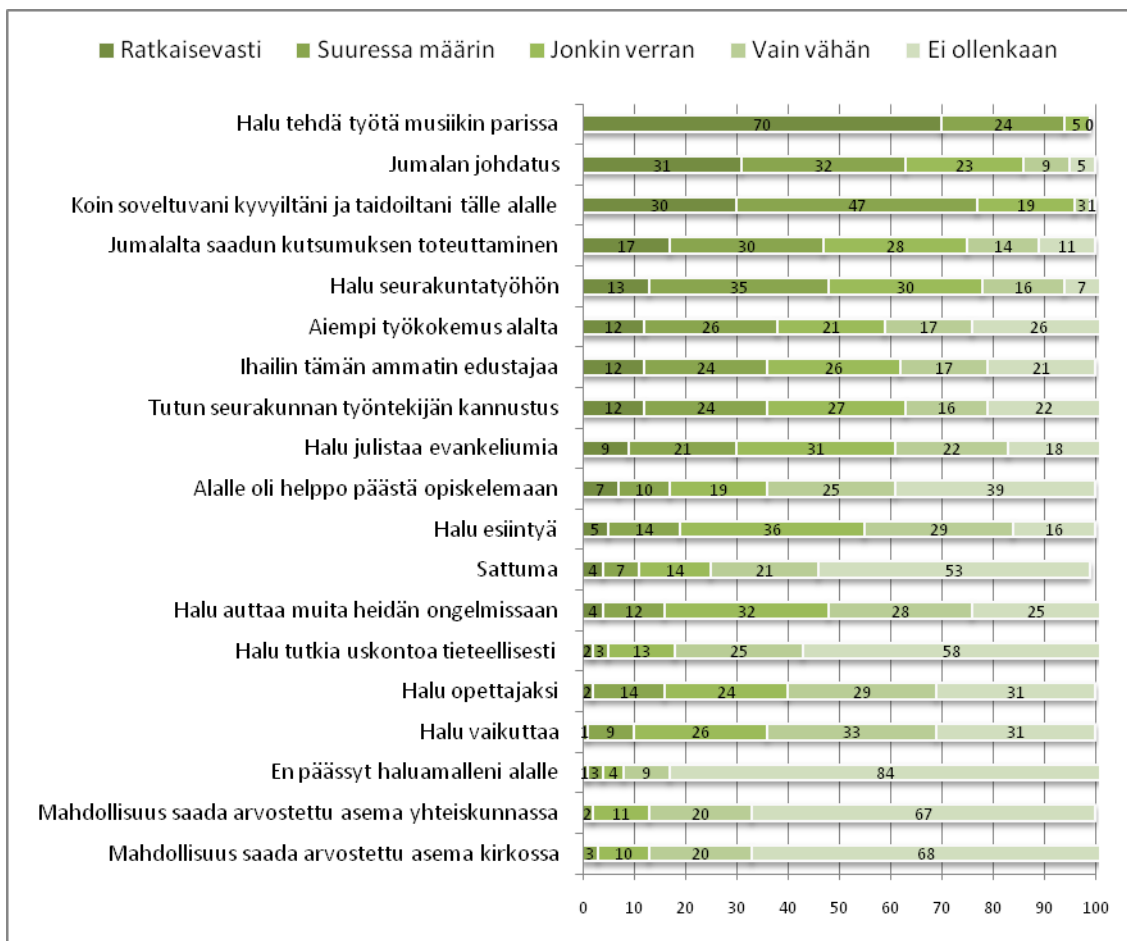
Selkein ero nuorempien ja vanhempien ikäpolvien välillä oli tieteellisen orientaation lisääntyminen uranvalinnassa. Vanhimman ikäryhmän papeista (55-vuotiaista ja vanhemmista) vain seitsemän prosenttia katsoi sen vaikuttaneen ratkaisevasti uranvalintaansa, alle 35-vuotiaista papeista joka viides. Niin ikään niiden osuus, jotka kokevat sattuman vaikuttaneen alanvalintaansa oli enemmän kuin kaksinkertaistunut, joskin myös nuorimmissa ikäluokassa osuus oli edelleen vähäinen (14 % suurella määrällä tai ratkaisevasti). Tieteellisen orientaation lisääntyminen näkyi myös verrattaessa tuloksia kahdeksan vuotta aikaisemmin toteutettuun jäsenkyselyyn. Vanhemmilla ikäluokilla kutsumukselliset ja evankeliumin julistamiseen liittyvät motiivit puolestaan olivat hieman tärkeämpiä kuin nuoremmilla. Nuorimmissa ikäluokassa papeista 10 prosenttia oli sellaisia, joille Jumalalta saadun kutsumuksen toteuttaminen ei ollut vaikuttanut lainkaan, vanhimmissa ikäluokassa viisi prosenttia. Halu julistaa evankeliumia oli ollut ratkaiseva tai suurella määrällä vaikuttava motiivi yli puolelle (56 %) vanhimman ikäryhmän papeista, nuorimman ikäryhmän papeista reilulle kolmannekselle (38 %).

Kuvio 9. Suomen kirkon pappisliiton jäsenten uranvalintaan vaikuttaneet tekijät (%). N=839–855.

Kanttoreiden ylivoimaisesti keskeisin uranvalintaan vaikuttanut tekijä oli ollut halu tehdä työtä musiikin parissa, jonka lähes kaikki vastaajat kuvaavat vaikuttaneen paljon (ks. kuvio 10). Peräti 70 prosenttia kuvasi sen vaikuttaneen ratkaisevasti. Seuraavaksi tärkeimpiä tekijöitä olivat kokemus soveltuvuudesta alalle, kokemus Jumalan johdattuksesta ja Jumalalta saadun kutsumuksen toteuttaminen. Kutsumuksen toteuttaminen oli suuressa määrin ammatinvalintaan vaikuttanut tekijä joka toiselle kanttorille.

**Kuvio 10. Suomen Kanttori-urkuriliiton jäsenten uranvalintaan vaikuttaneet tekijät (%).
N=216-225**

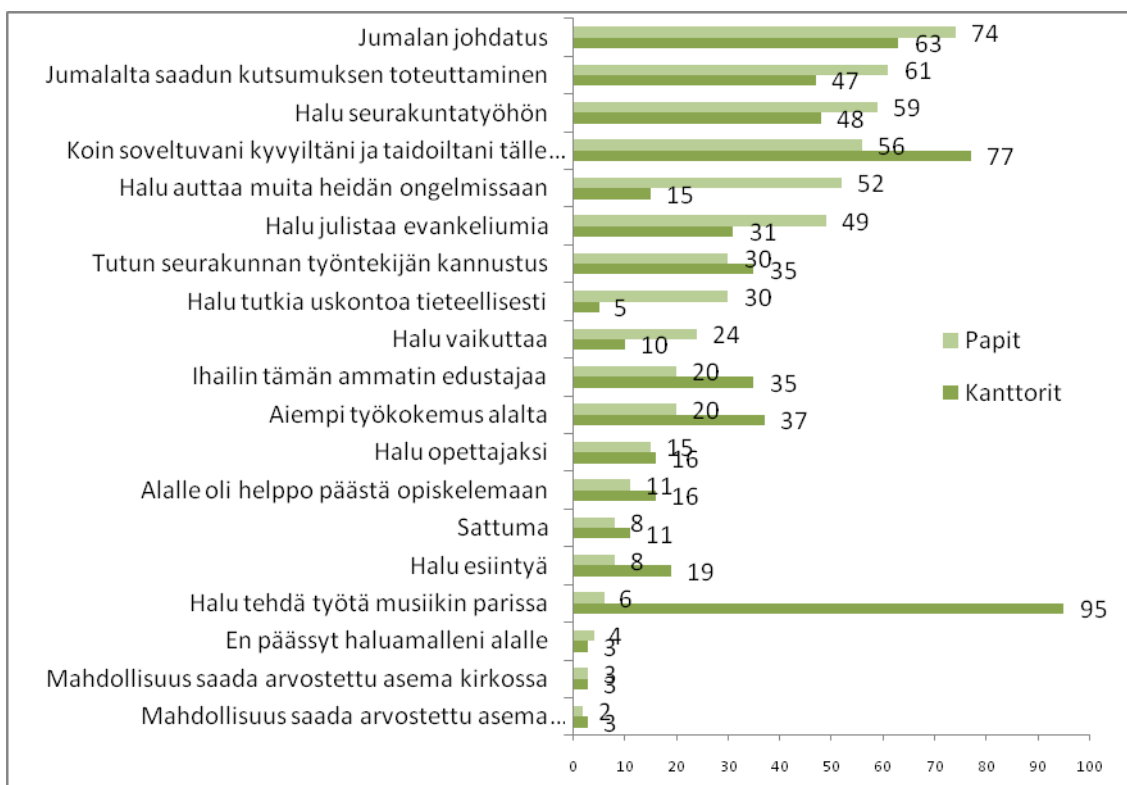
Kanttorien uranvalinnan motiiveissa oli pappien tavoin nähtävissä eroja eri-ikäisten kanttorien välillä. Kanttoreilla lähes kaikki motiivit painottuivat vähiten nuoremmissa ikäluokissa. Tilastollisesti merkitsevä yhteys iällä oli seuraavien motiivien kanssa, joiden kaikkien merkitys oli vähentynyt:

- Halu seurakuntatyöhön (-.18**)
- Halu opettajaksi (-.25***)
- Halu esiintyä (-.15*)
- Mahdollisuus saada arvostettu asema kirkossa (-.21**) ja yhteiskunnassa (-.25***)
- Halu auttaa muita heidän ongelmissaan (-.22***)
- Halu vaikuttaa (-.14*)
- Ihailin tämän ammatin edustajaa (-.15*)

Pappien ja kanttorien uranvalinnan keskeisimmät erot olivat paitsi siinä, että kanttoreille halu tehdä työtä musiikin parissa näytteli keskeistä osaa, myös siinä, että kanttorien keskuudessa kokemus soveltuvuudesta alalle oli ollut tärkeämpi kuin pappien keskuudessa. Papeille puolestaan tärkeää oli ollut halu auttaa muita heidän ongelmissaan: joka toinen pappi katsoi tämän vaikuttaneen paljon tai ratkaisevasti omaan uranvalintaansa, kanttoreista näin ajatteli vain 15 prosenttia. Papeille myös halu julistaa evankeliumia ja halu tutkia uskontoa tieteellisesti olivat olleet selvästi tärkeämpiä asioita kuin kanttoreille.

Kanttoreiden uranvalinnassa itsensä asemoiminen suhteessa tulevaan ammattiin näytti olleen keskeisempi kuin papeille. Kanttorit olivat pitäneet pappeja useammin tärkeänä motiivina paitsi kokemusta omasta soveltuvuudestaan alalle, myös aiempia alan työkokemuksia. Lisäksi he olivat ihailleet ammatin edustajaa. Myös halu esiintyä oli ollut heille tärkeämpi kuin papeille.

Kuvio 11. Suomen Kanttori-urkuriliiton ja Suomen kirkon pappisliiton jäsenten uranvalintaan suuressa määrin tai ratkaisevasti vaikuttaneet tekijät (%).N=216-225 (kanttorit), N=839-855 (papit).

Työtyytyväisyys ja työssä jaksaminen

Pappisliiton jäsenistä 88 prosenttia ja kanttoriliiton jäsenistä 82 prosenttia kertoi olevansa vähintään melko tyytyväinen työhönsä. Papeista 21 prosenttia ja kanttoreista 14 prosenttia kertoi olevansa erittäin tyytyväinen työhönsä. Melko tyytymättömiä työhönsä oli seitsemän prosenttia papeista ja viisi prosenttia kanttoreista ja erittäin tyytymättömiä noin puoli prosenttia molempien ammattiryhmien edustajista.

Eri tehtävissä toimivien keskuudessa selvästi tyytyväisimpiä olivat perheneuvojina ja lehtoreina työskentelevät vastaajat, joista kaikki ilmoittivat olevansa vähintään melko tyytyväisiä ja puolet erittäin tyytyväisiä. Seuraavaksi eniten erittäin tyytyväisiä oli kirkon keskushallinnon ja hiippakunnan työntekijöiden keskuudessa.

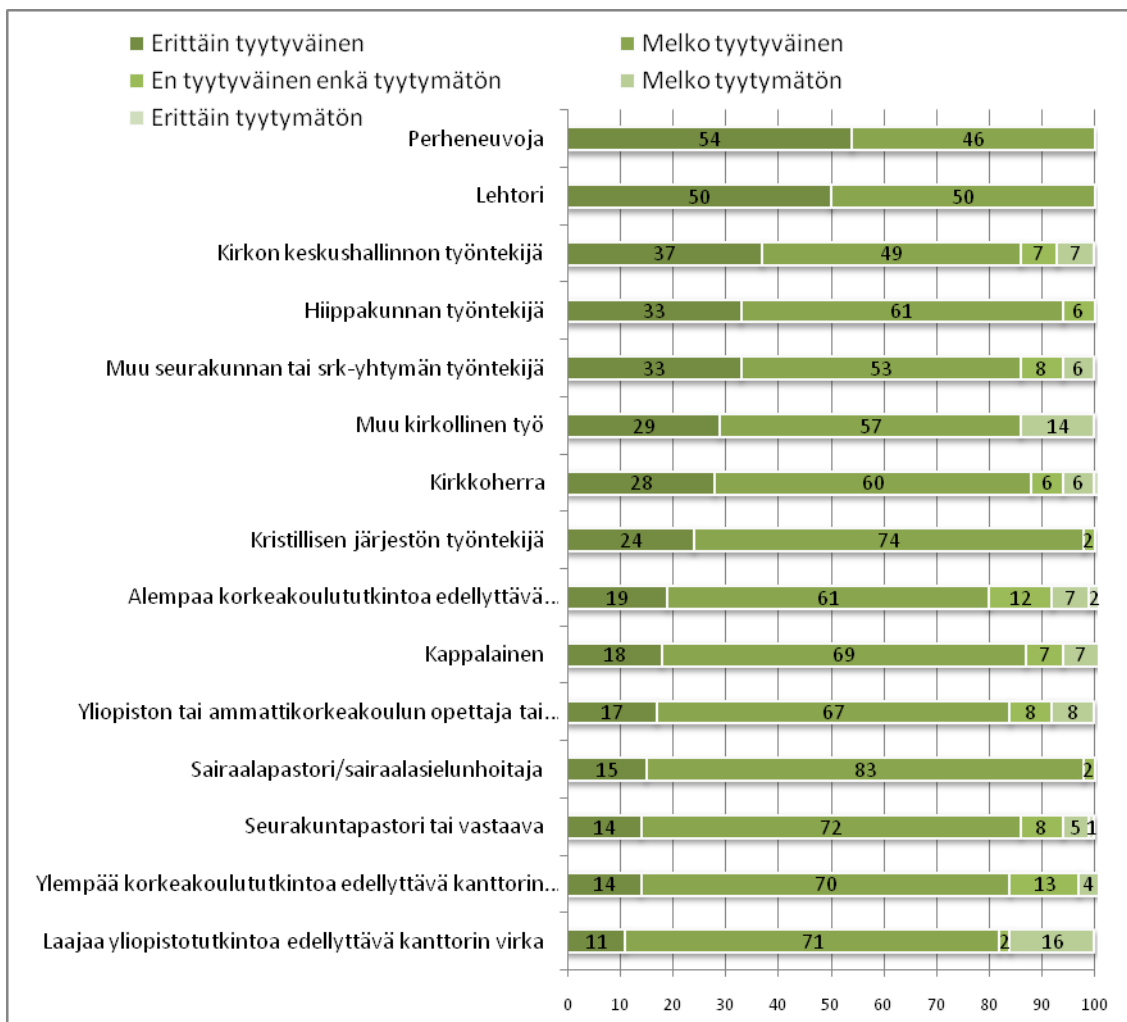
Taulukko 20. Suomen Kanttori-urkuriliiton ja Suomen kirkon pappisliiton jäsenten tyytyväisyys työhön kokonaisuudessaan vuonna 2010 (%).

	Kanttorit N=225	Papit N=859
Erittäin tyytyväinen	14	21
Melko tyytyväinen	68	67
En tyytyväinen enkä tyytymätön	11	6
Melko tyytymätön	7	5
Erittäin tyytymätön	0,4	0,7
Yhteensä	100	100

Pappisliiton jäsenten keskuudessa heikointa työtyytyväisyys oli seurakuntapastorien keskuudessa, joista vain 14 prosenttia oli erittäin tyytyväisiä. Tavallista enemmän työhönsä

tyytymättömiä tai ”ei tyytyväisiä eikä tyytymättömiä” oli myös yliopiston tai ammattikorkeakoulun opettajien ja tutkijoiden keskuudessa, kirkon keskushallinnossa ja muiden seurakunnan tai seurakuntayhtymän työntekijöiden keskuudessa.

Kuvio 12. Eri työtehtävissä toimivien Suomen kirkon pappisliiton ja Suomen Kanttori-urkuriliiton jäsenten työtyytyväisyys (%). N=225 (kanttorit), N=859 (papit).

Kaikissa kanttoriryhmissä noin neljä viidestä oli vähintään melko tyytyväinen työhönsä. Eniten erittäin tyytyväisiä oli alempaa korkeakoulututkintoa edellyttävässä kanttorin virassa toimivien keskuudessa. Heistä 19 prosenttia kertoi olevansa erittäin tyytyväinen työhönsä. Ylempää korkeakoulututkintoa edellyttävässä virassa työskentelevistä erittäin tyytyväisiä oli 14 prosenttia ja entisistä A-kanttoreista erittäin tyytyväisiä oli vain 11 prosenttia.

Eri-ikäisten pappien työtyytyväisyydessä selkein ero näkyi siinä, että vanhin ikäryhmä oli tyytyväisempi kuin muut. Yli 55-vuotiaista papeista 30 prosenttia ilmoitti olevansa erittäin tyytyväinen työhönsä, muissa ikäryhmissä osuus oli 15–18 prosenttia.

Kanttoriliiton jäsenistä vain reilu kolmannes kertoi olevansa vähintään melko tyytyväinen uralla etenemismahdollisuuksiinsa. Pappisliiton jäsenistä tyytyväisiä oli 59 prosenttia. Tyytymättömiä oli kanttoreista 33 prosenttia ja papeista 11 prosenttia.

Taulukko 21. Kanttori- ja pappisliiton jäsenten tyytyväisyys uralla etenemismahdollisuuksiin (%). N=223 (kanttorit), N=856 (papit).

	Kanttoriliiton jäsenet – Miehet	Kanttoriliiton jäsenet – Naiset	Kaikki kanttoriliiton jäsenet	Pappisliiton jäsenet – Miehet	Pappisliiton jäsenet – Naiset	Kaikki pappisliiton jäsenet
Erittäin tyytyväinen	8	6	7	17	12	15
Melko tyytyväinen	23	33	29	45	43	44
En tyytyväinen enkä tyytymätön	43	40	41	28	33	30
Melko tyytymätön	20	14	17	9	9	9
Erittäin tyytymätön	5	7	6	1	3	2
Yhteensä	100	100	100	100	100	100

Työaika, työmäärä ja niiden hallinta

Pappien työajan hallinta oli 2000-luvulla hivenen parantunut. Kun vuonna 1998 vielä kaksi pappia kolmesta (68 %) ilmoitti, että vapaapäiviä jää pitämättä vähintään kerran kuussa tai lähes joka viikko, vuonna 2010 näin ajatteli enää puolet (50 %). 17 prosenttia papeista ilmoitti, että vapaapäiviä jää lähes joka viikko pitämättä, kolmanneksella vähintään kerran kuussa. 15 prosenttia ilmoitti, ettei vapaapäiviä jää koskaan pitämättä. Kanttoreiden tilanne oli jokseenkin sama kuin neljä vuotta aiemmin ja kokonaisuudessaan hieman huonompi kuin papeilla. Joka viidennellä (22 %) kanttorilla jäi vapaapäiviä pitämättä lähes joka viikko ja lisäksi 29 prosentilla vähintään kerran kuussa. Vain 11 prosenttia kanttoreista ilmoitti, ettei vapaapäiviä jää koskaan pitämättä.

Taulukko 22. Suomen Kanttori-urkuriliiton ja Suomen kirkon pappisliiton jäsenten näkemys mahdollisuudesta pitää vapaapäivät. Kuinka usein vähintään yksi vapaapäivistäsi jää kokonaan pitämättä? (%)

	Kanttorit 2010 N=222	Kanttorit 2006	Papit 2010 N=850	Papit 2006	Papit 2002	Papit 1998
Lähes joka viikko	22	21	17	21	22	22
Vähintään kerran kuussa	29	33	33	33	40	42
Harvemmin	38	34	35	34	30	29
Ei koskaan	11	12	15	12	7	7
Yhteensä	100	100	100	100	100	100

Huonoin tilanne oli edelleen kirkkoherroilla, joista reilu kolmannes (37 %) kertoi, että vapaapäiviä jää pitämättä lähes joka viikko ja lisäksi lähes puolet (45 %) ilmoitti, että näin tapahtuu vähintään kerran kuussa. Kokonaisuudessaan vain muutamalla kyselyyn vastanneella kirkkoherralla ei jäänyt koskaan vapaapäiviä pitämättä. Seuraavaksi heikoin tilanne oli laajaa yliopistotutkintoa edellyttävää kanttorin virkaa hoitavilla, kristillisten järjestöjen työntekijöillä ja kappalaisilla. Selvästi paras tilanne oli perheneuvojilla, joista peräti 62 prosenttia ilmoitti, ettei vapaapäiviä jää koskaan pitämättä.

Yhtenä mahdollisena ratkaisukeinona kirkon työaikaongelmiin on esitetty siirtymistä säädellyyn työajan piiriin. Kanttoreista vajaa kolmannes (31 %) ja papeista reilu kolmannes (38 %) toivoi säädeltyyn työaikaan siirtymistä. Selvästi useampi, kanttoreista 68 prosenttia ja papeista 56 prosenttia toivoi kuitenkin, että yli- ja pyhätöistä olisi mahdollisuus saada korvaus.

Taulukko 23. Suomen Kanttori-urkuriliiton ja Suomen kirkon pappisliiton jäsenten näkemys työajan sääntelystä. Täysin tai osittain samaa mieltä olevien osuus (%).

	Kanttorit 2010 N=224	Papit 2010 N=856
Seurakuntatyössä tulisi siirtyä säädellyn työajan piiriin	31	38
Seurakuntatyössä tulisi olla mahdollisuus saada korvausta yli- ja pyhätöistä	68	56

Useimmat papit ja kanttorit eivät kokeneet voivansa vaikuttaa riittävästi työmääräänsä. Selvästi riittäväksi omat vaikutusmahdollisuutensa arvioi vain seitsemän prosenttia kanttoreista ja yhdeksän prosenttia papeista. Kutakuinkin riittävinä mahdollisuuksiaan piti joka toinen.

Taulukko 24. Suomen Kanttori-urkuriliiton ja Suomen kirkon pappisliiton jäsenten näkemys mahdollisuudestaan vaikuttaa työmääräänsä. Koetko että voit vaikuttaa omaan työmäärääsi? (%)

	Kanttorit 2010 N=217	Kanttorit 2006	Papit 2010 N=844	Papit 2006
En lainkaan	2	3	2	2
Jokseenkin liian vähän	37	35	36	39
Kutakuinkin riittävästi	54	52	52	49
Kyllä, riittävästi	7	10	9	11
Yhteensä	100	100	100	100

Joka neljäs kanttori ja pappi koki vähintään välillä ongelmia jaksamisensa kanssa. Kolme prosenttia papeista ja reilu prosentti kanttoreista koki selvästi uupuvansa. Joka toisella papilla ja kanttorilla töitä oli paljon, mutta enimmäkseen he jaksoivat työmäärän kanssa. Vajaa neljännes kanttoreista ja joka kuudennes papeista koki töitä olevan sopivasti.

Taulukko 25. Suomen Kanttori-urkuriliiton ja Suomen kirkon pappisliiton jäsenten näkemys työmäärästään suhteessa jaksamiseen (%).

	Kanttorit 2010 N=219	Kanttorit 2006	Papit 2010 N=851	Papit 2006	Papit 2002	Papit 1998
Töitä on aivan liikaa, joten uuvun niiden alla	1,4	2	3	2	3	2
Töitä on liikaa ja välillä en oikein jaksa	22	21	22	21	24	20
Töitä on paljon, mutta enimmäkseen jaksan niiden kanssa	52	52	56	52	56	60
Töitä on sopivasti	23	25	17	25	15	16
Jaksaisin enemmänkin	0,9	0	1,8	0,4	2	2
Yhteensä	100	100	100	100	100	100

Kaksi kolmasosaa kanttoreista (68 %) ja hieman pienempi osa papeista (60 %) koki työn selkeästi liikaa perhe-elämää kuormittavana. Puolet koki työn kuormittavan liikaa parisuhdetta ja sosiaalista elämää. Huomionarvoista on, että naispappien ja miespappien kokemukset työn kuormittavuudesta eivät juurikaan eronneet toisistaan. Sen sijaan naiskanttorit kokivat mieskanttoreita huomattavasti useammin työn liikaa perhe-elämää, parisuhdetta ja sosiaalista elämää rajoittavana. Eri ikäryhmistä eniten perhe-elämää, parisuhdetta ja sosiaalista elämää kuormittavana ja rajoittavana työn kokivat 35–44-vuotiaat papit ja kanttorit. Erot eri ikäryhmien välillä eivät kuitenkaan olleet erityisen suuria, vaan ikäryhmästä riippumatta noin puolet koki työn oman henkilökohtaisen elämän näkökulmasta tarpeettoman kuormittavaksi. Kanttoreista

puolet ja papeista kolmannes koki myös usein syyllisyyttä liiallisesta työsidonnaisuudesta. Syyllisyyden kokemukset olivat yhtä yleisiä eri-ikäisten työntekijöiden keskuudessa.

Toisaalta papin ja kanttorin työ koettiin kuitenkin erittäin usein sosiaalisesti antoisaksi. Kanttoreista 69 prosenttia ja papeista 77 prosenttia oli melko tai täysin samaan mieltä väitteen ”Työ on sosiaalisesti antoisaa” kanssa.

Taulukko 26. Suomen kirkon pappisliiton ja Suomen Kanttori-urkuriliiton jäsenten kokemuksia työn rasittavuudesta ja antoisuudesta. Täysin tai jokseenkin samaa mieltä olevien pappien ja kanttorien osuus (%). N=207-222 (kanttorit), N=826-850 (papit).

	Kanttorit	Papit
Seurakuntatyö kuormittaa liikaa perhe-elämää	68	60
Seurakuntatyö kuormittaa liikaa parisuhdetta	53	51
Seurakuntatyö rajoittaa liikaa sosiaalista elämää	61	51
Seurakuntatyö on sosiaalisesti antoisaa	69	77
Olen saanut henkilökohtaisia ystäviä seurakuntatyön kautta	71	66
Tunnen syyllisyyttä liiallisesta työsidonnaisuudesta	48	36

Merkille pantavaa on myös se, että muualla kuin seurakuntatyössä työskentelevät arvioivat seurakuntatyön keskimäärin kuormittavammaksi ja rasittavammaksi kuin ne, jotka työskentelivät seurakunnassa. Se lienee yksi syy heidän sijoittumiselleen muihin tehtäviin kuin seurakuntatyöhön.

Papeilta ja kanttoreilta tiedusteltiin myös avoimella kysymyksellä työssä uuvuttavia tekijöitä. Kysymys oli muotoiltu muotoon: ”Mikäli koet uupumusta työssäsi, mikä työssäsi mielestäsi uuvuttaa eniten?” Kaikkiaan 53 prosenttia papeista ja 65 prosenttia kanttoreista vastasi kysymykseen jotain. Vaikka kysymyksessä pyydettiin vastaajaa kertomaan mikä työssä *eniten* uuvuttaa, useat mainitsivat useampia tekijöitä. Vastaukset luokiteltiin työmäärään ja työaikaan liittyviin tekijöihin, työn sisältöön ja työtehtäviin liittyviin tekijöihin, hallintoon ja esimiestyöskentelyyn liittyviin tekijöihin, työyhteisöön liittyviin tekijöihin ja muihin syihin. Pappisliiton ja kanttoriliiton jäsenten vastaukset on luokiteltu taulukossa 27.

Taulukko 27. Suomen kirkon pappisliiton ja Suomen Kanttori-urkuriliiton jäsenten näkemys työssä eniten uuvuttavista tekijöistä. Mikäli koet uupumusta työssäsi, mikä työssäsi mielestäsi uuvuttaa eniten?¹⁵

	Papit mainintoja	% papeista mainitsi	Kanttorit mainintoja	% kanttoreista mainitsi
1. TYÖMÄÄRÄ, TYÖAIKA:				
Liikaa töitä, kiire, stressi; työn epätasainen jakautuminen päivän mittaan, tehtävien sirpaleisuus	195	22,3	44	19,2
Pitkät työpäivät, epäsäännöllinen työaika, ilta- ja viikonlopputyöt, varallaolo / työn akuutti luonne ja ennakoimattomuus	73	8,4	29	12,7
Matkustaminen, pitkä työmatka	5	0,6	1	0,4
Sesonkityö (joulu jne.)	6	0,7	5	2,2
Vapaapäivien puute, pitämättömät vapaapäivät	9	1,0	4	1,7
Työn ja perhe-elämän yhdistämisen vaikeus	12	1,4	4	1,7
Pätkätyöt, sijaisuudet, epävarmuus	7	0,8	1	0,4
Työvoimavajaus / sijaisten puute	24	2,7	1	0,4
TYÖMÄÄRÄ, TYÖAIKA YHTEENSÄ	331	37,9	89	38,9
2. HALLINTO JA ESIMIESTYÖSKENTELY				
Hallinto, byrokratia, hallinnolliset (paperi- ja toimisto)tehtävät	45	5,2	27	11,8
Kokoukset ja palaverit	17	1,9	18	7,9
Huono esimiestyö/johtaminen, arvostuksen puute esimiehen taholta	42	4,8	16	7,0
Ohjauksen ja tuen puute	12	1,4	2	0,9
Esimiestehtävät/johtamiseen liittyvät haasteet/hankalat alaiset, arvostuksen puute alaisten/työtoverien taholta	24	2,7	0	0
Päätöksenteon / suunnittelun epäkohdat ja epämääräisyys	27	3,1	13	5,7
HALLINTO YHTEENSÄ	167	19,1	76	33,2
3. TYÖN SISÄLTÖ, TYÖTEHTÄVÄT:				
Ihmisten kohtaaminen, kärsimys, henkinen kuormitus	29	3,3	4	1,7
Muiden kuin oman alan töiden tekeminen, epäselvä työnkuva/ -jako	22	2,5	8	3,5
Epärealistiset/suuret odotukset, riittämättömyyden tunne, vaatimukset, suuri vastuu	18	2,1	8	3,5
Tunne siitä, ettei itse voi vaikuttaa työnkuvaansa/ -määräänsä tms. työhön liittyvään	16	1,8	3	1,3
Rippikoulu ja leirityö	5	0,6	1	0,4
Esiintyminen	2	0,2		
Rutinoituminen	4	0,5	2	0,9
Muutospaineet, jatkuva tunne siitä, että pitäisi omaksua jotain uutta	13	1,5	6	2,6
Motivaation puute, turha työ, näköalattomuus	12	1,4	1	0,4
ATK, tietotekniikan käyttäminen	6	0,7	3	1,3
Työhön kuuluva suunnittelu ja organisointi	4		6	2,6
TYÖN LUONNE, TYÖTEHTÄVÄT YHTEENSÄ	131	15,0	42	18,3
4. TYÖYHTEISÖÖN LIITTYVÄT TEKIJÄT				
Huono työilmapiiri, jännitteet, kiusaaminen, työtoverit	65	7,4	15	6,6
Yksinäisyys, kollegan puute	14	1,6	3	1,3
Yhteistyön puute, tiedotusongelmat	10	1,1	9	3,9
TYÖYHTEISÖÖN LIITTYVÄ TEKIJÄT YHTEENSÄ	89	10,2	27	11,8
5. MUUT SYYT				
Henkilökohtaiset sairaudet/syyt	14	1,6	1	0,4
(Kirkon) maallistuminen, ”perustehtävästä” lipsuminen	4	0,5	0	0
Se, etteivät muut näe tarvetta uudistumiseen/konservatiivisuus	6	0,7	0	0
Muut	9	1,0	3	1,3
MUUT SYYT YHTEENSÄ	33	3,8	4	1,7

Sekä papit että kanttorit mainitsivat yleisimmin työmäärään ja työaikaan liittyviä tekijöitä. Kaikkiaan 38 prosenttia papeista ja 39 prosenttia kanttoreista mainitsi niitä yhtenä eniten uuvuttavana tekijänä. Tekemättömän työt stressasivat. Töitä yksinkertaisesti oli liikaa ja ne

¹⁵ Vastausten luokittelu valt. kand. Minna Kulmala.

olivat epätasaisesti jakautuneet: työpäivät olivat rikkonaisia ja työtehtävät sirpaleisia. Usein myös pitkät työpäivät, epäsäännöllinen työaika ja työn painottuminen iltaan ja viikonloppuun mainittiin uuvuttavina.

Työmäärään ja työaikaan liittyvien tekijöiden jälkeen seuraavaksi yleisimmin mainittiin hallintoon ja esimiestyöskentelyyn liittyviä tekijöitä. Niitä mainitsi 19 prosenttia papeista ja peräti 33 prosenttia kanttoreista. Näitä olivat erilaiset hallintoon ja byrokraatiaan liittyvät maininnat, kokoukset ja palaverit, huono esimiestyöskentely ja toisaalta esimiesten kokemat esimiestyön haasteet.

Työn sisältöön ja työtehtäviin liittyviä tekijöitä mainitsi 15 prosenttia papeista ja 18 prosenttia kanttoreista. Näistä useimmiten mainittiin ihmisten ja heidän kärsimyksensä kohtaamisen raskaus ja kuormittavuus. Uuvuttaviksi tekijöiksi mainittiin varsin usein myös muiden kuin oman alan töiden tekeminen, työnkuvan epäselvyys, kokemus epärealistisista odotuksista, riittämättömyyden tunne sekä se, ettei omaan työnkuvaan ja -määrään koettu voitavan vaikuttaa.

Työyhteisöön liittyviä tekijöitä mainitsi joka kymmenes pappi ja kanttori. Näistä useimmin mainittiin huonoon työilmapiiriin ja työyhteisön jännitteisiin liittyviä tekijöitä. Moni koki ongelmaksi myös yksinäisyyden ja yhteisön puutteen. Neljä prosenttia papeista ja kaksi prosenttia kanttoreista mainitsi muita syitä.

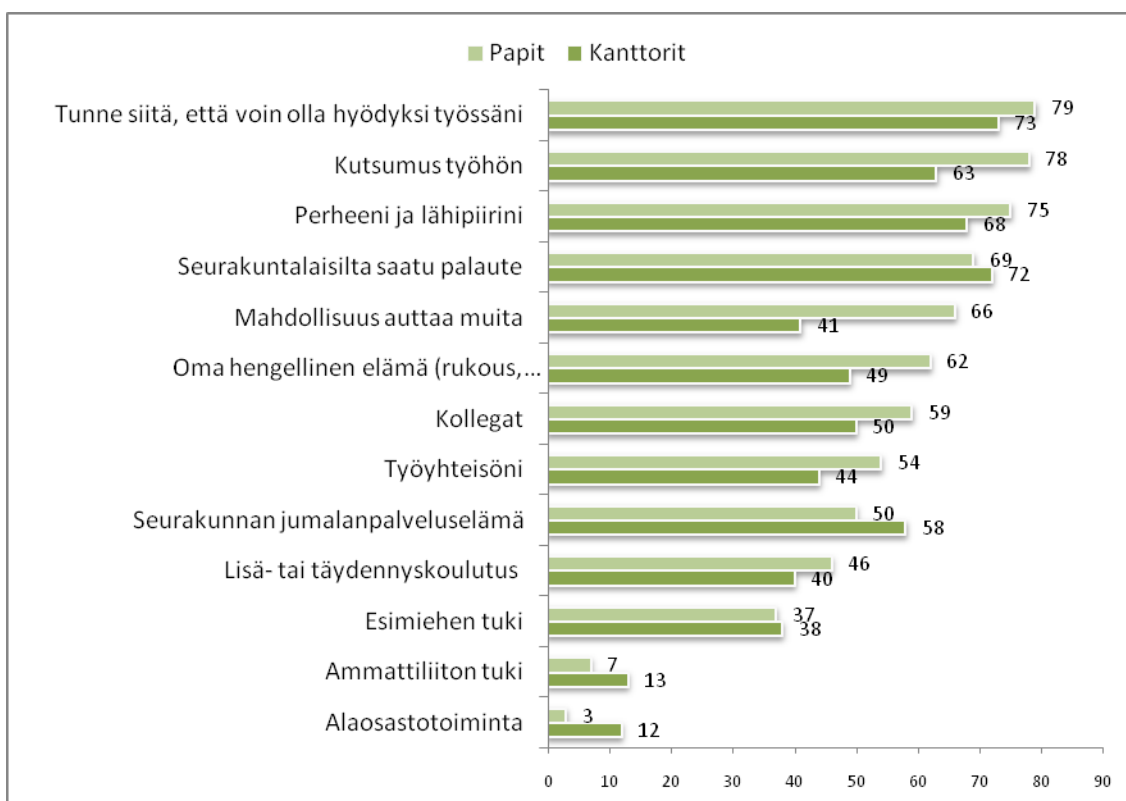
Työssä jaksamista tukevat tekijät

Entä mikä sitten työssä auttaa jaksamaan? Tärkeimmäksi työssä jaksamista auttavaksi tekijäksi papit ja kanttorit arvioivat tunteen siitä, että voivat olla hyödyksi työssään. Kanttoreista noin neljä viidestä ja papeista lähes neljä viidestä koki tämän auttavan melko paljon tai erittäin paljon omaa jaksamistaan. Seuraavaksi tärkeimpänä papit pitivät kutsumusta työhön, jota niin ikään lähes neljä viidestä piti tärkeänä. Seurakuntatyössä toimivista papeista vain prosentti ei kokenut kutsumuksen auttavan lainkaan ja viisi prosenttia vain vähän.

Seurakuntalaisilta saatu palaute oli kanttoreille toiseksi tärkein työssä jaksamista auttava tekijä. 72 prosenttia kanttoreista arvioi sen tärkeäksi. Palaute auttoi lähes yhtä monen papin jaksamista. Perheen ja lähipiirin tuki oli tärkeää kolmelle neljästä papista ja kahdelle kolmesta kanttorista. Kaksi pappia kolmesta ja puolet kanttoreista koki oman hengellisen elämän harjoittamisen, kuten rukouksen ja raamatunluvun tärkeänä omaa jaksamista tukevana tekijänä. Kanttoreille jonkin verran tärkeämpää oli seurakunnan jumalanpalveluselämä.

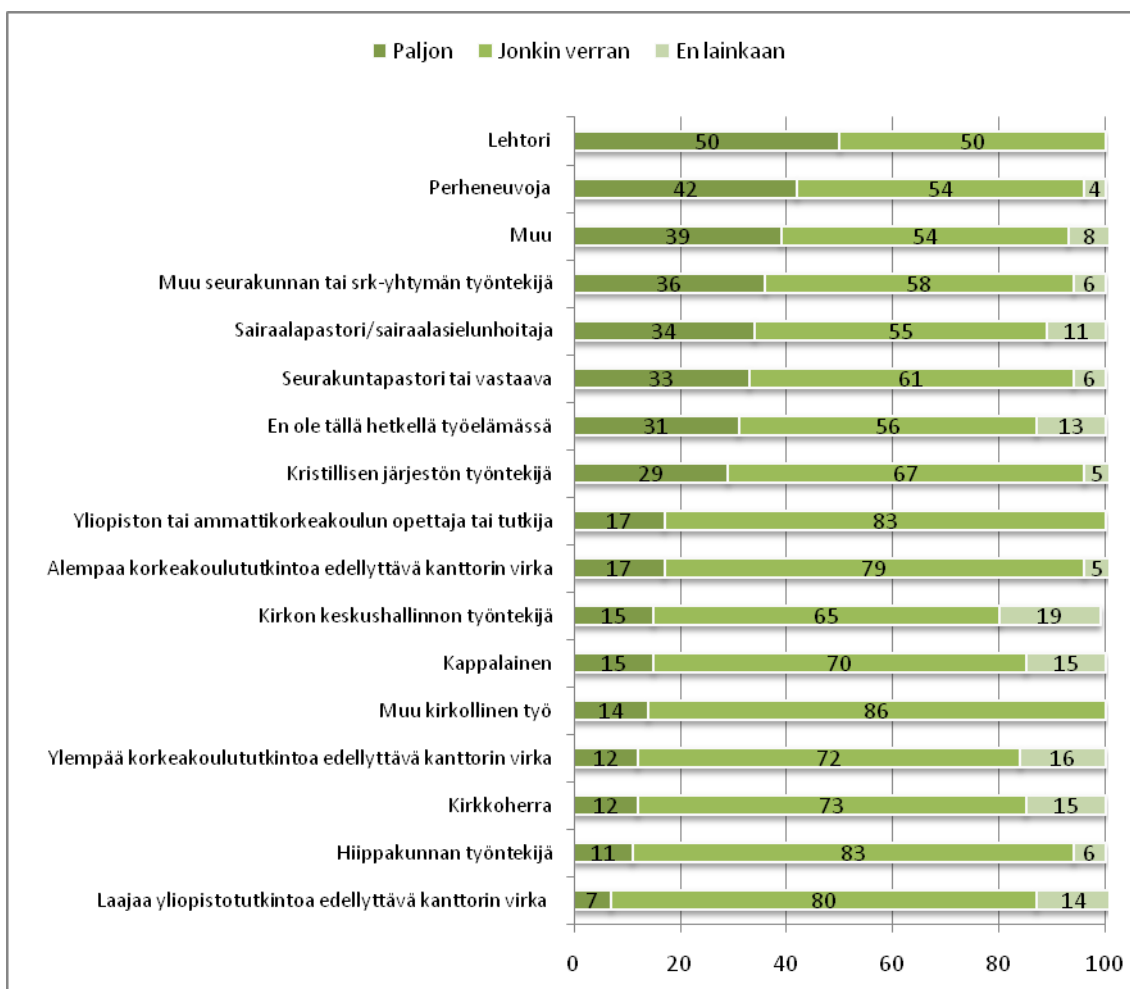
Papeista reilu puolet ja kanttoreista vajaa puolet koki työyhteisön tuen tärkeänä omaa jaksamista tukevana tekijänä. Kolmannes koki esimiehen tuen auttavan melko tai erittäin paljon. Vastaavasti kolmannes koki, ettei esimiehen tuki auta yhtään tai auttaa vain vähän. Parhaimmaksi esimiehen tuen arvioivat kirkon keskushallinnon ja hiippakunnan työntekijät. Kristillisen järjestön työntekijät, perheneuvoja ja kirkkoherrat puolestaan arvioivat työyhteisön tuen myönteisimmin. Ammattiliiton tukea piti tärkeänä omaa jaksamista tukevana tekijänä papeista seitsemän prosenttia ja kanttoreista 12 prosenttia. Yhtä moni kanttori piti ammattiliiton alaostotoimintaa tärkeänä, mutta vain kolme prosenttia papeista.

Kuvio 13. Suomen kirkon pappisliiton ja Suomen Kanttori-urkuriliiton jäsenten näkemys asioista, jotka auttavat jaksamaan työssä. Niiden pappien ja kanttorien osuus, joita asia auttaa jaksamaan melko paljon tai erittäin paljon (%). N=212-226 (kanttorit), N=814-853 (papit).

Papeista 46 prosenttia ja kanttoreista 40 prosenttia piti lisä- tai täydennyskoulusta vähintään melko paljon työssä jaksamista auttavana tekijänä. Papeilta ja kanttoreilta kysyttiin erikseen myös sitä, missä määrin he kokevat tarvetta lisä- tai täydennyskoulutukseen. Kanttoreista 12 prosenttia ja papeista 24 prosenttia koki paljon tarvetta koulutukseen. Lisäksi jonkin verran koulutustarvetta oli kanttoreista kolmella neljästä ja papeista kahdella kolmesta. Suurimmaksi koulutustarpeensa kokivat erilaisissa erityistehtävissä toimivat (ks. kuvio 14).

Kuvio 14. Eri työtehtävissä toimivien Suomen kirkon pappisliiton ja Suomen Kanttori-urkuriliiton jäsenten näkemys lisä- tai täydennyskoulutuksen tarpeestaan (%). N=224 (kanttorit), N=855 (papit).

Vastaajilta tiedusteltiin erikseen myös avoimella kysymyksellä, millaista koulutusta he erityisesti kaipaivat. Vastaukset on luokiteltu taulukkoon 28. Papit kaipaivat eniten esimiestehtäviin ja johtamiseen liittyvää koulutusta, jonka mainitsi lähes joka kymmenes vastaaja. Lähes yhtä moni mainitsi sielunhoitoon liittyviä koulutustarpeita. Seuraavaksi yleisimmin papit mainitsivat terapiaan, psykologisiin taitoihin tai parisuhde- ja perhetyöhön liittyviä koulutustarpeita ja kasvatus- ja nuorisotyöhön tai opettamiseen liittyviä koulutustarpeita. Varsin monet kyselyyn vastanneet papit mainitsivat myös hallintoon, työnhajukseen, viestintään, esiintymiseen ja atk-alaan liittyviä koulutustarpeita.

Kanttorit mainitsivat yleisimmin erilaisia musiikin ammattitaitoihin liittyviä koulutustarpeita. Kaikkein useimmin mainittiin säestämiseen ja instrumentteihin sekä kuorotoimintaan ja kuoron johtamiseen liittyviä koulutustarpeita. Seuraavaksi yleisimmin kanttorit mainitsivat tarvetta lauluun liittyvään koulutukseen. Muusta kuin musiikkiin liittyvästä koulutuksesta kanttorit mainitsivat yleisimmin atk-taitoihin liittyvän koulutuksen tarpeen.

Taulukko 28. Suomen kirkon pappisliiton ja Suomen Kanttori-urkuriliiton jäsenten koulutustarpeet (avoin kysymys).¹⁶

	Papit N=878	Kanttorit N=229
Esimiestehtävät/johtajakoulutus	80	10
Sielunhoito	69	5
Terapia/psykologiset taidot/parisuhde- ja perhetyö	49	5
Kasvatus- ja nuorisotyö, opettaminen	42	12
Hallinto	33	2
Työnohjaus, työyhteisötaidot	33	–
Viestintä- ja esiintymistäidot, ohjaustaidot	32	–
Atk/verkko	28	14
Oma työala/syventävä koulutus	28	14
Teologinen /musiikin alan jatkokoulutus	27	4
Hengellinen ohjaus/spiritualiteetti	27	3
Jumalanpalveluselämä, kirkolliset toimitukset	27	6
Kirkko kouluttaa tarpeeksi/liikaa	22	4
Raamattu	20	–
Ajankohtaiset haasteet, yhteiskunnallinen työ	19	–
Pastoraalikoulutus	15	–
Muu käytännönläheinen	15	8
Eriyis- /teemakoulutus	13	–
Kielet	11	–
Musiikki	7	–
Työn suunnittelu ja organisointi	7	–
Tiimityö/moniammatillisuus	6	5
Säestys/instrumentit	–	29
Kuorotoiminta/kuoronjohto	–	23
Laulu/äänenkäyttö	–	18
Musiikkisuuntauokset ja muu musiikin erityiskoulutus	–	15
Säveltäminen ja improvisointi	–	7
Virikkeitä, uusia ideoita	–	6

Hengellinen elämä työn tukena

Omalla hengellisen elämän harjoittamisella oli tutkimuksen perusteella selkeä yhteys työtyytyväisyyteen niin pappien kuin kanttoreiden keskuudessa. Ne papit ja kanttorit ja papit, jotka pitivät uskoa omassa henkilökohtaisessa elämässään tärkeänä, rukoilivat säännöllisesti ja lukivat Raamattua omaksi henkilökohtaiseksi hartaudekseen, viihtyivät työssään paremmin kuin ne, joiden omassa henkilökohtaisessa elämässä uskolla ei ollut niin suurta roolia.

Kokonaisuudessaan valtaosa, kolme pappia neljästä ja lähes kaksi kanttoria kolmesta, piti uskoa tärkeänä ja rukoili säännöllisesti. Yli puolet papeista ja kolmannes kanttoreista myös luki Raamattua useamman kerran viikossa omalla ajallaan. Päivittäin Raamattua luki 11 prosenttia kanttoreista ja 23 prosenttia papeista.

Pappien ja kanttorien oma hengellisen elämän harjoittaminen, erityisesti Raamatun lukeminen, oli kuitenkin vähentynyt selvästi nuoremmissa ikäryhmissä (ks. taulukko 29). Alle 35-vuotiaista kanttoreista alle joka kymmenes luki useamman kerran viikossa Raamattua, yli 55-vuotiaista puolet. Nuorten pappien keskuudessa joka kolmas luki Raamattua useamman kerran viikossa, vanhimman ikäryhmän papeista puolet. Toisin kuin suomalaisten keskuudessa yleensä, pappien keskuudessa miehet olivat aktiivisempia raamatunlukijoita kuin naiset. Vaikka papit ja kanttorit olivat kaikissa ikäryhmissä selvästi muuta väestöä aktiivisempia lukemaan Raamattua, eri

¹⁶ Vastausten luokittelu valt. kand. Minna Kulmala.

ikäryhmissä olevat erot olivat pappien ja kanttorien keskuudessa suhteellisesti suuremmat kuin koko väestön keskuudessa. Raamatun lukemisessa eri ikäryhmissä tapahtunut muutos oli siis ollut voimakkaampi pappien ja kanttorien keskuudessa kuin suomalaisten keskuudessa yleensä.

Herätysliikkeisiin kuuluvat papit ja kanttorit lukivat Raamattua yleensä enemmän kuin ne papit, jotka eivät kuuluneet herätysliikkeisiin. Tämä ei pätenyt kuitenkaan herännäisyyden kohdalla, johon kuuluvat papit ja kanttorit ovat keskimääräistä passiivisempia raamatunluvussa. Aktiivinen raamatunluku oli yhteydessä ennen kaikkea viidesläisten liikkeiden, SLEY:n, pienten lestadiolaisten liikkeiden ja Paavalin synodin vaikutukseen.

Taulukko 29. Uskoa erittäin tärkeänä omassa elämässään pitävät, päivittäin rukoilevat ja useamman kerran viikossa Raamattua omaksi henkilökohtaiseksi hartaudeksi lukevien Suomen Kanttori-urkuriliiton ja Suomen kirkon pappisliiton jäsenten osuus. N=223-225 (kanttorit), N=857-861 (papit).

	Erittäin tärkeänä omassa henkilökohtaisessa elämässä uskoa pitävät		Rukoilee päivittäin		Lukee Raamattua omaksi henkilökohtaiseksi hartaudeksi useamman kerran viikossa	
	Kanttorit	Papit	Kanttorit	Papit	Kanttorit	Papit
Alle 35-vuotiaat	54	75	50	70	8	32
35-44-vuotiaat	56	74	60	76	22	38
45-54-vuotiaat	66	74	54	73	32	52
55-vuotiaat ja vanhemmat	72	80	70	80	47	69
Kaikki	63	76	60	76	30	52

Uskon henkilökohtaisella merkityksellä oli tilastollisesti erittäin merkitsevä yhteys tyytyväisyyteen. Papeista, jotka olivat erittäin tyytyväisiä työhönsä peräti 83 prosenttia piti uskoa henkilökohtaisesti erittäin tärkeänä. Työhönsä tyytymättömien keskuudessa uskoa erittäin tärkeänä pitäviä oli vain puolet. Kanttoreilla tilanne oli samanlainen. Työhönsä erittäin tyytyväisistä kanttoreista 72 prosenttia piti uskoa erittäin tärkeänä, kun niiden keskuudessa, jotka eivät olleet tyytyväisiä työhönsä vain kolmannes piti uskoa erittäin tärkeänä.

Taulukko 30. Uskoa erittäin tärkeänä omassa henkilökohtaisessa elämässä pitävien pappien ja kanttorien osuus eri tavoin työhönsä tyytyväisten keskuudessa (%).

	Erittäin tyytyväinen työhönsä	Melko tyytyväinen työhönsä	En tyytyväinen enkä tyytymätön työhönsä	Melko tai erittäin tyytymätön työhönsä
Pitää uskoa erittäin tärkeänä - Kanttorit	72	65	65	38
Pitää uskoa erittäin tärkeänä - Papit	83	78	72	49

Mihin työaika kuluu?

Pappisliiton ja Kanttori-urkuriliiton jäseniltä kysyttiin omaa arvioita siitä, miten monta tuntia he keskimäärin käyttävät viikossa henkilökohtaiseen valmistautumiseen, seurakuntalaisten parissa tehtävään työhön, työyhteisön sisäiseen yhteistoimintaan ja hallinnollisiin tehtäviin sekä työhön kokonaisuudessaan. Seuraavassa tarkastellaan niiden työntekijöiden arvioita, jotka työskentelivät kokoaikaisessa työsuhteessa. Osa-aikaisesti työskentelevät on selkeyden vuoksi

jätetty tarkastelun ulkopuolelle. Arvioita tarkasteltaessa on hyvä pitää mielessä, että luvut ovat työntekijöiden omia suuntaa-antavia arvioita eivätkä useimmiten perustu selkeään kirjanpitoon siitä, miten paljon aikaa tosiasiallisesti tarkalleen kului.

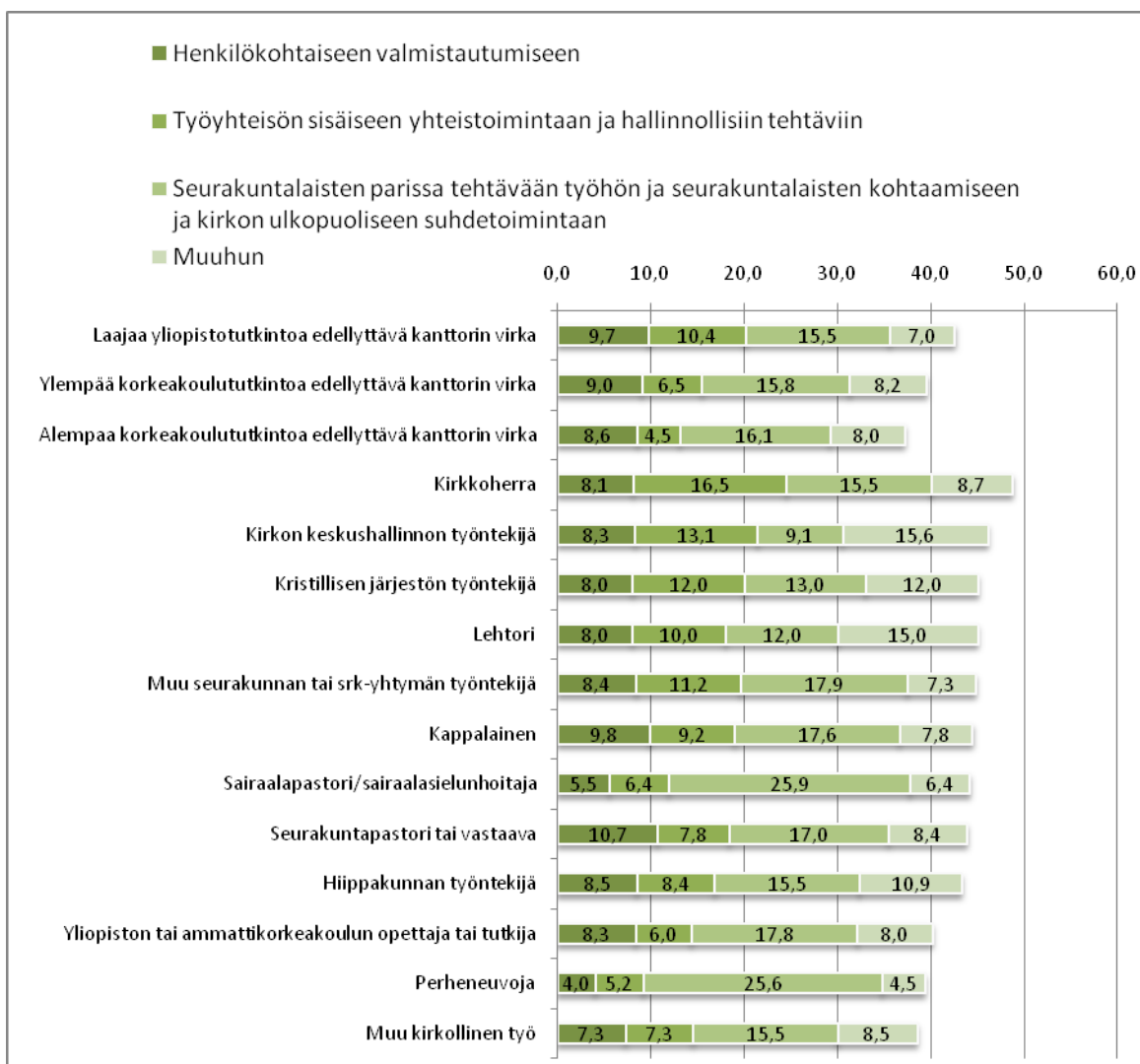
Kokoaikaisessa työssä oleva pappi käytti oman arvionsa mukaan työhönsä keskimäärin aikaa viikossa vajaa 44 tuntia. Kokoaikatyössä olevien kanttorien keskimääräinen työaika viikossa oli kyselyn perusteella vajaa 40 tuntia. Molemmat käyttivät keskimäärin henkilökohtaiseen valmistautumiseen viikossa 9 tuntia. Seurakuntalaisten parissa tehtävään työhön papit käyttivät keskimäärin reilu 17 tuntia ja kanttorit vajaa 16 tuntia. Suurin ero on työyhteisön sisäiseen yhteistoimintaan ja hallinnollisiin tehtäviin käytetyssä ajassa. Papeilta se vei keskimäärin reilu 10 tuntia viikossa, kanttoreilta 7 tuntia. Muihin asioihin työaika kului papeilla viikossa 8,5 tuntia, kanttoreilla 8 tuntia.

Taulukko 31. Kokopäivätyössä olevien Suomen Kanttori-urkuriliiton ja Suomen kirkon pappisliiton jäsenten työajan jakautuminen. *Kuinka monta tuntia arvioit käyttäväsi keskimäärin viikoittaisesta työhön käyttämästäsi ajasta seuraaviin?* N=196–205 (kanttorit), N=720–734 (papit).

	Kokopäivätyössä olevat kanttorit	Kokopäivätyössä olevat papit
Henkilökohtaiseen valmistautumiseen	9,09 tuntia	9,05 tuntia
Työyhteisön sisäiseen yhteistoimintaan ja hallinnollisiin tehtäviin (kuten kokoukset, neuvottelut, suunnittelupalaverit yms. työyhteisön sisällä)	6,99 tuntia	10,25 tuntia
Seurakuntalaisten parissa tehtävään työhön ja seurakuntalaisten kohtaamiseen ja kirkon ulkopuoliseen suhdetoimintaan (tähän kuuluvat muun muassa jumalanpalvelukset, kirkolliset toimitukset, sielunhoitokeskustelut, kuoroharjoitukset ja kaikki tilanteet, joissa seurakuntalaisia kohdataan työtehtävissä)	15,77 tuntia	17,31 tuntia
Muuhun	7,94 tuntia	8,49 tuntia
Yhteensä kaikkiin työtehtäviin keskimäärin viikossa	39,84 tuntia	43,6 tuntia

Pisintä työviikkoa tekivät kirkkoherrat, kirkon keskushallinnon työntekijät ja kristillisten järjestöjen työntekijät. Kirkkoherrat arvioivat käyttävänsä työhön keskimäärin 49 tuntia viikossa. Muihin verrattuna työssä korostui eniten työyhteisön sisäinen yhteistoiminta ja hallinnolliset tehtävät. Kirkon keskushallinnon työntekijöiden keskimääräinen työviikko oli lähes yhtä pitkä kuin kirkkoherroilla, keskimäärin 46 tuntia. Kristillisten järjestöjen työntekijät tekivät keskimäärin 45-tuntista työviikkoa.

Kuvio 15. Kokopäivätyössä olevien Suomen Kanttori-urkuriliiton ja Suomen kirkon pappisliiton jäsenten työajan jakautuminen eri tehtävissä (keskimäärin tunneissa). N=196-205 (kanttorit), N=720-734 (papit).

Kanttorien työaika oli keskimäärin paremmin tasapainossa kuin pappien, joskin heistäkin laajaa yliopistotutkintoa edellyttävässä kanttorin virassa työskentelevät tekivät oman arvionsa mukaan keskimäärin 43-tuntista työviikkoa. Ylempää korkeakoulututkintoa edellyttävässä kanttorinvirassa olevien keskimääräinen työviikko oli 40-tuntinen ja alempaa korkeakoulututkintoa edellyttävässä kanttorinvirassa olevien 37-tuntinen. Pappisliiton jäsenistä parhaiten työaika oli hallinnassa perheneuvojilla, joiden keskimääräinen työviikko oli oman arvion mukaan 39 tuntia. Seurakuntapastorit ja kappalaiset tekivät keskimäärin 43–44-tuntista työviikkoa.

Edellä oleva tarkastelu perustuu vastaajien keskimääräisiin arvioihin käyttämästään työajasta. Keskiarvoihin pohjautuva tarkastelu kuitenkin häivyttää saman työtehtävän sisällä olevan vaihtelun: osa samassa työtehtävässä olevista teki hyvin pitkää työpäivää, toinen puolestaan käytti selvästi vähemmän aikaa. Taulukossa 31 tarkastellaan vielä kokonaistyöajan jakautumista eri tehtävissä. Kokoaikaisessa työsuhteessa olevista kanttoreista neljännes selvisi työviikosta keskimäärin enintään 36 tunnissa, papeista vain yksi kymmenestä. Papeista neljännes teki erittäin pitkää työviikkoa (vähintään 50 tuntia), kanttoreista 13 prosenttia. Erittäin pitkää työviikkoa tekevien osuus oli erityisen suuri kirkkoherrojen keskuudessa, joista puolet teki

vähintään 50-tuntista työviikkoa. Pitkää työviikkoa tekeviä kirkkoherroja oli paljon erityisesti suurissa (yli 15 000 jäsentä) ja kaikkein pienimmissä (alle 4 000 jäsentä) seurakunnissa. Parhaiten työaika oli hallussa keskikokoisten seurakuntien kirkkoherroilla.

Taulukko 32. Kokoaikatyössä olevien Suomen Kanttori-urkuriliiton ja Suomen kirkon pappisliiton jäsenten kokonaistyöaika (mikäli n<7, ammattiryhmä jätetty pois tarkastelusta) (%).

	Enintään 36 tuntia viikossa	37–40 tuntia viikossa	41–44 tuntia viikossa	45–49 tuntia viikossa	Vähintään 50 tuntia viikossa	Yhteensä	N
Laajaa yliopistotutkintoa edellyttävä kanttorin virka (ent. A-kanttori)	20	38	5	15	23	100	40
Ylempää korkeakoulututkintoa edellyttävä kanttorin virka (ent. B-kanttori)	29	39	9	11	11	100	117
Alempaa korkeakoulututkintoa edellyttävä kanttorin virka (ent. C-kanttori)	23	53	7	10	7	100	30
Kaikki kanttorit	26	41	8	12	13	100	187
Kirkkoherra	3	17	8	22	49	100	144
Kappalainen	9	40	13	16	21	100	176
Seurakuntapastori tai vastaava	16	38	12	16	18	100	193
Sairaalapastori/sairaalasielunhoitaja	6	57	9	17	11	100	35
Perheneuvoja	32	55	9	5	0	100	22
Muu seurakunnan tai srk-yhtymän työntekijä	0	48	15	18	18	100	33
Hiippakunnan työntekijä	0	50	14	21	14	100	14
Kirkon keskushallinnon työntekijä	0	56	19		25	100	16
Kristillisen järjestön työntekijä	3	45	3	19	29	100	31
Yliopiston tai ammattikorkeakoulun opettaja tai tutkija	14	29	0	43	14	100	7
Muu	27	33	0	13	27	100	15
Kaikki papit	10	37	11	17	25	100	692

Miten työntekijät muuttaisivat työaikansa jakautumista, jos voisivat vaikuttaa siihen? Kanttorit toivoisivat erityisesti enemmän aikaa henkilökohtaiseen valmistautumiseen. Kaikkiaan 68 prosenttia kanttoreista haluaisi käyttää siihen enemmän aikaa. Myös papeista lähes puolet (46 %) toivoisi enemmän henkilökohtaista valmistautumisaikaa. Papeista puolet (49 %) toivoisi voivansa käyttää enemmän aikaa seurakuntalaisten parissa tehtävään työhön, kanttoreista kolmannes. Sen sijaan aikaa käytettäisiin vähemmän työyhteisön sisäiseen yhteistoimintaan ja hallinnollisiin tehtäviin, joita joka toinen kanttori (52 %) ja lähes joka toinen pappi (45 %) vähentäisi.

Taulukko 33. Suomen Kanttori-urkuriliiton ja Suomen kirkon pappisliiton jäsenten vastaukset kysymykseen: Miten haluaisit muuttaa sitä, mihin työaikasi kuuluu? (%). N=221–223 (kanttorit), N=815–822 (papit).

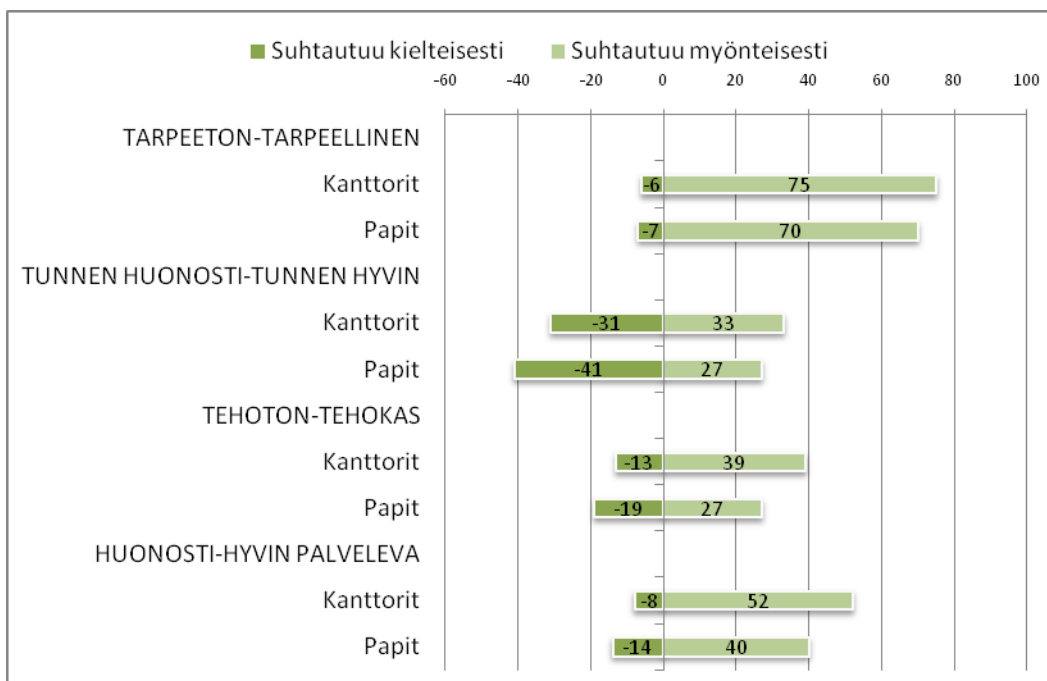
	Haluaisin käyttää nykyistä vähemmän aikaa		Pitäisin nykyisellään		Haluaisin käyttää nykyistä enemmän aikaa	
	Kanttorit	Papit	Kanttorit	Papit	Kanttorit	Papit
Henkilökohtaiseen valmistautumiseen	3	4	29	50	68	46
Työyhteisön sisäiseen yhteistoimintaan ja hallinnollisiin tehtäviin	52	45	44	50	4	5
Seurakuntalaisten parissa tehtävään työhön	4	4	60	47	36	49

5. AMMATTILIITTO JA TYYTYVÄISYYS SEN TOIMINTAAN

Mielikuva AKIsta

Kanttori-urkuriliiton ja pappisliiton jäseniltä kysyttiin eri tavoin mielikuvaa omasta liitostaan sekä sen puitteissa tapahtuvasta pappien ja kanttorien yhteistyöstä. Valtaosa – 75 prosenttia kanttoreista ja 70 prosenttia papeista – piti AKIa ja sen puitteissa tapahtuvaa pappien ja kanttorien yhteistyötä tarpeellisenä. Sen sijaan käsitys yhteistyön tehokkuudesta jakoi mielipiteitä. Kanttoreista 39 prosenttia ja papeista 27 prosenttia piti yhteistyötä tehokkaana. Kanttorit pitivät AKIa selvästi pappeja useammin hyvin palvelevana (kanttorit 52 %, papit 40 %). Toimintaa ei myöskään tunnettu erityisen hyvin, vain kolmannes kanttoreista ja neljännes papeista koki tuntevansa AKIn.

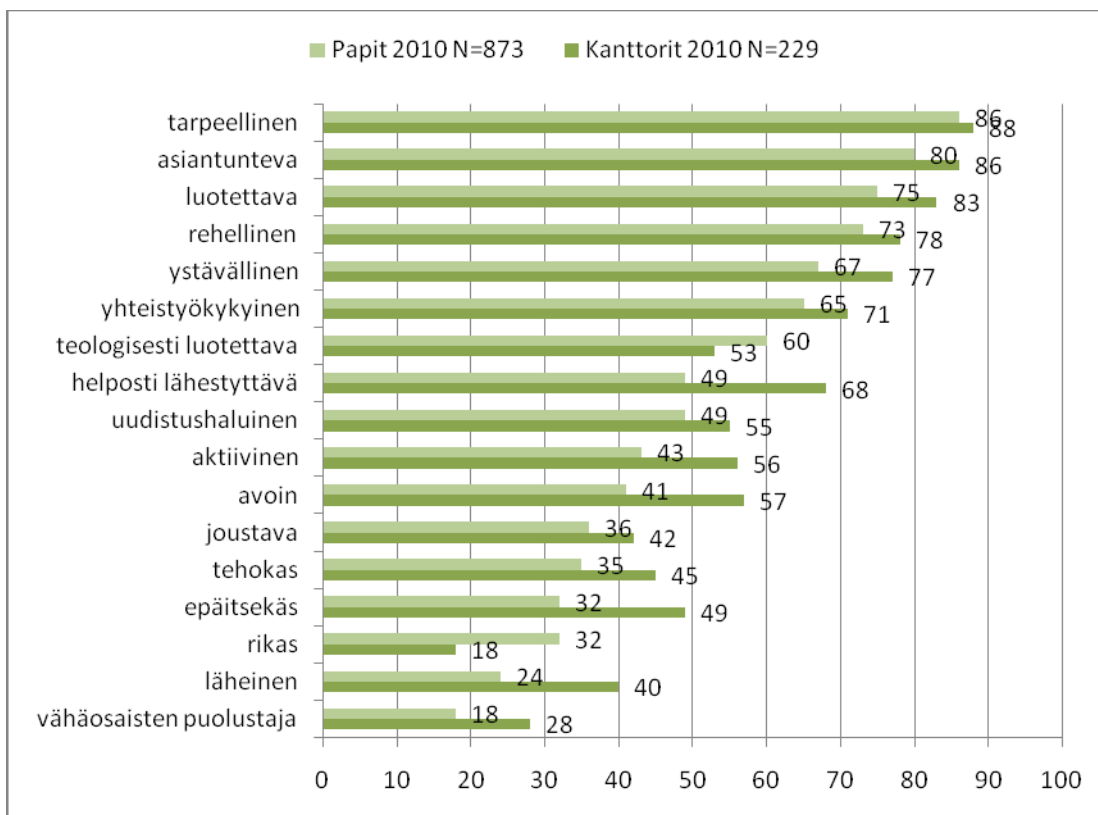
Kuvio 16. Suomen Kanttori-urkuriliiton ja Suomen kirkon pappisliiton jäsenten näkemys AKIsta. Millaisena pidät AKIa ja sen puitteissa tapahtuvaa kanttorien ja pappien yhteistyötä? (%). N=219–223 (kanttorit), N=836–843 (papit).

Mielikuva Suomen Kanttori-urkuriliitosta ja Suomen kirkon pappisliitosta

Kuvatessaan omaa liittoaan kanttoreiden mielikuva omasta liitostaan oli kautta linjan myönteisempi kuin pappien. Myönteisimmin molemmat arvioivat liiton tarpeellisuuden, asiantuntevuuden, luotettavuuden ja rehellisyyden. Suurimmat erot kanttorien ja pappien arvioinneissa oli siinä, missä määrin oma liitto nähdään itsekkäänä/epäitsekkäänä, helposti/vaikeasti lähestyttävänä, läheisenä/etäisenä ja rikkaana/köyhänä. Kanttoreista kaksi kolmesta piti liittoaan helposti lähestyttävänä, papeista puolet. Kanttoreista puolet piti liittoaan epäitsekkäänä, papeista vain kolmannes. 40 prosenttia kanttoreista piti liittoaan läheisenä, papeista vain joka neljäs. Rikkaana liittoaan piti kolmannes papeista, mutta vajaa viidennes kanttoreista.

Kuvio 17. Jäsenten näkemys liitostaan. Millaisena pidät omaa liittoasi, Suomen Kanttoriurkuriliittoa tai Suomen kirkon pappisliittoa? Niiden osuus, jotka pitävät liittoaan kuvatun termin kaltaisena (asteikolla 1-5, vastasivat 4-5) (%). N=215-227 (kanttorit), N=846-861 (papit).

Pappien ja kanttorien vastaukset olivat pääosin samalla tasolla kuin edellisessä jäsenkyselyssä vuonna 2006. Muutosta oli kuitenkin tapahtunut siinä, että vuonna 2010 sekä papit että kanttorit arvioivat liittonsa uudistushalua ja joustavuutta kriittisemmin kuin vuonna 2006. Kanttorien kuva omasta liitostaan oli muuttunut myös niin, että se koettiin vähemmän itsekkääksi.

Taulukko 34. Jäsenten näkemys liitostaan. Millaisena pidät omaa liittoasi, Suomen Kanttoriurkuriliittoa/Suomen kirkon pappisliittoa? Samaa mieltä olevien osuus (%). 2010: N=215-227 (kanttorit), N=846-861 (papit).

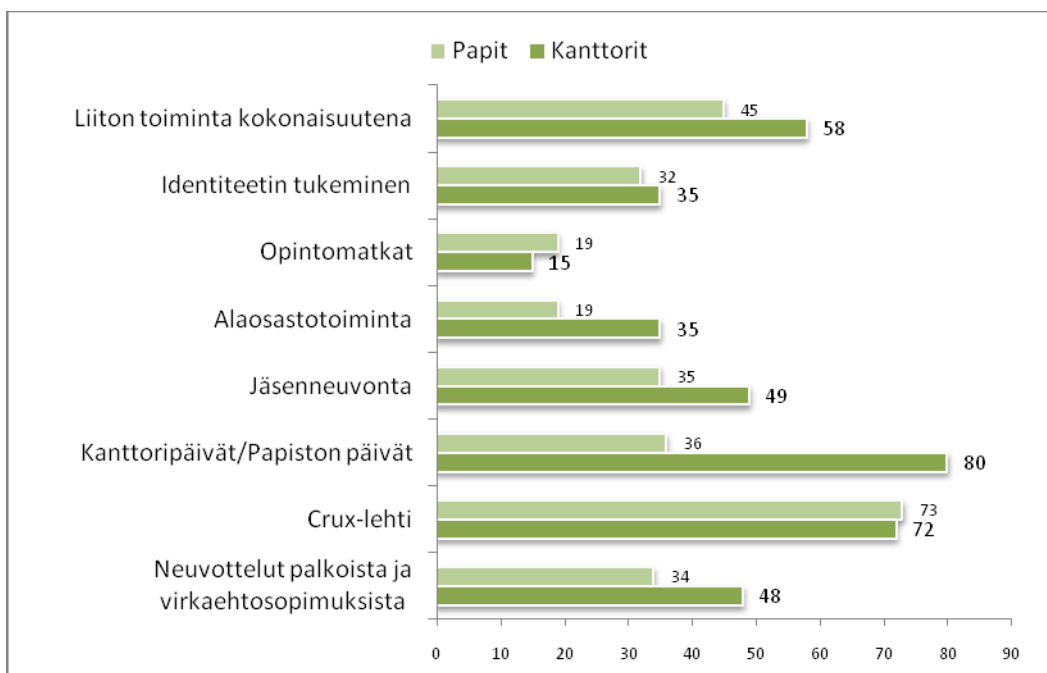
	Kanttorit 2010	Kanttorit 2006	Papit 2010	Papit 2006	Papit 2002
tarpeellinen	88	92	86	88	89
asiiantunteva	86	85	80	85	84
luotettava	83	84	75	77	76
rikas	18	13	32	33	26
uudistushaluinen	55	66	49	58	59
joustava	42	47	36	38	41
läheinen	40	33	24	25	25
aktiivinen	56	54	43	45	50
tehokas	45	43	35	36	34
ystävällinen	77	77	67	65	57
epäitsekäs	49	38	32	27	20
helposti lähestyttävä	68	65	49	51	45
vähäosaisten puolustaja	28	31	18	17	17
avoin	57	58	41	51	46
teologisesti luotettava	53	56	60	58	53
yhteistyökykyinen	71	74	65	69	62
rehellinen	78	78	73	74	65

Akavan kirkollisten ammattiliittojen AKI ry:n toiminta ja sen kehittäminen

Papeilta ja kanttoreilta kysyttiin kyselyssä edellisten kyselyiden tavoin tyytyväisyyttä liiton toimintaan eri näkökulmista. Tyytyväisten osuus näkyy kuviossa 18.

Tarkasteltaessa pappien ja kanttorien tyytyväisyyttä oman liittonsa toimintaa kohtaan, huomio kiinnittyy erityisesti eroon siinä, missä määrin papit ja kanttorit olivat tyytyväisiä Kanttoripäiviin/Papiston päiviin. Papeista vain kolmannes kertoi olevansa tyytyväinen Papiston päiviin, kanttoreista Kanttoripäiviin peräti neljä viidestä. Arvioinneissa on kuitenkin otettava huomioon, että moni arviointeja tekevästä ei itse ollut viimeisen viiden vuoden aikana osallistunut Kanttoripäiville/Papiston päiville. Papeista vain puolet, ja kanttoreista peräti 83 prosenttia kertoi olleensa mukana päivillä viimeisen viiden vuoden aikana. Mikäli tarkastellaan vain niiden pappien ja kanttorien tyytyväisyyttä, jotka ovat olleet mukana Papiston päivillä, kuva muotoutuu myös pappien kohdalla myönteisemmäksi. Niistä papeista, jotka olivat olleet mukana papiston päivillä, kaikkiaan 65 prosenttia kertoi olleensa vähintään melko tyytyväinen (19 % erittäin tyytyväinen). Ero Kanttoripäiviin oli silti edelleen selkeä: Kanttoripäivillä mukana olleista peräti 93 prosenttia kertoi olleensa tyytyväinen (53 % erittäin tyytyväinen).

Kuvio 18. Kuinka tyytyväinen tai tyytymätön olet ollut seuraaviin asioihin oman liiton toiminnassa viime vuosina? Melko tai erittäin tyytyväisten pappisliiton ja Kanttoriurkuriliiton jäsenten osuus (%). N=221–225 (kanttorit), N=848–855 (papit).

Kanttorit olivat myös pappeja tyytyväisempiä liittonsa toimintaan kokonaisuudessaan, jäsenneuvontaan, neuvotteluihin palkoista ja virkaehtosopimuksista sekä alaosastotoimintaan. Ainoastaan Crux-lehteen ja identiteetin tukemiseen papit olivat jokseenkin yhtä tyytyväisiä kuin kanttorit. Kokonaisuudessaan Crux-lehteen oliin valtaosin tyytyväisiä. Papeista 73 prosenttia ja kanttoreista 72 prosenttia kertoi olevansa siihen tyytyväinen. Liittonsa toimintaan kokonaisuutena tyytyväisiä oli papeista 45 prosenttia ja kanttoreista 58 prosenttia.

Kanttorien tyytyväisyys omaan liittoonsa oli neljän vuoden aikana kehittynyt sekä myönteisesti että kielteisesti. Palkka- ja virkaehtosopimusneuvotteluihin tyytyväisten osuus oli kasvanut 43 prosentista 48 prosenttiin. Tyytyväisyys Kanttoripäiviin, liiton toimintaan kokonaisuudessaan, Crux-lehteen ja identiteetin tukemiseen oli ennallaan. Sen sijaan tyytyväisyys jäsenneuvontaan, alaosastotoimintaan ja opintomatkoihin oli heikentynyt.

Papiston kohdalla tyytyväisyys omaa liittoa kohtaan on 2000-luvulla heikentynyt. Liiton toimintaan kokonaisuudessa tyytyväisten osuus oli vähentynyt viimeisen neljän vuoden aikana 11 prosenttiyksikköä, kahdeksan vuoden aikana 16 prosenttiyksikköä. Viimeisen neljän vuoden aikana seuraavaksi eniten oli heikentynyt tyytyväisyys jäsenneuvontaan (–10 %-yksikköä) ja tyytyväisyys identiteetin tukemista kohtaan (–8 %-yksikköä). Kuluneen kahdeksan vuoden aikana tyytyväisyys identiteetin tukemista kohtaan oli vähentynyt peräti 28 prosenttiyksikköä. Myös Papiston päiviin tyytyväisten osuus oli neljän vuoden aikana laskenut (–6 %-yksikköä). Ainoastaan Crux-lehteen ja neuvottelutoimintaan tyytyväisten osuus ei ollut neljän vuoden aikana laskenut, joskin on pantava merkille, että tyytyväisyys näihin laski huomattavan paljon tätä edeltävän neljän vuoden aikana.

Taulukko 35. Kanttori-urkuriliiton jäsenten tyytyväisyys omaa liittoaan kohtaan 2006–2010, pappisliiton jäsenten tyytyväisyys liittoaan kohtaan 2002–2010. (%)

	Kanttorit 2010	Kanttorit 2006	Muutos %- yksikköä 2006–2010	Papit 2010	Papit 2006	Papit 2002	Muutos %- yksikköä 2006–2010	Muutos %- yksikköä 2002–2010
Neuvottelut palkoista ja virkaehtosopimuksista	48	43	+5	34	34	50	0	–16
Crux-lehti	72	72	0	73	72	84	+1	–11
Kanttoripäivät/ Papiston päivät	80	80	0	36	42	41	–6	–5
Jäsenneuvonta	49	56	–7	35	45	48	–10	–13
Alaosastotoiminta	35	43	–8	19	25	28	–6	–9
Opintomatkat	15	24	–9	19	26	28	–7	–9
Identiteetin tukeminen	35	36	–1	32	40	60	–8	–28
Liiton toiminta kokonaisuutena	58	60	–2	45	56	61	–11	–16

Sekä papit että kanttorit pitivät liiton tärkeimpänä tehtävänä jäsenistön neuvontaa virka- ja työehtosopimusasioissa. 95 prosenttia papeista ja kanttoreista piti sitä tärkeänä. Viimeisen viiden vuoden aikana neuvontapalveluita kertoi käyttäneensä kolmannes papeista ja 43 prosenttia kanttoreista. Kanttorit olivat myös pappeja useammin turvautuneet liiton apuun työyhteisökysymyksissä.

Taulukko 36. AKIn (Suomen Kanttori-urkuriliitto/Suomen kirkon pappisliitto) toimintamuotojen/jäsenpalveluiden tärkeys ja niiden käyttäminen. Melko tai hyvin tärkeänä pitävien ja viimeisen viiden vuoden aikana palvelua käyttäneiden osuus. (%)

	Tärkeänä pitävien kanttorien osuus	Palvelua käyttäneiden kanttoreiden osuus	Tyytyväisten kanttorien osuus niistä, jotka palvelua ovat käyttäneet	Tärkeänä pitävien pappien osuus	Palvelua käyttäneiden pappien osuus	Tyytyväisten pappien osuus niistä, jotka palvelua ovat käyttäneet
Jäsenistön neuvonta virka- ja työehtosopimusasioissa	95	43		95	35	
Kanttoripäivät /Papiston päivät	95	82	93	79	53	64
Juridinen apu jäsenistölle	94	16		91	13	
Jäsenistön neuvonta työyhteisökysymyksissä	93	20		87	10	
Muut kanttorien/papiston yhteiset kokoontumiset	92	63		76	30	
www-sivut	89	80		81	76	
Crux-lehti	86	92	74	90	91	75
Luottamusmiestoiminta	84	34		81	29	
Vakuutus	77	22		77	32	
Alaosastotoiminta	70	60	50	49	39	45
Ulkomaisten opintomatkojen järjestäminen	46	10	79	57	14	71

Kanttorit arvioivat Kanttoripäivät tärkeämmäksi kuin papit arvioivat Papiston päivät. Peräti 95 prosenttia piti Kanttoripäiviä melko tai erittäin tärkeänä. Valtaosa, 82 prosenttia kanttoreista kertoi myös viimeisen viiden vuoden aikana osallistuneensa Kanttoripäiville. Papeista 79 prosenttia piti Papiston päivien järjestämistä tärkeänä. Puolet papeista kertoi osallistuneensa niihin viimeisen viiden vuoden aikana.

Kanttorit osallistuivat pappeja useammin myös muihin ammattiryhmän kokoontumisiin. Kaikkiaan noin 60 prosenttia kanttoreista oli viimeisen viiden vuoden aikana osallistunut alaosastotoimintaan tai muihin kanttorien tapaamisiin, papeista noin kolmannes. Kanttorit pitivät myös näitä kokoontumisia jonkin verran tärkeämpinä kuin papit.

Crux-lehteä papit ja kanttorit lukivat yhtä aktiivisesti. Molemmissa ammattiryhmissä noin yhdeksän kymmenestä piti lehteä tärkeänä ja oli lukenut sitä. Lähes yhtä aktiivisesti käytettiin www-sivuja.

AKIn tärkeimpänä työmuotona pidettiin edellisvuosien tapaan työntekijäpuolen edustajana toimimista virka- ja työehtosopimusneuvotteluissa. Peräti 80 prosenttia jäsenistä piti sitä erittäin tärkeänä. Seuraavaksi tärkeimpänä tehtävänä pidettiin työolojen parantamista ja jäsenistön tukemista paikallistasolla käytävissä palkka- ja edunvalvontaneuvotteluissa.

Neljä vuotta aiemmin toteutettuun jäsenkyselyyn verrattuna toiveet olivat lisääntyneet erityisesti seuraavia asioita kohtaan: johtajuuden tukeminen (tärkeänä pitävien osuus lisääntynyt 9 %-yksikköä), jäsenetujen kehittäminen (+8) ja työolojen kehittäminen (+7). Sen sijaan ammattidentiteetin tukeminen nähtiin aiempaa vähemmän tärkeänä. Vähennemistä oli niin pappis- (-9) kuin kanttori-identiteetinkin (-5) tukemista tärkeänä pitävien määrässä. Molemmissa oli erityisesti vähentynyt niiden osuus, jotka pitävät toimintamuotoa erittäin tärkeänä. Erittäin

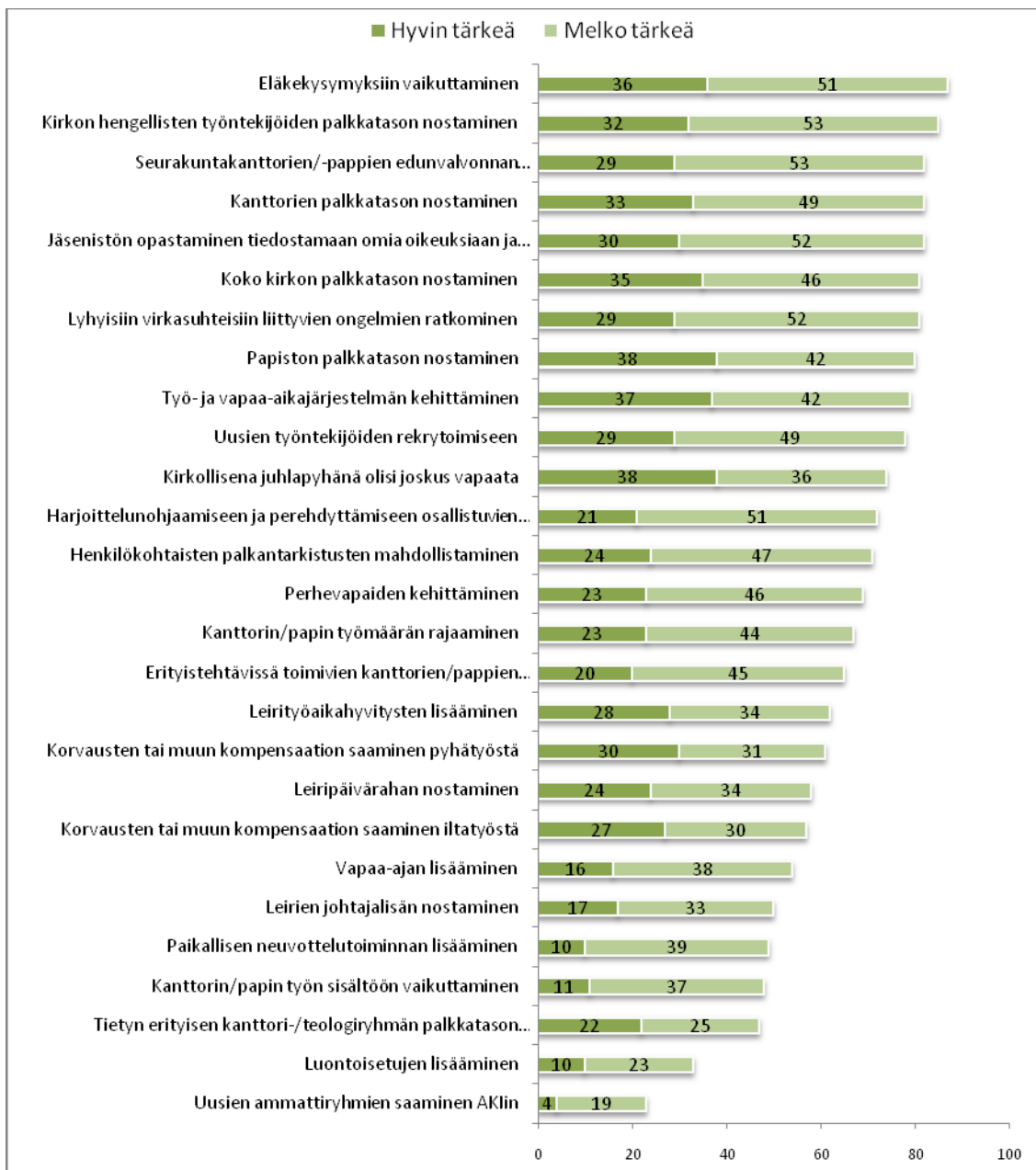
tärkeänä pappisidentiteetin tukemista pitävien osuus oli laskenut 11 prosenttiyksikköä, kanttori-identiteetin tukemista erittäin tärkeänä pitävien osuus on laskenut peräti 16 prosenttiyksikköä.

Kuvio 19. Suomen Kanttori-urkuriliiton ja Suomen kirkon pappisliiton jäsenten näkemys eri toimintamuotojen/ jäsenpalvelujen tärkeydestä. Kuinka tärkeitä mielestäsi ovat seuraavat AKIn (Kanttori-urkuriliitto/Pappisliitto) toimintamuodot/jäsenpalvelut? (%). N=1392-1053.

Kanttori-urkuriliiton ja pappisliiton jäseniltä kysyttiin myös, mitä puolia AKIn harjoittamassa edunvalvonnassa pitäisi kehittää. Tärkeimpänä kehitysalueena pidettiin eläkekysymyksiin vaikuttamista, kirkon hengellisten työntekijöiden palkkatason kehittämistä ja kanttorien ja pappien edunvalvonnan kehittämistä.

Kuvio 20. Suomen Kanttori-urkuriliiton ja Suomen kirkon pappisliiton jäsenten näkemys mitä puolia AKIn harjoittamassa edunvalvonnassa pitäisi kehittää. Kuinka tärkeänä pidät, että AKIn harjoittamassa edunvalvonnassa pyritään kehittämään seuraavia asioita? N=1035-1053.

Neljä vuotta aiemmin toteutettuun jäsenkyselyyn verrattuna useiden toimintamuotojen kohdalla tärkeänä pitävien osuus oli laskenut. Muun muassa kanttorien palkkatason nostamista ei enää pidetty niin tärkeänä. Neljä vuotta aiemmin se nähtiin tärkeimpänä yksittäisenä kehittämiskohteena ja 44 prosenttia piti sitä erittäin tärkeänä. Siihen onkin uuden palkkausjärjestelmän myötä saatu jonkin verran parannusta ja enää 33 prosenttia pitää sitä erittäin tärkeänä kehittämiskohteena. Myös koko kirkon palkkatason nostaminen nähtiin hieman vähemmän tärkeänä (tärkeänä pitävien osuus laskenut 5 prosenttiyksikköä) samoin kuin henkilökohtaisten palkantarkistusten mahdollistaminen (-5). Erityisesti kohta ”tietyn erityisen kanttori/teologiryhmän palkkatason nostaminen” nähtiin vähemmän tärkeänä (-10). Toiveet papiston palkkatason nostamista kohtaan olivat ennallaan. Myös perhevapaiden kehittämiseen

liittyvät kehittämistoiveet olivat vähentyneet (-8), samoin kuin kanttorin/papin työn sisältöön vaikuttaminen (-17). Vähintään viisi prosenttiyksikköä oli laskenut myös niiden osuus, jotka pitivät tärkeänä paikallisen neuvottelutoiminnan lisäämistä (-7), kanttorien/papin työmäärän rajaamista (-7), sen kehittämistä, että kirkollisena juhlapyhänä on joskus vapaata (-6) sekä niiden määrä, jotka pitivät työ- ja vapaa-aikajärjestelmän kehittämistä tärkeänä (-5).

Mielekkäimpänä kanavana liiton jäsenviestinnälle jäsenet pitivät sähköpostia ja Crux-lehteä, joita selvästi yli puolet (57–60 %) piti hyvänä ensisijaisena viestintäkanavana. Seuraavaksi mielekkäimpänä pidettiin sähköisiä uutiskirjeitä, joita 44 % piti hyvänä ensisijaisena viestintäkanavana. Kolmannes piti kotisivua mielekkäänä ensisijaisena viestintäkanavana. Vähiten mielekkäänä pidettiin perinteistä paperikirjettä, jota vain viidennes kannatti ensisijaisena viestintäkanavana. Muuna viestintäkanavana mainittiin useimmiten Facebook.

Taulukko 37. Suomen Kanttori-urkuriiton ja Suomen kirkon pappisliiton jäsenten näkemykset siitä, mitä viestintäkanavaa toivoisivat liiton käyttävän jäsenviestinnässään. Mitä viestintäkanavaa toivoisit liiton käyttävän jäsenviestinnässään? N=1000–1053.

	Kyllä, ensisijaisena viestintäkanavana	Kyllä, lisäviestintäkanavana	Ei mielekäs
Sähköposti	60 %	35 %	5 %
Crux-lehti	57 %	39 %	4 %
Sähköiset uutiskirjeet	44 %	42 %	14 %
Kotisivu	38 %	52 %	10 %
Paperikirjeet	22 %	44 %	34 %
Muu	2 %	11 %	87 %

6. YHTEENVETO

Akavan kirkollisten ammattiliittojen AKI r.y.:n jäsenkyselyssä on tarkasteltu Suomen kirkon pappisliiton ja Suomen Kanttori-urkuriliiton jäsenten näkemyksiä ajankohtaisiin kysymyksiin, työhön ja työviihtyvyyteen liittyviä näkemyksiä ja kokemuksia ja toiveita ammattiliiton toimintaa kohtaan. Kysely toteutettiin valtuuston vaalin yhteydessä vuoden 2010 alussa. Kyselyyn vastasi kaikkiaan 878 Suomen kirkon pappisliiton jäsentä ja 229 Suomen Kanttori-urkuriliiton jäsentä. Kyselyyn oli mahdollista vastata kirjekyselynä tai sähköisesti. Vastausprosentti oli pappisliiton jäsenillä 39, Kanttori-urkuriliiton jäsenillä 34.

Kyselyyn vastanneet Kanttori-urkuriliiton jäsenet työskentelivät kaikki seurakuntien tai seurakuntayhtymien palveluksessa. Pappisliiton jäsenistä joka kuudes toimi muualla. Suurimmat ryhmät papeista olivat seurakuntapastorit (28 % kyselyyn vastanneista), kappalaiset (23 %) ja kirkkoherrat (18 %).

Suhtautuminen ajankohtaisiin kysymyksiin

Tutkimus osoittaa vuonna 2007 voimaan tulleen palkkausjärjestelmän uudistuksen parantaneen ennen kaikkea kanttorien palkkatasoa. Peräti 74 prosentilla kanttoreista palkka oli noussut, papeista 41 prosentilla. Useimmat eivät kuitenkaan pitäneet korotusta riittävänä ja kokonaisuudessaan papit olivat edelleen hieman kanttoreita tyytyväisempiä palkkaansa. Palkkaansa vähintään melko tyytyväisiä oli papeista 60 prosenttia ja kanttoreista 52 prosenttia. Palkkausjärjestelmän mahdollistama harkinnanvarainen palkanosa oli otettu käyttöön vain alle joka kymmenessä työyhteisössä.

Kanttoreista puolet ja papeista kaksi kolmasosaa oli kiinnostunut esimiestehtävistä. Kirkkoherran virasta oli kiinnostunut joka toinen pappi. Kokonaisuudessaan miehet olivat naisia enemmän kiinnostuneita esimiestehtävistä. Kyselyn perusteella nuorten naisten kiinnostus kirkkoherran virkaa ja muita esimiestehtäviä kohtaan oli kuitenkin lisääntynyt. Nuorista pappisnaisista puolet oli kiinnostunut kirkkoherran virasta ja kaksi kolmesta muista esimiestehtävistä, mikä oli yhtä paljon kuin saman ikäryhmän miesten keskuudessa.

Niiden osuus, jotka toivoisivat myös naisia piispaksi, oli pappien keskuudessa lisääntynyt. Kaksi kolmesta papista toivoisi, että kirkossa olisi myös naisia piispoina. Erityisen suuri naispiispaa toivovien osuus oli pääkaupunkiseudulla työskentelevien ja naisten keskuudessa.

Papit ja kanttorit pitivät itseään ja evankelis-luterilaista kirkkoa useammin teologisesti liberaalina kuin konservatiivisena. Oulun hiippakunta on ainoa hiippakunta, jossa oli enemmän itsensä teologisesti konservatiiviseksi kuin liberaaliksi mieltäviä pappeja. Kanttoreiden kohdalla konservatiiviseksi itsensä mieltäviä oli Oulun ohella enemmän myös Kuopion ja Lapuan hiippakunnissa.

Omalla teologisella suuntautumisella oli vahva yhteys siihen, miten papit ja kanttorit suhtautuivat samaa sukupuolta olevien rekisteröityjen parisuhteiden kirkolliseen siunaamiseen. Pappien keskuudessa kannattajien osuus oli lisääntynyt. Papeista 44 prosenttia kannatti ja 41 prosenttia vastusti rekisteröityjen parisuhteiden kirkollista siunaamista. Kanttoreista kannattajia oli vain neljännes ja yli puolet vastustajia.

Tutkimus osoittaa suhtautumisen naispappeuteen muuttuneen edelleen hivenen myönteisemmäksi. Yhteistyöstä pidättäytyvien osuus oli vähentynyt. Vastustajia oli kaikkiaan viisi prosenttia papeista ja 11 prosenttia kanttoreista. Valtaosa heistä voi kuitenkin toimia yhteistyössä naispapin kanssa.

Suhtautuminen uusien seurakuntaliitosten tekemiseen oli neljän vuoden aikana muuttunut kriittisemmäksi. Enää joka kuudes kanttori ja joka neljäs pappi ajatteli, että yhä useampien seurakuntien tulisi yhdistyä. Sen sijaan yhä useampi ajatteli, että työtä tulisi tehdä pienissä toiminnallisissa yksiköissä, vaikka oltaisiin osa isompaa kokonaisuutta.

Kanttorien mahdollinen siirtyminen suunniteltuun hengelliseen virkaan, niin sanottuun diakonaattiin, jakoi kanttorikunnan mielipiteet. Vajaa kolmannes kannatti, kolmannes vastusti ja kolmannes oli siltä väliltä tai ei osannut sanoa. Papit olivat myönteisempiä. Heistä puolet kannatti kanttorien siirtymistä diakonaattiin ja vain joka kuudes vastusti.

Pappien ja kanttorien suhde työhön ja kokemukset työelämästä

Työnsä tärkeimpänä osa-alueena niin papit kuin kanttoritkin pitivät kirkollisia toimituksia. Kanttorit pitivät toiseksi tärkeimpänä jumalanpalveluselämää. Papit pitivät jumalanpalveluselämää tärkeämpänä sielunhoitoa, sanan julistamista, ihmisten auttamista ja rippikoulua. Kyselyn perusteella naispuolisten pappien työorientaatio oli kokonaisuudessaan monipuolisempi kuin miespappien ja he pitivät lähes kaikkia kysytyjä työn osa-alueita tärkeämpänä kuin miehet. Eri ikäryhmissä olennaisin ero oli evankelointia ja lähetystyötä tärkeänä pitävien osuuden väheneminen nuorempien pappien keskuudessa.

Kuvatessaan suhdettaan työhönsä kanttorit nostivat tärkeimmiksi sen, että voivat työssään toteuttaa itseään ja että työ tuottaa heille tyydytystä. Pappisliiton jäsenet kuvasivat useimmiten työnsä tuottavan heille tyydytystä, pitävänsä tärkeänä lähimmäisten auttamista ja Jumalan antaman kutsumustehtävän toteuttamista. Noin kaksi pappia viidestä koki työnsä elämäntehtävänä, jolle työntekijä oli omistautunut kokonaan. Tällainen ajattelutapa oli heikentynyt sekä verrattaessa tuloksia aikaisempiin vuosiin että verrattaessa vanhempia työntekijöitä nuorempiin. Ajatus työstä Jumalalta saadun kutsumustehtävän toteuttamisena oli yleisempi vanhempien pappien ja kanttorien keskuudessa.

Nuoremmat papit korostivat sen sijaan vanhempia enemmän itsensä toteuttamista työssä ja uralla etenemistä. Niin ikään nuoremmilla papeilla korostui halu auttaa ja palvella lähimmäisiä. Nuoret papit ja kanttorit korostivat niin ikään työn tekemistä ennen muuta toimeentulon takia.

Tarkasteltaessa uranvalintaan vaikuttaneita tekijöitä, pappien tärkeimmät syyt olivat kokemus Jumalan johduksesta alalle ja Jumalalta saadun kutsumuksen toteuttaminen. Kanttoreille tärkeintä oli halu tehdä työtä musiikin parissa. Kokonaisuudessaan kanttorit olivat valinneet opiskelualan enemmän tulevasta ammatista käsin kuin papit. Tämä näkyi muun muassa siinä, että he olivat korostaneet alanvalinnassaan pappeja enemmän omaa soveltuvuuttaan alalle. Myös aiemmat työkokemukset ja alan edustajat olivat olleet heille merkityksellisempiä.

Valtaenemmistö Kanttori-urkuriliiton ja pappisliiton jäsenistä piti työstään. Papeista 88 prosenttia ja kanttoreista 82 prosenttia kertoi olevansa vähintään melko tyytyväinen työhönsä. Tyytymättömiä oli 7–8 prosenttia. Eri työtehtävissä toimivista tyytyväisimpiä olivat perheneuvojat, joista yli puolet oli työhönsä erittäin tyytyväisiä ja loput melko tyytyväisiä.

Erittäin tyytyväisten osuus oli pienin laajaa ja ylempää yliopistotutkintoa edellyttävässä kanttorin virassa toimivien ja seurakuntapastorien keskuudessa. Seurakuntavirassa olevista tyytyväisimpiä olivat lehtorit ja kirkkoherrat.

Useimmat papit ja kanttorit kokivat, että töitä oli vähintään jonkin verran liikaa. Vain joka neljäs kanttori ja joka kuudes pappi koki työmäärän sopivaksi. Joka toisella papilla ja kanttorilla jäi vapaapäiviä pitämättä vähintään kerran kuussa. Huonoin tilanne oli kirkkoherroilla ja paras perheneuvojilla. Kokonaisuudessaan pappien työajan hallinta oli kuitenkin parantunut 2000-luvulla. 1990-luvun lopulla vielä kahdella kolmesta papista jäi säännöllisesti vapaapäiviä pitämättä. Kanttoreiden tilanne oli ennallaan.

Useimmat kokivat kuitenkin pääosin jaksavansa työssään. Joka neljäs koki vähintään välillä ongelmia jaksamisensa kanssa. Uuvuttavimpana työssä pidettiin työmäärään ja työaikaan liittyviä asioita. Työn koettiin kuormittavan liikaa perhe-elämää ja parisuhdetta ja rajoittavan sosiaalista elämää. Samalla työ koettiin kuitenkin sosiaalisesti antoisaksi ja useimmat olivat saaneet henkilökohtaisia ystäviä työn kautta.

Kokopäivätyössä olevien kanttorien työviikko oli vastaajien oman arvion mukaan noin 40 tuntia, pappien noin 44 tuntia. Pisintä työviikkoa tekivät kaikkien pienimpien ja kaikkien suurimpien seurakuntien kirkkoherrat. Kanttorit halusivat lisätä erityisesti henkilökohtaiseen valmistautumiseen käyttämänsä aikaa, papit sekä seurakuntalaisten parissa tehtävään työhön käytettävää aikaa että valmistautumistaikaa.

Työajan hallinnan vaikeuksista huolimatta vain noin kolmannes papeista ja kanttoreista kannatti säädellyn työajan piiriin siirtymistä. Kaksi kanttoria kolmesta ja yli puolet papeista kuitenkin toivoisi, että yli- ja pyhätöistä voisi saada korvausta.

Tärkeimpänä työssä jaksamista tukevana tekijänä niin papit kuin kanttoritkin pitivät tunnetta siitä, että he voivat olla hyödyksi työssään. Seuraavaksi tärkeimmäksi papit kokivat kutsumuksen työhön, kanttorit seurakuntalaisilta saadun palautteen. Kolmanneksi tärkein molemmille oli perheen ja lähipiirin tuki. Työntekijät, joiden omassa henkilökohtaisessa elämässä hengellisellä elämällä oli aktiivinen rooli, viihtyivät työssään paremmin kuin muut. Oman hengellisen elämän harjoittaminen, erityisesti Raamatun lukeminen omalla ajalla oli kuitenkin vähentynyt selvästi nuorempien kanttorien ja pappien keskuudessa. Yli 55-vuotiaista papeista kaksi kolmesta luki Raamattua omalla ajallaan useammin kuin kerran viikossa, alle 35-vuotiaista kolmannes. Kanttoreilla väheneminen oli vielä selkeämpää: vanhimman ikäryhmän kanttoreista Raamattua luki useamman kerran viikossa puolet, nuorimmista alle joka kymmenes. Uskon merkitys omassa elämässä tai rukoileminen oli kuitenkin samaan aikaan vähentynyt vain vähän.

Pappien ja kanttorien työorientaatioissa ja urasuuntautumisessa ja ylipäättään suhtautumisessa eri asioihin oli havaittavissa joitain muutostrendejä. Muutos oli nähtävissä joko muutoksena eri ikäryhmissä tai muutoksena koko ryhmässä verrattuna aikaisempiin jäsenkyselyihin tai sekä että. Laskussa olivat seuraavat:

- Työ elämäntehtävänä, jolle on omistautunut kokonaan
- Lähetysorientaatio ja halu julistaa evankeliumia (papeilla)
- Raamatun lukeminen ja sen opettamisen tärkeys
- Työ Jumalan antamana kutsumustehtävänä (erityisesti kanttoreilla)
- Konservatiivinen teologinen suuntautuminen (papeilla)

- Pidättäytyminen yhteistyöstä naispapin kanssa

Vastaavasti lisääntyneitä tai kasvussa olevia trendejä olivat:

- Yhteydenpito sidosryhmiin ja yhteistoiminta kansalaisjärjestöjen kanssa
- Nuorten pappisnaisten kiinnostus johtamistehtäviä kohtaan
- Toive saada naisia lisää kirkon johtotehtäviin
- Toive saada myös naisia piispan virkaan (papeilla)
- Työajan hallinta (papeilla)
- Tieteellinen suuntautuminen (papeilla)
- Lähimmäisen auttaminen (papeilla)
- Vähemmistön oikeuksien edistäminen
- Itsensä toteuttaminen
- Halu edetä uralla
- Työn tekeminen ennen muuta toimeentulon vuoksi
- Liberaali teologinen suuntautuminen (papeilla)
- Myönteinen suhtautuminen samaa sukupuolta olevien kirkollista siunaamista kohtaan (papeilla)
- Myönteinen suhtautuminen naispappeuteen

Ammattiliitto ja tyytyväisyys sen toimintaan

Valtaosa papeista ja kanttoreista piti Akavan kirkollisten ammattiliittojen puitteista tapahtuvaa pappien ja kanttorien yhteistyötä tarpeellisena. Yhteistyötä ei kuitenkaan pidetty erityisen tehokkaana. Toimintaa ei myöskään tunnettu erityisen hyvin. Kanttorien suhtautuminen niin AKIin kuin kanttorien omaan Suomen Kanttori-urkuriin liittoonkin oli myönteisempi kuin pappien.

Useimmat papit ja kanttorit arvioivat oman ammattiliittonsa perusmyönteisesti. Vähintään kolme neljästä papista ja kanttorista piti liittoaan tarpeellisena, asiantuntevana ja luotettavana. Kanttoreiden valtaenemmistö arvioi liiton myös ystävälliseksi. Suurin ero pappien ja kanttoreiden välillä oli siinä, missä määrin ammattiliitto arvioitiin helposti lähestyttäväksi, avoimeksi, läheiseksi ja epäitsekkeäksi. Kanttoreista kaksi kolmesta piti omaa liittoaan helposti lähestyttävänä, papeista vain puolet. Papeille oma ammattiliitto oli varsin usein jäänyt etäiseksi. Vain neljännes papeista piti pappisliittoa läheisenä.

Liiton toiminnassa pappisliiton ja Kanttori-urkuriin liiton jäsenet olivat erityisen tyytyväisiä liiton julkaisemaan Crux-lehteen, johon kolme neljästä ilmaisi tyytyväisyytensä. Kanttorit olivat myös erittäin tyytyväisiä Kanttoripäiviin. Kaikista kanttoreista Kanttoripäiviin tyytyväisiä oli 80 prosenttia. Niistä, jotka olivat olleet päivillä mukana viimeisen viiden vuoden aikana, peräti 93 prosenttia oli tyytyväisiä. Papiston päiviin tyytyväisten osuus oli alhaisempi. Kaikista papeista vain reilu kolmannes oli tyytyväinen Papiston päiviin. Niistä, jotka olivat osallistuneet, tyytyväisiä oli kaksi kolmesta. Kanttorit olivat pappeja tyytyväisempiä myös jäsenneuvontaan, palkoista ja virkaehtosopimuksista käytyihin neuvotteluihin, alaosastotoimintaan ja liiton toimintaan kokonaisuudessaan. Tutkimuksen perusteella papit monissa eri tehtävissä työskentelevänä ammattiryhmänä ovat ammattiliitolle ryhmä, jonka tarpeita ja toiveita on selvästi vaikeampi täyttää kuin kanttoreiden.

AKIn tärkeimpänä toimintamuotona pidettiin työntekijäpuolen edustajana toimimista virka- ja työehtosopimusneuvotteluissa, työolojen parantamista ja jäsenistön tukemista paikallistasolla käytävissä palkka- ja edunvalvontaneuvotteluissa. Edunvalvonnassa tärkeimpänä pidettiin eläkekysymyksiin vaikuttamista, kirkon hengellisen työntekijöiden palkkatason nostamista ja

seurakuntapappien ja -kanttoreiden edunvalvonnan kehittämistä. Verrattuna edelliseen jäsenkyselyyn kokonaisuudessaan palkkaan liittyviä asioita ja niiden kehittämistä ei pidetty yhtä tärkeänä kuin aikaisemmin. Tähän vaikuttanevat uuden palkkausjärjestelmän mukana tulleet parannukset ja toisaalta heikompi yleinen taloudellinen tilanne, jolloin palkkojen nostamista ei pidetä realistisena tavoitteena. Sen sijaan johtajuuden, jäsenetujen ja työolojen kehittämistä pidettiin aiempaa tärkeämpinä.